

Gedichten

Claude de Clerck

uitgegeven door C.P. Serrure

bron

Claude de Clerck, *Gedichten* (ed. C.P. Serrure). Annoot-Braekman, Gent 1869

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/cler003gedi01_01/colofon.php

© 2011 dbnl

The logo for the Dutch Bibliography (dbnl) features the lowercase letters 'dbnl' in a blue, sans-serif font. The letter 'd' is stylized with a small hook at the top.

[Woord vooraf]

Yperen bracht in de vroegere eeuwen een aental mannen voort, die zich ten opzichte onzer moedertaal aller verdienstelijkst maakten. Die derde stad van het oude graefschap Vlaenderen zou alleen genoegzaam stof opleveren tot het samenstellen eener nog al uitgebreide letterkundige geschiedenis die met belang zou gelezen worden. Ik zal hier eenige wenken geven voor degenen, die zulke taek op zich zouden willen nemen.

Of de beroemde Jan Yperman, in de stad waarvan zijn naam afgeleid is, dan wel te Poperinghe het eerste daglicht zag, zal misschien later beslist worden; in allen gevalle heeft hy langen tijd te Yperen gewoond en zijn ambt uitgeoefend en daer zal hy ook zyne werken opgesteld hebben.

II

Toen elders overal de geleerden het latijn voor hunne schriften gebruikten, dorst onze Vlaming den voorkeur aen zyne moedertael geven; hy wist immers, dat hare ontwikkeling eenen gelyken tred met de algemeene beschaving zijns vaderlands had gehouden en dat zy uitmuntend geschikt was om alle slach van onderwerpen, alle slach van wetenschappen te behandelen. Bovendien begreep hy terecht, dat hy, met haer te gebruiken, eenen veel grooteren dienst aen zyne landgenoten zou bewyzen, vermits alsdan zyne schriften door een ieder zouden kunnen worden gelezen. Wanneer men nagaet, dat Yperman reeds in de laetste jaren der dertiende en in de eerste der veertiende eeuw bloeide, dan moet men recht fier op hem zijn. In onze dagen mag men natuerlijk 's mans werken niet naer den vooruitgang, dien de heel- en geneeskundige wetenschappen sedert meer dan vijf honderd jaren gedaen hebben, beoordeelen. Dit ware immers hoogst onrechtvaardig; men moet ze vergelyken met de boeken, welke in zynen leeftijd voorhanden waren en onderzoeken of wel elders het iemand gewaegd had over die vakken in de moedertael en niet in die der geleerden te handelen. Naer het oordeel van deskundigen stond Yperman geheel op de hoogte van de kennissen, die alsdan door de beroemste leermeesters werden

III

aengeprezen. Wy, zyne naneven moeten hem dus eene plaets toekennen tusschen onze groote mannen van vroegere dagen en wy zouden wel dienen uit dankbaerheid, zyne nagedachtenis met het oprichten van een standbeeld te vereeren.

In de zelfde eeuw, dat Jan Yperman ten grave daelde, bracht Yperen eenen anderen heelkundige voort, die zich wel niet beroemd maekte door schriften over het vak, dat hy beoefende, in het licht te zenden, maer die als dichter en als gisper der zeden van zyne tijdgenoten opstond. Alhoewel Jan de Weert de *Wapene Martijn!* van Jacob van Maerlant en den *Dietschen Doctrinael* van Jan van Boendale tot toonbeelden aennam en volgde, dan toch hebben zyne *Wapene, Rogier!* en zyne *Nieuwe Doctrinael* veel eigenaerdige verdiensten, en in geene andere werken van dien tijd spiegelen zich de zeden van die woelige eeuw zoo wel af als in de zyne. De Weert is een dier schryvers waerover de een of ander onzer geleerden, wel eene opzettelyke studie zou hoeven te maken.

Tot de vijftiende eeuw behoort een godsdienstig gedicht, dat eerst door den man bekend gemaekt werd, die zoo veel belangrijks voor de geschiedenis en letteren zyner vaderstad geschreven heeft, door den geleerden Lambin, maer dat later door my in zijn

IV

geheel en zelfs in *facsimile* werd uitgegeven. Ik bedoel het dichtwerk, onder den naam van *Tafereelen uit het Leven van Jesus*, ter gelegenheid van het vijf en twintigjarig bestaen onzer Maetschappy van Vlaemsche Bibliophilen, ten jare 1863, in het licht gezonden. Vermits het handschrift van Yperen herkomstig is en in die stad sedert eeuwen was blyven berusten, zou men mogen gissen, dat dit dichtstuk uit de pen van eenen Yperling gevloeid is⁽¹⁾; de tael en schrijfwyze schynen dat insgelijks te bevestigen; byzondere dichterlyke verdiensten echter kan men daeraen niet toekennen, zoo min als aen de meeste gewrochten van dien tijd.

Dat te Yperen reeds zeer vroeg onderscheiden rederykers genootschappen bestonden laet geenen twyfel over. In hoeverre echter de kamer *Alpha* en *Omega* aanspraek kon maken om zich de oudste van Vlaenderen te noemen, is tot hiertoe niet bewezen. Het is recht spijt, dat de zoo verdienstelyke Lambin, toen hy stierf, slechts één vel had afgedrukt van eene verhandeling over de tooneelkundige inrichtingen van zyne vaderstad, en nog meer dat zijn handschrift na

(1) Men zie hierover LAMBIN in het *Belgisch Museum* van WILLEMS, D. III, bl. 276-285.

zyne dood niet meer gevonden werd. Volgens eene mededeeling, die ik aen den heer D^r Coppieters van Yperen verschuldigd ben, waren aldaer vroeger de volgende kamers:

- | | | |
|----------------|---|-------------------|
| 1 ^o | <i>Alpha en Omega</i> , waarvan het tijdstip der instelling onbekend was, maar die in allen gevalle tot de hoogste oudheid opklimt. | |
| 2 ^o | De Rosieren met melodie, | ingericht in 1214 |
| 3 ^o | De Koornbloem of de <i>Lichtgeladen</i> , | ingericht in 1315 |
| 4 ^o | De Vreugdenaers | ingericht in 1340 |
| 5 ^o | De Mooren | ingericht in 1400 |
| 7 ^o | De getrouwe Harten | ingericht in 1462 |

Aen de echtheid dezer opgegeven jaren, zooals 1214, 1315 en zelfs 1340 moet stellig getwyfeld worden; doch ik wil hier niet over uitweiden. In allen gevalle weet men, dat de vijftiende, de zestiende en zelfs de zeventiende eeuw het tijdvak waren, waerop onze kamers van Rhetorica hunnen hoogsten bloei hadden⁽¹⁾. Wat ook van dit alles zy, men mag toch gerust aennemen, dat die talryke inrichtingen in de vroegere tyden veel bygebracht hebben, om den iever voor het tooneel en

(1) Over de Rederykers van West-Vlaenderen heeft de heer Diegerick eene belangryke bydrage medegedeeld in de *Annales de la Société d'Émulation*, 2^{de} série, tome X, bl. 253. - Men zie ook SANDERUS, *Flandria*, 1, 355.

tevens voor onze moedertaal op te wekken en in zwang te houden.

Tot bewyze, dat dit wezenlijk het best gevolg had, zou ik hier het een en ander kunnen aenhalen, doch deze inleiding mag ik niet te zeer uitbreiden en ik bepael my tot het in het geheugen brengen, dat Yperen rond de helft der zestiende eeuw (1546-1562), in Joos Destree eenen allerverdienstelijksten drukker bezat, wiens pers meestal nederduitsche boeken, en daeronder zeer belangryke voor onze letterkunde, in het licht zond⁽¹⁾.

De ieverige archivaris van Yperen, ons medelid, de heer Diegerick, heeft een Referein laten drukken, dat volgens hem tot het eerste kwart der zestiende eeuw behoort; ik neem dat gerne aen; misschien is het nog iets ouder, want het is geheel in den trant van Anthonis de Roovere. Het heet *Supplicatie voor den Zot van Ypre*⁽²⁾. De uitgever aanziet deze *Bede* als door den Zot der stad aen het Magistraet gezonden; doch zou het niet eerder de nar van de hoofdkamer van Rhetorika kunnen zijn, die zich veroorlofde den titel van Zot der stad te nemen? Ik begrijp niet, hoe de heer Diegerick den spot met dit referein gedreven

(1) By hem verschenen *Dat Boecxken van den Houten - Een zeer schone gheestelicken* A.B.C. (in 1561) en een aental anderen.

(2) *Annales de la Société d'Émulation*, 2^{de} série, tome XI, bl. 143.

VII

heeft⁽¹⁾. Het is in de gewoone versmaat van dien tijd, die in onze ooren eenigszins vreemd kan klinken, maer die toch in het geheel niet onwelluidend is; de tael is niet vry van bastaerdwoorden, doch dat is een euvel, dat men niet aen den dichter, maer wel aen zijn tijdvak moet toeschryven, en by hem zijn de gebruikte uitdrukkingen, meest woorden welke in die eeuw, zoo wel als misschien in de onze, in den mond des volks te Yperen lagen en waarschijnlijk nog liggen, terwijl by andere onzer schryvers van de vijftiende en zestiende eeuw men meestal eene opstapeling vindt van vreemde woorden, die alleen door eene grondige kennis van het latijn of fransch terecht konden uitgelegd worden. Bovendien voeg ik hier nog by, dat dit *referein* niet geheel nauwkeurig afgedrukt is, gelijk het uit de pen gevloeid was of zooals het in het handschrift voorkomt⁽²⁾. Tegenstrydig het door den heer Diegerick beweerde,

- (1) Het luidt by hem: *La pièce est écrit en vers, mais quels vers, bon Dieu! c'est le cas de dire qu'il ne s'y trouve ni rime ni raison; aussi est-ce l'oeuvre d'un fou et d'un fou patenté qui plus est.*
- (2) Geheel het opstel van den heer Diegerick doet geene eer aen de brugsche drukpers, zoo leest men daerin: *La pièce...elle est écrit en vers*, en verder...*un cris de rue*, en nog eens *un cris de rue, un cris de ralliement*. - In het voorbygaen zal ik hier zeggen, dat het woord *Keyie* geen vraegteeken verdiende. Het middeleeuwsche *Kei*, komt nog by Cats voor. *Cockarulle* of *Kokerulle* zal wel uit te leggen zijn; men vindt het ook by onzen Mathias de Casteleyn. Wat *Cremolie* betreft, dat was te Yperen verstaenbaer, maer elders zal men wel kunnen raden wat het omtrent was.

VIII

durf ik gerust verklaren, dat volgens my de zin van geheel het referein zeer aerdig en echt komisch is. Heeft die Zot meer dergelyke stukjes geleverd, dan zal niemand hem den naem van geestigen en oorspronkelyken dichter kunnen weigeren.

Toen de Fonteinisten van Gent hun groot Landjuweel, in 1539 vierden, beantwoordden de Rederykers van Yperen aen den oproep, en het spel, dat zy vertoonden, werd opgenomen in den bundel die destijds verscheen en waervan onderscheidene uitgaven voorhanden zijn. Ik zal dus hierover niet uitweiden.

Minder is er tot hiertoe bekend over de Ypersche kamers in de laetste helft der zestiende eeuw. Tot ons is nochtans gekomen een latijnsch vers van eenen Yperschen dichter, die Salomon Fabri - waarschijnlijk De Smet of De Smit - hiet, en dat hy vervaerdigde ter gelegenheid der konings-maeltijd door Nikolaes Hillebrant met zyne medebroeders der *Lichtgeladen* gevierd. Of dat dichtstukje, - het heeft slechts 52 regelen, - oorspronkelijk in het latijn werd geschreven, of dat hy het naer een vlaemsch opstel bewerkte, is my niet gebleken. Het is eene zinspeling op den naem *Hillebrant* en eene uitbreiding van deze twee verzen, die Fabri zelf opgeeft:

De Liefde verwint deur den vierigen brant heet,
Doot, weerelt, sonde, helle ende den vyant wreet.

Op het vers van Fabri volgt een ander dat aldaer luidt: *Polyphemus et Neptuni Dialogus, auctore Joanne Secundo Hagiensi*. Dit stuk eindigt met deze regelen:

Hanc, generose libens Rex, circumferto lagenam, est levis, hac leviter semper onustus eris,

en daerby staet het woord *Lichtgeladen*. Of dit vers by toeval uit de pen van Janus Secundus vloeide, dan of deze haegsche dichter, hetzy met Fabri, hetzy met het gild der *Lichtgeladen* in betrekking stond, kan ik niet zeggen⁽¹⁾.

Gedurende de dertig eerste jaren der zeventiende eeuw, doch vooral tydens het Bestand, verschaftte de regering van Albert en Isabella vrede en welzijn aen Zuid-Nederland. Weldra zag men alsdan de kunsten en wetenschappen en tevens ook onze vaderlandsche letteren herleven. Yperen bleef niet ten achter; en in eens legden zich aldaer onderscheidene verdienstelyke mannen op de beoefening onzer tael- en dichtkunst toe.

(1) De titel van het boekken, waeraen ik deze byzonderheden ontleen, luidt: *Salomonis Fabri Thynoφanii Hyprensis Progymnasmata. Antv. apud Joan. Withagium MDLXIII, 12^o, 68 bladen of 36 bladzyden, FOPPENS, Bibl. Belgica, II bl. 1090 noemt Fabri; maer al wat hy opgeeft, - men zou zeggen als onderscheidene werken, - is in het bundeltje bevat. Over Fabri leze men de *Annales de la Société d'Emulation*, tome IX, 2^{de} série, Bruges 1851-1854, bl. 10 en 253.*

Aen het hoofd der genen die vermeld moeten worden, staet Jacques Ymmeloot, schildknaep, heer van Steenbrugge, te Yperen omtrent het jaer 1565⁽¹⁾ geboren. Hy bracht een gedeelte zyner jeugd in Frankrijk door en had ook in Holland gereisd of verbleven. Hy beoefende niet alleen zyne moedertael, maer schreef ook in het fransch en in het latijn. Ymmeloot is een man aen wien men tot hiertoe geen genoegzaam recht heeft laten wedervaren en die men zelfs wel eens met spot heeft bejegend⁽²⁾. Hy is nochtans verre van zulks te verdienen, integendeel zou hy de aendacht moeten vestigen van allen die zich ernstig op de geschiedenis onzer dichtkunst toeleggen. De eerste dorst hy eenen anderen weg inslaen als dien welken de Rederykers van zynen tijd of de andere schryvers, die hem waren

- (1) In de *Dichterhalle* geeft men 1574 op als het jaer der geboorte, doch dat kan niet worden aengenomen.
- (2) Op de verkooping van BORLUUT DE NOORTDONCK, Gent, april 1858, kwam onder n^f 1728, een exemplaar voor van Ymmeloot's *la France et la Flandre réformées* waerop die boekminnaer het volgende had aengeteekend. '*Plus un auteur est ridicule, plus il est recherché souvent, plus il est couru par les curieux qui dénichent de toutes parts les oeuvres les plus excentriques et bizarres. Au commencement du XVII^e siècle, la ville d'Ypres possédait un poète qui a tous les droits possibles à être classé au premier rang de ces excentricités, c'est Jacques Ymmeloot. Ses élucubrations sont devenues fort rares, et il n'en existe qu'un très-petit nombre d'exemplaires, imprimés à Ypres chez Jean Bellet en 1626.* Geteekend: B.D.N. - Dit bewijst slechts, of dat de heer Borluut het boek niet eens had gelezen, of dat hy hoegenaemd met de geschiedenis onzer letterkunde niet bekend was.

voorgegaen, gevolgd hadden. Terwijl, by voorbeeld, de gekende secretaris van Brussel, Philips Numan in zijn hoofdwerk *Den Striit des gemoets*, ten jare 1590 verschenen, het gebruik van bastaerdwoorden, als eene verryking onzer tael aenbeval, verklaerde Ymmeloot in zijn gedicht: *Kort gedingh tusschen d'oorloge en de vrede onder de namen van Bellona en Astrea*, hetwelk in 1614, tydens het Bestand, het licht zag, dat hy moeite had aangewend om zijn schrift niet te bezoedelen met uitheemsche woorden. Doch, daerby liet hy het niet. Reeds in gemeld schrift gaf hy een eerste wenk tot het verbeteren der gebrekkige versmaet welke destijds algemeen in zwang was, en later in zijn *la France et la Flandre réformées*, ten jare 1626 verschenen, treedt hy als hervormer, zoo van den franschen als van den nederlandschen versbouw op. Of hy wel bevoegd was om onze naburen regelen voor te schryven, kan betwyfeld worden; dat was misschien al te gewaegd. Doch, dat zijn voorbeeld en zyne poogingen in Nederland veel nut stichtten is onbetwistbaer, en het ware der moeite waerd te onderzoeken in hoeverre hem de eer toekomt den ouden slenter der Rederykersschool door eene nieuwe en gepastere versmaet algemeen te hebben doen vervangen. Wat er ook van zy, zijn gedicht verscheen reeds, zooals ik

zegde, in 1614, terwijl de *Nederduytsche Poëmata* van Daniël Heinsius, eerst twee jaren later, in 1616, het licht zagen en de *Maeghde-Plicht* en de *Emblemata* van Jacob Cats in 1620.

In allen gevalle in België was hij stellig de eerste en, zooals hy zelf zegt, na dat zijn gedicht van *Bellona* en *Astrea* in het licht was verschenen, beviel zyne nieuw ingevoerde verstrant zoo algemeen, dat er in de stad Yperen alleen, zoo veel dichters opkwamen, als men vroeger zou gevonden hebben in geheel Zuid-Nederland. ‘Het waren, gaet hy voort, wel niet van de besten; want ik zou ze niet durven vergelyken met den heer Van Terdeghem in het land van Cassel, die de *Vreugden des Hemels* heeft bezongen of met Justus de Harduyn, pastoor van Auweghem, die den Psalm *Misericordias Domini* in nederlandsch dicht heeft overgebracht. Beiden hebben myne versmaet aengenomen. Zoo veel kan ik insgelijks zeggen van Olivier de Wree, van Brugge, die den *Oorspronck der Carmeliten* en later andere gedichten, zooals de *Oorloghstucken van den grave van Busquoy* in het licht zond en ook van den Antwerpschen schilder Guillaume van Nieulandt aen wien men het *Poëma van den Mensch* en het *Treurspel van Cleopatra*, te danken heeft. Deze ook volgden mijn voorbeeld.’

Dat Ymmeloot hier de waerheid spreekt en grooten invloed op zyne tijdgenoten, en onder anderen op de door hem genoemde dichters heeft uitgeoefend, is onloochenbaer. Ten bewyze daarvan kan ik hier aenhalen, dat in *De weerliicke Liefden tot Roose-mond* van Justus de Harduyn, ten jare 1613, door G. Caudron, te Antwerpen uitgegeven, de dichter, alhoewel eene zuivere tael gebruikende, nochtans den ouden gebrekkigen trant der Rederykers volgde. In zyne later verschenen werken zag hy daer geheel van af.

Na Ymmeloot verdient melding gemaekt te worden van: *De Welvoeghinghe in den ghemeynen Handel onder de Menschen met het Lof der stede van Belle*, door den drukker Jan Bellet, in dicht behandeld en door hem zelve ten jare 1625 in het licht gebracht. Het doet niet ongunstig over zijn dichterlijk talent oordeelen. Het eerste dezer stukken bewijst ook, dat hy in de geschiedenis van Vlaenderen ervaren was⁽¹⁾.

- (1) In de opdracht aen het Magistraet der Stad en Kasselry van Belle leest men de volgende belangryke regelen voor de geschiedenis onzer drukpers: ‘In dese uws stads beschrijvingh en heb ick niet willen achter-laten Ameet Tavernier, die als vader der Druckkonste in dese gewesten is gheweest, die door de schoonigheyt der stale Poinsoenen die hy heeft gesteken, d'Hebreusche, Caldeusche, Arabijcsche, Syriacsche, Duytsche, Romeynsche ende Fransche letteren in de Plantijnsche Druckerye heeft doen verwonderen: wiens kinderen mijn vader S.M. niet alleen tot Antwerpen, maer oock in Spaignien heeft gekent; daer sy dese konst veel gheert ende ghevoordert hebben; de welke sich seyden Antwerpenaren te wesen, en hun vader uyt Belle in Vlaenderen ghesproten; zoo hy naderhandt in de Plantijnsche Druckerije heeft vernomen.’

XIV

In het ander vooral, schijnt het, voor de jeugd bestemd, behandelt hy, op eene niet onbevallige wyze, de *regels der welgemanierdheid*, volgens de gewoonten van zynen tijd. Veel dezer regels, - hetzy in het voorbygaen gezegd, - bestonden reeds lang vóór Bellet, terwijl er ook veel tot op onze dagen in zwang zijn gebleven.

Tydens den wapenstilstand tusschen de Spaensche en de Vereenigde Nederlanden hernamen ook de kamers van Rhetorica van Yperen hunne werkzaemheden. Tot een dezer genootschappen behoorde Claude de Clerck, wiens naem sedert lang in onze letterkunde bekend is, alhoewel tot hiertoe slechts enkele zyner stukken het licht zagen. Thans verschijnt hier een geheele bundel.

De Clerck werd te Yperen den 9^{en} january 1587 geboren; hy behoorde tot de volksklasse; doch, zegt Sanderus, die hem gekend heeft, hy zou een beter lot verdiend hebben; want hy was een zeer gelukkig dichter in zijne moedertaal en oogste zich door zyne kunst zeer veel lof in⁽¹⁾.

Ik zal hier de mondelingsche overleveringen, die tot

(1) Flandria I. 353: *Vir plebejæ quidem sortis at meliore dignus inque vernacula poesi felix, summoque adplausu laudatus.*

heden toe in zyne geboortestad nog bestaen, zoo wel over het beroep dat hy uitoefende als over betrekkingen die hy met Cats zou gehad hebben, niet onderzoeken, alzoo het my niet te doen is om eene volledige levensbeschryving van onzen dichter op te stellen.

'S mans letterkundige loopbaen schijnt te beginnen met zyne intrede in de kamer van Rhetorica van Onze-Lieve-Vrouw van den Alseberg, ook gezegd *De Koornbloem* en tot zinspreuk voerende:

Door 's Geests weldaden
zijn lichtgeladen.

Op den 16^{den} October 1617, wanneer hy dus reeds den ouderdom van dertig jaren bereikt had, werd hy tot lid aengenomen. Zijn dicht- en tooneel arbeid moet aldaer zeer grooten byval gevonden hebben, vermits men aengeteekend vindt, dat de Kamer, by besluit van 20 Augustus 1623, hem eene, jaerwedde van zestig gulden toestond, op voorwaerde, dat hy telken jare een treur- en een kluchtspel zou vervaerdigen, welke men dan ook gewoon was op den *Tuindag* te vertoonen. De Clerck, bleef tot op het tijdstip zyner dood, den 13^{den} October 1645 voorgevallen, deel van dit genootschap maken; hy kan dus gedurende zijn langdurig lidmaetschap, een aanzienlijk getal tooneelstukken geschreven hebben. Van deze echter, meen ik,

werden in zynen tijd geene gedrukt; men heeft my wel eens verzekerd, dat er sommige nog in handschrift te Yperen zouden voorhanden zijn. Hier omtrent weet ik niets stelligs en heb slechts aengestipt gevonden, dat hy op last der kamer *De Koornbloem*, een blyeindend treurspel: *Het Oordeel van Salomon*, een stuk van *Theophilus* en een van *Chrisoarius* vervaerdigde. Het schijnt, dat hy tevens een zeer bekwaem acteur was en de hoofdrollen op eene recht meesterlyke wyze vervulde.

Al wat my van De Clercks gedichten is voorgekomen geef ik hier uit. Het zijn meest gelegenhedsverzen: lofzangen, jubel- of bruiloftsdichten, rouwzangen, liederen enz. Een paer stukken kunnen, uit hoofde van hunnen vorm, onder zyne dramatische spelen gerekend worden.

Moge deze letterkundige nalatenschap aen de verwachting beantwoorden! Hetgeen hier in verhevenheid van denkbeelden of gepastheid van uitdrukking wel eens te kort schiet, wordt eenigszins vergoed door andere hoedanigheden die den echten dichter kenschetsen.

Men vereerde De Clerck's nagedachtenis met het volgende gedenkteeken, hetwelk in den buitenmuer der Sinte-Martenskerk te Yperen gemetseld werd en dat uit de pen van den bekenden Lambert Vossius gevloeid was.

***Graf-schrift van Clavde de Clerck,
gheboren Rymconstenaer.***

Staet leser, waertoe sulcke drift?
 ey leest toch eens dit opgheschrift;
 hoort *Clavde*, bygenaemt *De Clerck*,
 die spreeckt v aen uyt desen serck.
 Hy die u op het schouwtooneel
 met liedies, clinckdicht en rondeel,
 en redenrycke clucht vermaeck,
 soo dickwils heeft gheweirt den vaeck,
 die slaept hier, maer de siel van hem
 roept noch misschien om Requiem;
 bidt ghy toch dat den goeden man,
 nu hy dat self niet doen en can
 die alles wat hy heeft verbeelt
 voor v soo wel heeft uytgespeelt,
 voor Godt oock in den ionghsten dach
 zyn eyghen rol wel spelen magh.
 Overleden den-AMEN-XIII octob 1645

L. Lamb. Vossius.
 P.I. BB.

Dat De Clerck in zijn leven de algemeene achting had verworven en in
 vriendschappelyke betrekking was gekomen met de beste prozaschryvers en dichters
 van zynen tijd, blijkt daeruit, dat de meesten het zich tot eene eer rekenden hunne
 boeken met een aenbevelend lofdicht van onzen Yperling in de wereld te zenden.
 Zoo ziet men den advokaet Griettens, die een

niet onaerdig *Lof der Vrouwen* deed verschynen en de Prior van Sint-Jan te Yperen, Pieter Reynier, die over den oorsprong van het klooster van Sint-Anthonius, by Belle, handelde, beiden zich tot onzen dichter wenden om hunne werken met iets van zyne pen op te luisteren.

De schildknaep Jacques Ymmeloot achtte zich niet te hoog om een dichtstuk van zynen nederigen stadgenoot in zynen bundel op te nemen. Zoo deed ook een ander verdienstelijk dichter, de pastoor van Nieuw-kercke, Pieter van Rouvroy, toen deze in 1640 zijn *Tobiaslever* in de wereld zond, waervoor De Clerck een lofdicht had geschreven. Alhoewel er geene werken van belang van onzen Yperling in het licht waren gekomen, had hy zich toch buiten zyne geboortestad, en buiten zyne landstreek doen kennen en letterkundige betrekkingen aengeknoopt. Zoo rekende hy den bekenden Antwerpschen schilder en dichter Guillaume van Nieuwelandt onder zyne vrienden, en toen deze in 1621 zijn *Poëma van den Mensch* liet drukken verscheen het met een aanbevelingsvers van onzen Yperling.

Korte jaren na den dood van Claude De Clerck, en wel den 27 juli 1650, stierf een ander dichter met naem Jacob de Clerck, die insgelijks te Yperen geboren was en nochtans geen bloedverwant van zynen naem-

genoot schijnt geweest te zijn. Deze Jacob was by zijn overlyden ‘Dicht-meester van de reden-rycke Gulde van Hazebroeck’ en in 1652 verscheen te Brussel een bundeltje van zyne gedichten die stellig tot de beste van dat tijdvak behooren⁽¹⁾.

Doch komen wy tot Claude de Clerck terug.

De verzameling, die hier het licht ziet, bestaet vooreerst uit al de stukken welke bevat zijn in een handschrift, dat wel tot den tijd van den dichter kan opklimmen, alhoewel het niet door hem schijnt geschreven te zijn. Het was vroeger het eigendom van Lambin, den reeds genoemden, zoo verdienstelyken archivist en bibliothecaris van Yperen. Deze liet hieruit enkele proeven van De Clercks dichtarbeid drukken, welke dan later door anderen werden overgenomen. Na Lambin's dood kwam het in mijn bezit; doch op aenzoek van den heer Alphonse vanden Peerenboom, heb ik destijds daarvan een afschrift laten nemen hetwelk op de stadsbibliotheek van

(1) *Iacobi de Clerck, Iprensis, eerlyck tydt-verdryf, vertoont in Lucifers val, Bacchus-Beeldt, Megoeras Heerschappije, Zoylus Winckel, ende eenige vermakelijcke kluchten.* Tot Brussel, by Jan Mommaert 1652, in-12^o, langw. form. 328 blz. met plaetjes. - Zonderling genoeg, een paer der stukken welke hier voorkomen: *Bacchus-Beeldt* en *Zoylus Winckel* heeft men later in de werken van Lambert Vossius herdrukt. - Hierover zal ik elders schryven.

Yperen bewaerd wordt en later door dien heer, toen hy burgemeester zyner geboortestad was geworden, aen onze Maetschappy goedwillig in leen is gegeven om het voor den druk van deze uitgave te laten dienen. Hy ontvange daervoor onzen dank.

De oorspronkelyke bundel is blykbaer met haest en zonder zorg geschreven, daerby hebben sommige bladzyden nog al geleden, zoodat hier en daer verzen geheel of gedeeltelijk zijn verdwenen⁽¹⁾. De twee verschillende bewerkingen van het stuk *Belgica*, die hier achter volgen⁽²⁾ zijn ook beiden hierin te vinden.

Het *Guesen ghejanck*, waarmede dit boek besloten wordt, staet niet in het groot handschrift, doch is een afzonderlijk stuk, misschien door De Clerck zelve geschreven.

Om alles wat van onzen dichter bewaerd is gebleven, byeen te hebben dacht ik hier insgelijks te moeten opnemen de lofdichten die ter eere van Ymmeloot, Reynier, Griettens, Van Rouvroy en Van Nieuwelandt uit zyne pen waren gevloeid en die dus reeds

(1) Zoo als van het *Liedeken van 't innemen van Praghe*, bl. 26 dezer uitgave waer het ontbrekende gemakkelijk aen te vullen was. Ook van een ander *Liedeken* bl. 127, waarvan de verzen niet zoo goed kunnen hersteld worden.

(2) Bl. 62 en 75.

sedert meer dan twee honderd jaren met de werken dezer schryvers het licht zagen. Hierby moest dan ook komen het uitgebreid *Adam* en *Eva*, dat de Ypersche geneesheer Van Daele reeds in de eerste jaren dezer eeuw in zijn *Tydverdryf* ingelascht had.

Ik heb voor al de gedichten de spelling van den tijd waertoe zy behooren, behouden. Slechts voor de stukken uit het groot handschrift was ik genoodzaekt blijkbare schrijffouten te verbeteren of ongelijkheden te doen verdwynen. Doch ik heb my vooral wel gewacht, iets waerdoor de Ypersche tongval zich kenmerkt, te wyzigen of wech te laten.

Ten slotte blijft my nog over mynen dank te betuigen aen den heer D^r Coppieters van Yperen, die zoodra hy vernomen had, dat ik voornemens was de gedichten van zynen stadgenoot ter pers te leggen, my op eene allervriendelijkste wyze ter hulpe kwam. Niet alleen trok hy myne aendacht op de lofdichten van De Clerck, welke vóór de werken van dezen en genen dichter of prozaschryver gedrukt staen, maer hy gaf zich de moeite voor my zeer nauwkeurige kopyen van die stukken te maken. Zonder hem ware my waerschijnlijk wel het een of ander onbekend gebleven.

C.P. SERRURE.

Moortzeele by Gent, 20 Mei 1869.

Bruloft-Liet.

*Ter eeren vanden Eerbaren Michiel vande Werve, trauwende met
Joncvrau' Kathelijne Bambeke, upden vijf-en-twintichsten Novembre
1618.*

Het is een groot verdriet en pijn in 's menschen leven,
daer d'ongherusticheydt hem mede wordt ghegeven,
als hem den mensch hier vyndt verkeert, ghevallen af
van 't gene, dat hem eerst veel vreughdt en ruste gaf.
Als hem den mensche vyndt verstorven en verloren
van 't liefste, dat hy heeft ter weereldt eens vercoren,
twee commen dan met hem beclaghen 't ongheluck,
't verlanghen en 't gheween, ghezusters van den druck.
Hem dinckt, hy is van al verdwenen en verlaten,
hem dinckt ter weereldt niet en can zijn herte baten;
't verlies dinckt hem soo groot en 't wordt veel meer gheacht
dan boven alle troost en al haer woorden cracht.
Terwijl den mensche dus vast besigh is in 't treuren
en dat hem d'eerste vreughdt compt weder te ghebeuren,

als hy 't goet weder-crijcht verloren deur den tijdt,
dat d'doorsaeck van sijn pijn hem weder maeckt verblijdt,
dan zal sijn herte en geest zoo vele vreuchden tooghen,
dat zijner ooghen vloet vergaen zal en verdrooghen;
de zinnen zullen hem gans worden omghekeert,
dat daer het rauwich zijn niet meer en overheert.
Den eersten langhen tijdt, die hem was tot verdrieten,
die zal dat licht voorby, deur vreughdt ghedreven, schieten,
veel rasscher dan hy 't meent, tot zijn bestemde eur,
en zoo met bly ghelaet zijn leven bringhen deur.
Het zelve ziet men nu hier merckelick gheschieden,
deur Hymeneus raet, aen dees ghemelde lieden,
die deur dit schoon hanquet elck maken wel bekent,
dat drucks ghedachten al twee herten zijn ontwent;
want, dat hier d'eene crijcht met d'anders welbehaghen,
dat is, dat elck verloos in zijn verleden daghen!
d'Een windt deur liefden weer, 't geen dat hy eerst ghewan,
d'een traudt zijn tweede wijf, en d'ander tweede man;
maer dat elck eerst verloos, en wil ick niet verclaren,
dat het quam by ghebreck van qualick te bewaren,
en quam oock niet deur haet noch deur verkeerden lust,
noch deur vernoeghens aert, die alle liefde blust;
maer 't was den vollen tijdt en 't was den wil des Heeren,
want al, dat zoo ghebeurt, en can geen mensche keeren.
Nu dan het Werven-houdt herneemt zijn eerste jeucht
en plant hem op de vloet van d'aenghename vreughdt;
was hy zijn voetsel quyt, zoo was hem van ghebreke
der liefden zoeten stroom van zijn beminde Beke,
die al, wat dat hy heeft, zijn wille 't onderbryngt,
en met haer waterloop zijn wortel ommeryngt,
op dat hier naemaels mach noch deur haer jeughdigh vloeyen
met zaet van Werven-houdt olijve-bloemkins groeyen,

die tot hemlieden eer en tot hun scheppers lof
 vermeerderen 't ghewas van 't hemels eeuwich hof.
 Dees Werve-boom, gheplant by zijn Bambeke werdigh,
 die staet voor Godt bereydt voor zalich en rechtverdigh,
 indien de Beke vloeydt en hem ghedeurigh voet
 met vrede naer Godts woordt, in christelicken vloet;
 maer dat zy nerstigh past, dat zy haer zoete gaven
 den boom niet en onthoudt van mindelick te laven,
 opdat hy by ghebreck van voetsel niet en drooght,
 maer dat hy deur haer jonst hem altijdts jeuchdigh tooght.
 Dat oock den overloop van wreedtheydt ende tooren
 den boom niet aen en compt verdrucken en versmooren;
 maer 't deughdigh lieflick nat moet altijdts zijn bereydt
 om verschen 't booms behoef in aller matigheydt;
 het staet den boom dan toe op zijn seysoen te passen,
 dat hy zijn tacken doet tot inden hemel wassen,
 opdat de Beeck den boom zoo goede vrucht beclijft,
 die in 't beloofde lant voor eeuwich groene blijft.

Ghejont deur de Reden-rijcke gilde van *Maria van Alsenberghe*, gheseydt
Licht-gheladen.

**Revereyn,
Nieu-Jaer vanden jare 1619.**

Gheleyders vanden dagh, die 't licht ons doet bemercken
 wanneer de duuster nacht haer euren heeft voldaan,
 wilt hier het cranck bedrijf van mijne zinnen stercken,
 my helpen wijt ontdoen mijn licht-ghepluumde vlercken,
 om vliegghen door de locht, opdat ick mach ontgaen
 mijn eyghendom verstandt, dat qualick te verstaen
 u hoogh verheven const, 't ghebruuck van vele wijsen.
 Laet dan mijn zwarten gheest den brandt van u ontfaen
 om reden-rickelick, mijn gildebrouers, te prijsen
 u planten, die in 't velt van Helichon oprijsen,
 u koren-blommen dracht, u vredigh lief ghetal;
 hier toe wil mijnen mond een drooghe tonghe spijsen,
 met weinich hemels nat, dat eeuwich deuren sal,
 en gheeft u dienaer moet om singhen 't soet geschal
 der Musen lieven sangh; ick wil zeer liberalick
 gaen wenschen u voor groet, beminde broeders al,
 dit Nieuwe-Jaer gheluck en t'euwich ruste saligh.

O Alsenberghers vroet, der plumen *lichtgheladen*,
 waer hebt ghy 't nijdich volk soo zeer op u verstoort,
 dat zy, u vredich zijn, verkleenen en versmaden,

en u beminders oock van u te wijcken raden,
 en niet en gapen eens van u een deughdigh woort;
 in Cerberus ghequel heeft Momus haer versmoort,
 want sy, al sonder recht, van schanden u betijghen;
 maer naer 't ghemeen ghesegh, 't is meer dan nu ghehoort,
 dat den voorspoedighen sal veel benijders krijghen,
 om dat sy sien 't gheluck een weynigh tot ons nijghen;
 sy clappen veel, niet goedts, allenigh maer tot spot;
 maer 't clappen menigh schaet, en d'eere komt door swijghen;
 dus waert haer beter oock ghezweghen telcker tijdt,
 zoo waren zy de kroon van Midas ooren quyt
 die 't herselooze hoofd bekranst als principalick,
 maer niet te min oock wensch ick, wie dat zulcks benijt,
 dit Nieuwe-Jaer gheluck en d'eeuwigh ruste saligh.

Siet broeders, laet ons al te samen sijn eendrachtigh,
 aennemen 't vredigh zwerdt en den lijdsamen schildt,
 en blijven vast by een, wy werden 't verre almachtigh.
 Laet den hertknagher vry sijn woorden onwaerachtigh
 en listen, laghen loos uut-broeden, zoo hy wilt,
 sijn snaterigh beschimp wort by sijn selfs ghestilt
 als hy met leet sal zien, dat wy ons vast beluucken
 in eensaem goet verdragh, dat noyt hem 't onder hilt;
 dus laet ons onbevreesst der konsten aert ghebruucken,
 en voor elck ghieten uut der vreughden wijde cruucken.
 Te meer sy sijn verstoort, te meer tooght uwen moet,
 ghy zijt toch wel ghestelt als schoone lauwer-struucken,
 die voor het blicxsem staen en donders overvloet
 niet eens en zijt ghequelt aen ziele, vleesch nogh bloet;
 dus troscht haer vry in als met reden teghentalick,
 tot zulks ick wensche u, voor alle teghenspoet,
 dit Nieuwe-Jaer gheluck en t'eeuwigh ruste saligh.

Dus, Hooftman, Prinche vroet, eerbare Gouverneuren
en alle Gildebroers, daer deucht en eere aen kleeft,
al moeten wy 't ghesnap van Zoylus volck beseuren,
van die onwetend es, sal 't aldermeest ghebeuren,
die elck zijn dompicheydt te meer te kennen gheeft
en niet een sparcke lichts in zijnen kop en heeft,
om d'edel Poezije hier deure te beschauwen:
in sulcke sal men sien een herte onbeleeft;
maer ghy, die u op steun van wijsheydt wilt betrauwen,
een oprecht fundament van veel gheleerde bouwen;
den schadelicken nijdt en vindt men in u niet:
want die in wijsheydt leeft niet licht en sal hem rauwen
en twist makenden geest noch nijders tijds verdriet:
't es in dees gilde dan, alwaer men liefde siet
op groeijen alder meest, van gheenen twist verhaligh.
Hier mede wensche u van herten, es 't gheschiet,
dit Nieuwe-Jaer gheluck en 't eeuwigh ruste zaligh.

[Gedicht]

Ghepresenteert aen Hooftman, Prinche, Gouverneurs ende Gildebroeders vande Redenrijcke gilde ghenaeamt de Roosieren, onderhouden binnen Ypre, van Hooftman, Prinche, Gouverneurs ende Gildebroeders van de Redenrijcke gilde van Onse-Lieve-Vrouwe van Alsenberghe, gheseydt Lichtgheladen, den eersten September 1619.

't Is nu den zoeten tijdt, die menigh' doet verblijden,
 want vrede baert de deught en stellet quaet ter sijden;
 't is nu den schoonen dagh, die langhe was verwacht,
 't is nu dat nijdicheydt verliest zijn meeste kracht.
 De Goden commen nu besitten onse stede,
 die haer goed' eensaemheydt ons milde deelen mede:
 het schijnt dat jonsticheydt nu alles overheert,
 en dat den tijdt en 't jaer gheheel is omghekeert.
 Den onvruchtbaren herfst, die kruden, blaên en botten
 deur hare tranen val doet smelten en verrotten,
 't schijnt dat hy haer verquickt en dat zy t'haerder vreught
 gheheel ghesopen heeft der lenten zoete jeught:
 want ziet, zy doet ons nu zeer jeughdelick voort-kommen
 twee spruten groot gheacht, twee lievelicke blommen,
 de Roose bloesend root, wel-riekend, wijdt ontdaen,
 komt by de Koren-blom' om een verchieren staen.
 't Schijnt dat den hemel schoon beschikt en zulckx begeerde,
 dat zy dus groeyen op uut d'Helichonsche eerde,

zoo dan in onse stadt, in 't schoon West-Vlaenderlandt,
den gulden eeuwen tijdt schijndt dienstigh voor de handt.
Den dorren droeven herfst, in stede van verrijpen,
zy doet dees bloemen twee haer jeught en bloeyen grijpen,
haer jeught, seg ick, haer jeught, die zulcke bloemen heeft,
dat zy der Goden choor een lust om plucken geeft.
Dit doet d'eendrachticheydt, als nu zijnd' eerst begonnen,
waer van elck vele deught en weldaet heeft ghewonnen,
het staet elck hoofdt te doen tot vrede zijn ghebodt,
want daer de vrede blijft, daer woont ghedeurigh Godt.
Dus wie haer liefde goet niet vast en houdt volherdigh,
die wensch ick vry te zijn zoo cleen en zoo onwerdigh
dat zijne blom verdort, met al haer schoon ghewas
en worde niet gheacht ghelijck zy voormaels was.
Maer die den vreden-tijdt, de welck ons is ghegeven,
wel waerneempt, ende blijft in groeyen en in leven,
die wensch ick, dat den dauw der deughden haer zoo treft,
die zy haer tacken al tot inden hemel heft.

Clucht-Dicht

Op de verkiesinghe van d'her Jan Meese, Prinche vande Reden-rijcke Gilde van Onze-Lieve-Vrouwe van Alsenberghe, gheseyt de Licht-gheladen, onderhouden binnen Ypre.

Siet desen voghel snel, die niet en laet bedrieghen,
 zijn ooghen noch verstandt; ziet waer hy nu gaet vliegghen:
 al op Parnassus top hem princelick verheft,
 en al der boomen standt in hoogt' verr' overtreft.
 Siet waer hy nu zijn aes wil soucken en gaen halen,
 in 't midden vande locht in Phoebus gulde salen;
 opdat hy meer en meer den wasdom ons bereydt
 end' als een *Meese* broet in overvloedigheydt.
 Hy gaet ons pluim-ghemeen als Prinche nu bestieren,
 dus laet ons zijnen dagh met veel ghenouchte vieren;
 Godinnen drie mael drie, compt t'samen hant aen hant
 becleedt u leden licht met plumen t'elcken cant:
 singht eenen nieuwen sangh, compt vreughdelick al danssen
 en bringht ons lauwer-hoên en koren-blommen cranssen:
 bringt uwe moeder med' in 't Ypersch vreughdigh dal,
 opdat s' ons Prinche gheeft den schoonsten hoet van al.

Ghy Alsenberghers licht, waer voren zout ghy rumen?
 want uwe *Meese* broet noch versche nieuwe plumen,
 die Fama wil becleên, om vliegghen verr' en naer,
 dat 's, over al het lant u maeckt heel openbaer.
 Wie zal de plumen schoon met redene misprijsen?
 zy connen vander aerdt ons voeten doen oprijsen
 om vliegghen naer de locht, daer al de groote Goôn
 der aerden swaren damp en nevel zijn ontvloôn.
 Dus zijn wy *Licht-ghelaên*, en leven wel in rusten,
 want hebben wy ghebreck, wy halen ons belusten;
 ons plumen draghen ons, ghedreven door den gheest,
 tot daer wy ons behoef becommen onbevrees.
 't En es ons geenen noot te langhen, noch te wachten
 naer eenen soeten dauw', ghebroet uut koele nachten;
 wy halen, dat ons voedt, den wech is ons ghebaent,
 de macht ghebreeckt ons niet als 't onsen wil vermaent.
 Aensiet den oyvaer cloeck, die niet en wil vervaren,
 te vliegghen langhen tijdt verr' over dulle baren,
 tot dat hy compt in 't landt daer Phoebus overheert,
 en daer den sueren tijdt in zomer is verkeert;
 de plumen draghen hem, zoo doen zy van ghelijcken,
 dat wy den sueren aerdt van nijdicheydt ontwijken,
 om leven wel versaemt in vredich wesen zoet,
 dat altijdts baert de deucht, die niet en gheeft dan goet.
 Den plumen-dragher dan is ons Princ' uutvercoren,
 opdat w'hem volgghen naer, hy vlieght ons heden voren:
 hy maeckt den wech ghereet om bringhen t'elcken keer
 zijn onderdanen al tot hooghen lof end' eer.

1619.

Nieu Liet van 't Kalf.**A° 1619.**

In 't Ypersch quartier
sach ick gaen en loopen
een vier-voetich dier;
't was ghebrocht om koopen:
dus drie pont en half
kochtmen dese beeste,
voor een bruloft-feeste:
't was ghenaemt een kalf.

Dit kalf, groot ghenouch,
was terstont gheslegghen,
en den man, die 't slouch,
heeft het vel ghekreghen
voor zijn slaen en vlaen,
want zy d'oncost zochten
en ten versten brochten
't kalf int sijen en braên.

't Kalf, heel lanck en smal,
moeste op vremde wijsen
de ghoê lieden al
vande bruloft spijsen;
want elck, kleen en groot,
die daer was gheseten,
mocht niet anders eten
dan kalf-vleesch toe broot.

Eerst de claeukens net,
al scheen 't wat op slechte,
waren voort gheset,
in 't eerste gherechte,
peynskens wel ghecockt
op verscheyden soorten.
Dit was 't kalfs gheboorte
zoo te zijn ghebrockt.

Huspot naer den heesch
en 't ghebraên, met eenen,
was al van het vleesch
van 't kalf met vier beenen,
hancken leckerlick
waren afghesneden
van 't kalfs jonghe leden,
't was een wonder stick!

't Hoofdt was onghecloofdt,
- zijn 't niet vremde wercken? -
voortghebrocht als 't hoofdt
van een schoon wilt vcrcken,

met een appel rondt
van araingen schoone
stonter fray ten toone
in kalfs muul of mondt.

Dit al wel te pas
was goet voor de gasten:
al 't volck datter was
moeste daer niet vasten;
want dit kalf, niet bodt,
spijsde al de bende,
en daer bleef in 't eynde
noch wat overschot.

Van dit schoon juweel
is noch overbleven
een groot vierendeel;
't was in coop ghegeven
voor acht stuvers ghelt,
korte meer noch mite,
dus wel ten proffyte
was dit kalf bestelt.

Oorlof, man en wijf,
ick moet u dit heeten,
doet om tijds verdrijf
dit kalf somtijds bleeten;
als ghy zijt verheucht,
singhet telcken keere
niemant tot oneere,
maer om maken vreucht.

**Nieuw Liet vande Marty,
A° 1619.**

Eens sach ick seer groot onvrede:
't was op eenen Saterdach,
t' Ypre al inde stede;
't was een jammer datmen 't zach;
op de Maert was 't al te doene;
in de maent, die commen zal
veerthien uren vóór de noene,
effen juste al in 't ghetal,
es gheschiet dees oorlogh al.

Desen twist die es begonnen,
in de melckmaerckt, door de wijfs:
't was om 't setten vande tonnen,
daer gheschiede veel ghekijfs;
d'eene slouch oock teghen d'ander,
d'eene riep en d'ander smeed;
melck, bueter ende pander,
't lach daer al zeer onghereet,
op de Maert, zeer wijt en breet.

Dees oorloogh es gheschoten
 in de waermoesmaerckt terstondt,
 en daer vloghen de karoten,
 koolen, rapen naer de mondt,
 boonen, wertels, arreweten;
 veel radijs en menigh crop
 werden naer den hoop ghesmeten,
 vele vrouwen op den kop;
 noch en hielt den strijt niet op.

't Vrouwen-volck dat liep al rasen
 in de kaesmaert hunnen loop,
 en daer smeten zy de kasen,
 kupen, tubben over hoop;
 potten, pannen vol conserve,
 eijers, taerten, 't scheen al buyt,
 spanen, schalen, ponden, kerven,
 dit allame vlooch al uut
 vele vrouwen op den huudt.

[*Dese*] twist die sachmen keeren:
 [*vele v*]rauwen liepen t' saem;
 [*daer ghe*]beurde veel verseeeren
 [*by een potte*]backers kraem.
 Men sach daervan die maken
 menigh scherf en menigh stick,
 want zy smeten om gheraken
 op de borst en op de reeck;
 elcke vrouwe scheen een quick.

't Vrouwen-volck dat es gheloopen
vóór het Gasthuus met der haest,
by de liên, die garen coopen,
en daer heeft men zeer gheraest:
packen, eynsels en besaetsen
laghen daer gheheel verstroyt;
't garen vloogh in alle plaetsen
heel verwerren en ontployt;
clcken wever stondt beroyt.

Met veel vloucken ende zwerren
liepense inde fruitmaerckt licht;
alle d'appels ende perren
vloghen daer als haghel dicht;
krieken, keisen, missels, prumen
smeten zy zeer quaet gheviert,
eer de vrouwen wilden rumen
't aensicht moeste zijn versiert,
vande fruterie bestiert.

't Scheen daer zijne een kerremesse
en zy keerden weder quaet
rechte vóór de Vangenesse,
daerme met de peinsen staet;
vele backen en plateelen
smeten zy met groot gherul;
de schoemaeckers quamen deelen,
nieren, lever, koeyen kul
en zy smeerden 't buucxken vul.

De vrouwen liepen al om quellen,
't was een roere inde stadt,
en zy vonden 't wijf met spellen,
die recht vóór de vaute zat.
't Wijf die moest haer kraem verlaten,
want zy en bleven daer niet stil;
maer zy staken vele gaten
in melcanders buuck en bil;
hier mê eynde dit gheschil.

Ghejont deur de Redenrijcke gilde van *Maria van Alsenberghe*, gesejdt *Lichtgeladen*.

**Refereyn,
Nieu-Jaer, A° 1620.**

Ghy, die de plumen draeght en haren lichten name,
daer menigh simpel mensch' wat op te segghen weet,
als oft tot reden-const niet ware ten betame,
end' een verachten naem, onnut end' onbequame,
dat wil hy maken claer voor elcken, wijt en breed;
maer zijn verstandt is cleen, te cranck end' onghereet
om zulck scherpsinnigh last te lijden en te draghen.
ô Snel ghevlamden Post! helpt, dat ick magh dit leet
van u lief werd' ghetal verkeeren en verjaghen,
opdat mijn reden-const haer compt tot goedt behaghen,
dat zy den rechten grondt van hunnen naem verstaen;
en dat ick, die 't bescheet van desen name vraghen,
hun onderwijsen mach, met redelick vermaen,
wat hier te segghen is den tittel *Licht-ghelaên*,
en dat van niemant can veracht zijn noch mispresen.
Dit is dan mijn begin, en datter werdt ghedaen,
't zal u voor een Nieu-Jaer, beminde Broeders, wesen.

Den overspeelder boos, den dronckaert vol oneere,
den dertel jonghelyng', tot 's weerdts spelen quaet,
den tuuscher en den dief, den vechter, t' elcken keere,

en zijn niet *Licht-ghelaên*, maer zwaer, vol zonden zeere;
 alzulcken hooghen naem dit volck niet toe en staet.
 o Slichten! ziet ghy niet, dat anders met ons gaet,
 want wy Godts moeder zijn een broeder-lick ghemeene,
 wy zijn doch geestelick, tot geest streckt onsen raet.
 Al 's weereldts goedt is swaer, licht is den geest alleene,
 dus hebben wy den naem, noch willen anders geene.
 Heeft niet Godts heiligh' geest zijn volck verschenen licht?
 met vleughels wit gepluumt end' in een duve cleene?
 die dan met groote cracht zijn dienaers heeft ghesticht.
 ô Broeders! ziet dan eens waer voren dat ghy swicht,
 als u aen d'ooren comt alzulcken clap gheresen;
 tot spot van *Licht-ghelaên*, verweert u met mijn dicht,
 't zal u voor een Nieu-Jaer, beminde Broeders, wesen.

Den geest is licht en niet lichamelick te mercken,
 maer 't is een gave Godts, die Godt inwendigh geeft,
 die 's menschen zinnen swaer tot wijsheydt comt verstercken,
 zoo dat hy licht can doen veel deughdelicke wercken.
 Gheluckigh mensche, die zoo *Licht-gheladen* leeft,
 met zoete lichte last, dat Godt ghegeven heeft
 om lichtelick te gaen ten hemel, t' onser baten;
 maer ghy, bot sware volck, vol zonden, zucht en beeft,
 om dat u voeten niet dees aerd' en connen laten,
 maer vast ghewortelt staen ontrent de helsche straten.
 Schaemt u, seg ick, dat ghy zoo swaer van leven zijt:
 u swaricheydt zal u beswaren boven maten
 als 't wreede mes des doodts u vanden wortel snijdt,
 ghy zult verworpen zijn, van Godt vermalendijdt.
 Dus, Broeders, wilt van zulckx, met licht te zijn ghenesen
 u ziel, en laet mijn dicht u manen telcker tijt:
 't zal u voor een Nieu-Jaer, beminde Broeders, wesen.

Dus, edel Hoofdtman wijs, en Prince rijck van geeste,
vercoren Gouverneurs en Gilde-broeders al,
laet ons zijn *Licht-ghelaên*, het is al verre 't meeste,
dat ons bevrijden can voor d'helsche snoode beeste,
die uwen lichten geest zeer zwaer benijden zal;
dien geest is zonder maet, noch breedt, noch lang', noch smal;
dien geest is goddelick, van niet, dat leeft, bedwonghen.
ô Broeders, let op al: d'Apostelen ghetal,
wanneer des Heeren geest quam licht in haer ghespronghen,
zy spraken dan eleks woordt met aller weerdts tonghen;
zy waren *Licht-ghelaên*, en hebben doen te meer
der *Licht-gheladen* lof ghesproken en ghesonghen,
het welck de weerdts was een deughdelijcke leer.
Dus comt ons desen naem tot hooghen lof end' eer,
want zijn wy geestelick, licht zijn wy oock by desen;
dit is mijn reden reyn, en voor den tweeden keer,
't zal u voor een Nieu-Jaer, beminde Broeders, wesen.

Bruylof-liedt

***Ter eere vanden Eersamen Joos Rebault, trauwende met Jonckvrauw
Johanna Hovelyngs, den XXVII^{en} van April 1620.***

Vliedt wegh nu, Boreas, met uwe grijse haren,
 en laet de moeder oudt haer nieuwe vruchten baren;
 want uwen winter heeft vast hoogher zijnen gangh;
 hy maeckt u nachten cort end' oock sijn daghen langh.
 Het snel-ghevlerckt ghetal, met helder lude kelen,
 die commen ons den slaep, van u ghewonnen, stelen;
 het wol en harigh vee vermeyden in het groen,
 afscherren 't uwer spijt 't ghen', dat ghy wilt verdoen;
 en Flora soete cracht comt lievelick vertooghen,
 vervollend' ons met reuck en met vermaeck in d'ooghen.
 Een nieuwe Flora schoon spruut oock tot eer en lof
 in desen *Hovelyng'* oft aenghenamen hof,
 den hof, die van te voor in eenicheydt was staende,
 den hof, die in haer selfs was vruchteloos vergaende,
 waer in men niet en sagh' der lenten soete jeught,
 noch oock den rijpen herfst, en schoon al sonder vreught;
 maer hier is *Hovelyng'* een bauwer toeghecommen,
 die haer besaeyen wil met vele schoone blommen,

't schijnt dat hy d' aerde goedt in *Hovelyng'* beschaut,
 waerdoor tot sulck een vreught hy desen hof *Rebaudt*.
 En heeft met dese lent sijn liefd' haer overgoten,
 en met sijn rechter handt haer ront-om oock besloten
 met eenen stercken bandt, die niemandt en can scheen,
 ten sy den binder selfs de zelve breeckt in tweeën.
 Hier med' wil hy den hof bevrijden en bewaren,
 om door sijn bauwen goedt haer vruchten te vergaren.
 ô Bauwer! bauwdt dan wel end' uwen hof besaeydt
 niet anders dan met deught, dat Godt de vruchten maeydt,
 end' om van uwen hof de spruyten te beclijven,
 rondt staend' aen uwen disch, als planten van olijven,
 waer in den *Hovelyng'* moet nerstich, t' allen tiên,
 het oncruyt werpen uut en oock haer selven wiên.
 Ghy siet, den somer comt, de velden cleeden groene,
 het selve staet u toe, schoon *Hovelyng'*, te doene!
 neemt vry het bloeyen aen, end' uwe vruchten baert,
 den bauwer is met u, en ghy met hem ghepaert.
 Wilt met der lenten tijdt te samen dan beginnen,
 om eenen rijpen herfst in 't hemels hof te winnen.
 Wat is doch meest ghebreck in 't hof, als eenen man,
 die met sijn schup of spae wel lustigh bauwen can?
 Dus, hof, sijt wel gherust, want lijdt ghy noot van delven,
 oft van den bauwers werck, ghy hebbet aen u selven;
 siet, desen bauwer clouck sal, dynck ick, doen naer raet
 licht delven inden hof, daer 't sochte binnen gaet.
 En voor sijn delven dan en aerbeydt sult gy draghen,
 de neghen maenden lang, een vrucht naer sijn behaghen,
 't welck rijpe sijnde, dan sal boeten uwen druck.
 Hier med' is u ghewensch: het leven lanck gheluck.

***Ter eeren der Redenrijcke gilden der Rosieren, op haren feestelicken
dag, den XXVI^{en} Hoymaendt 1620.***

Komt OEagri groote soon,
die met singhen zijt ghewoon
te versoeten en verklaren
u ghespel op liere-snaren.

Ghy, die met het zoet gheluut
't wilt ghediert kondt locken uut
Hemi bosschen ende boomen,
al zijn berghen ende stroomen.

Ghy, die met u zoete stem
't wreedt ghediert kondt maken tem;
en de teere, haest verbeten,
doet oock al haer vrees vergeten;

komt u koude klippen of,
in dit schoone Roosen-hof,
wilt daer singhen ende spelen,
met ons Lichtghepluumde kelen,
eenen sangh vol lof en prijs,
aenden werden Hoofdtman wijs,
wijs in wercken, vrough en late,
deur sijn deughd, niet om sijn bate.

Deughdt maeckt dan zijne eere schoon,
deughdt werdt zijnen eyghen loon,
deughdt heeft dan zijn werck begonnen,
en volbrocht en eer gewonnen.

Werck met een gheleerd't verhael,
van ons suver Teudsche tael,
die nu recht kan zijn ghesproken,
onghewisseldt, onghebroken.

Tael, ghesproken, openbaer,
over wel vier dusend't jaer;
tael van ouden opgekomen,
tael, waervan wy moghen rommen;
rommen deur den wijsen *Schrieck*,
spijs Romeyn en spijs den Griek,
spijs den Spaeingaert, spijs de Walen,
die nu spreken ander talen.

Zullen zy ons doen verstaen,
dat wy ons te buten gaen
dat ons ouders Teuds niet spraken
eer hun tale was te maken?

Neen, ghy volck, wilt swijghen nu,
Schrieck, die zoudt bewijsen u:
't staet te lesen in zijn boucken,
zoo ghy lust hebt t' ondersoucken.

Dese tael, zoo reyn, zoo naeckt,
zoo volkommen, zoo volmaeckt,
gaet Princh' *Baelde*, t' zijnder eeren,
met een gilde nieu vermeeren.

Met een dichts zoet-vloedigh stroom,
uut een schoonen Roosen-boom:
boom, waer op hy snel gaet passen,
datter vele Roosen wassen.

Vele roosen hy vergaert,
 waer toe hy gheen aerbeydt spaert,
 om dat zijnen boom verheven
 boven al een reuck zou gheven.

Ongheschendt en zonder pijn
 moet dan elcke roose zijn,
 wel gheluckigh, overluckigh,
 nimmermeer in rauwe druckigh.

Van *Roodoorne* rondt bevrijdt,
 en van *Baelde* t' aller tijdt
 wel besorghdt, om schoon te bloeyen,
 om in overvloedt te groeyen.

Dat zy zulck een schoonheydt heeft,
 dat s' elck een behaghen geeft;
 gaet dan voort, ghy Gildebroeders,
 volgt u wel bequame voeders.

Hebt al tot u gilde lust,
 zijt in hun oock wel gherust;
 want al hun ghedachten dwinghen
 om u gild' in eer te bringhen.

Gilde, schoon nieu op ghesticht,
 wy, deur geest *gheladen licht*,
 singhen dit om u te prijsen,
 end' om onse jonst te wijsen,

Jonst, meer dan ons kunst vermach
 te vereeren desen dach
 en 't gheselschap, werd ghepresen,
 hier vergaerd om bly te wesen.

Ghejont deur de Redenrijcke gilde van *Maria van Alsenberghe*, gheseydt *Lichtgeladen*.

**Liedeken van 't innemen van Praghe,
als de vieringhe t' Ypre is gheschiet, 1620.**

[*Christi ghem*]eente looft den Heere,
[*doet*] hem eere
[*om*] zijn onghemeten goet,
[*'t w*]elck hy tot de ketters schade,
[*uu*]t ghenade,
[*ae*]n zijn Christen kercke doet.

Zoomen nu can claer vernemen
uut Bohemen,
dat daer zijn rechtverdicheydt,
op die van hem zijn gheweken
is ghebleken
en zijn hulp ons geest bereydt.

Uut de groote stadt van Praghen
ziet men jaghen,

deur ons krijghers groote kracht,
al de kettersche dienaren,
die daer waren
van den boosen voortghebracht.

Wilt dan beven en u schamen,
kettters t' samen,
dat ghy teghen ons vergaert;
merkt, dat Godt de Romsche moeder,
als behoeder,
altijds voorstaet en bewaerd.

Romt ghy, dat wy moesten vlieden
voor ulieden
eenen tijdt, dat is ghedaen;
Godt heeft om ons groote sonden
u ghesonden,
als een roede om ons te slaen.

Maer zijn toorn is al verdwenen,
en verschenen
is op ons zijn hulpe groot,
waer mē dat wy winnen steden,
[door] ghebeden,
[die w]y deden inden noot.

Dinckt nu, dat hy sal met schanden
gaen verbranden

zijne roede, 't welck ghy zijt,
zoo ghy hem noch wilt verdrijven,
ende blijven
ongheloovich t' aller tijdt.

Ziet ghy niet, dat al u saken
niet en maken
dan u landen vol gheschil;
laet dit roepen en u leeren
om te keeren,
daer men woont in vrede stil.

Laet oock u Hooverdich rommen,
wilt al kommen
om te leven naer het woordt;
wilt Godt en den keyser gheven,
al u leven,
alles wat hem toebehoort.

Laet den Palatijn al duchten,
vreesigh vluchten,
want zijn macht nu is gheschent;
die Godts kercke teghen strijden
en benijden,
krijghen zulck een schandigh eyndt.

Want haer vorsten zijn te machtigh;
zijt ghedachtigh

hoe Bohemen is ghesteldt;
die ghy konyng had vercoren,
heeft verloren
Praghen, t' hoofdt, landt, slach en veldt.

Dit doet ons den geest verlichten
ende dichten
over 't winnen, een nieu liedt,
van ons *Lichtgheladen* zinnen,
't Ypre binnen,
als de vieringh es gheschiet.

Nieu Liedeken van Bacchus.**A° 1620.**

Het is een goeden Godt, die leeft
en die in 't vat zijn woonyng heeft,
die ons veel vreughden gheeft
en doet verdwijnen
hoofswerre, sieckte en fleresijnen;
hy lustich van ons leden spoelt,
wanneer hy onse kele koelt
en datmen hem ghevoelt,
niet can ons pijnen.

Wy loopen dan als onbeducht,
al smijten t' hoofdt hoogh' inde lucht,
deur Bacchus soete vreucht
en wingaert sopkin;
wanneer ghy roert der vrouwen kopkin,
ghy maeckse blijde sonder pijn,
dat inghelkens in 't bedde zijn,
en soucken deur den wijn
't soet Venus topkin.

Ghy zinnebrekers minnevriendt,
ghy clappers en die tonghe biendt,
ghy werdt vooral ghediendt
van ons gheslachten;
gheen mensch' en can u niet verachten,
ghy schuddebol, ghy wagghelvoet,
die ons veel gaeykens schieten doet,
deur uwe wijnen soet
end' al hun krachten.

Ghy vetbalch, schoon ghehorent hoofdt,
ghy, die ons nuchter wesen rooft,
elck mensch' aen u ghelooft,
elck souckt te drincken.
ô Vader! wilt ons altijdts schincken,
van 's morghens vrouch, een volle pot,
voort al den dagh, ô drollich Godt,
dat wy op u ghebodt
noch eeuwich dincken!

**Nieuw Liedeken,
A° 1620.**

Ghy bosschen en boomen,
berghen en stroomen,
ghy rotsen, scherp ghekant,
ghy velden, schoon beplant,
ghy blaeu bespannen lucht,
met u ghevlucht,
vol harigh vee
en wilde zee,
wilt hooren mijn ghesucht.

Wien zoud' ick voordraghen
anders mijn klaghen
en al mijn lijden stranck,
als uwen weder clanck;
want als mijn bitlerheydt
my dolen leydt
op 't veldt alleen, met droef gheween,
't schijnt, dat ghy mede schreydt.

Ghy maeckt u gheruchten
op alle mijn suchten
en op mijn swaer ghemoet,
't welck mijn lief niet en doet,
door wien mijn pijn gheschiedt,
die acht my niet;
al klaegh ick haer,
die maeghdt eerbaer
verheucht in mijn verdriet.

Deur al mijn ghebeden
end' alle mijn reden,
hoe wijs, hoe wel bedocht,
en can hy zijn versocht;
nochtans ick drynghe deur
met mijn ghetreur
bergh, dal en woudt,
rots, clip en houdt,
maer niet haer herte steur.

Dus velden bequame,
my aenghename
met uwen Echo-stem,
ick, die zoo droevich bem
om vriendinnes haet,
compt my ter baet;
roept naer mijn woordt,
dat 's u verhoordt,
en...en d.....

Ode

Ter eeren van den wijsen, voorsichtighen ende raedtrijcksten Heer, M^r Christiaen Rijckebusch, gheoorlofdt in beyde de Rechten, trauwende met Jonckvrauwe Margariete Grendels, den XXVI^{en} Januarius 1621, binnen Ypre.

's Winters tijdt, suer, kort van daghen;
 langh van nachten, strangh van vlaghen,
 houdt nu d'aerd in sijn bedwangh,
 en beneemt der boomen 't bloeyen,
 fruyt en bloemen, reuck en groeyen,
 met des voghels bly ghesangh.

Maer al moet het veldt verliesen
 deur sijn sneeuwen, deur sijn vriesen,
 bladen, bloemen, reuck en vreughdt:
 laet den kouden winter bijten,
 rijmen, stormen, laet hem spijten,
 't *Rijckebusch* is noch verheughdt.

Rijckebusch gaet hem vermeerren,
 groeyen alderschoonst in eeren,
 wat can hem den winter doen?
 Liefde comt hem voetsel gheven,
 lente, somer, jeughdt en leven,
 om te blijven altijdts groen.

Liefd' heeft *Rijckebusch* begoten,
 liefd' uut *Rijckebusch* ghesproten,
 gaet den *Busch*, uut liefden groot,
 met den *Grendel* nu doen paren,
 die zal *Rijckebusch* bewaren
 deur de liefde totter doot.

Grendel, segh ick, die sal sluten
 't *Rijckebusch*, en houden buten
 't allen sijden twist en haet;
 liefde draghen, leeren dwinghen
 haren wil, om te volbringhen
 't gon' dat naer 't *Busch* wille gaet.

Altijdts minsaem haer betooghen,
 nergens laten 't *Busch* verdrooghen,
 deur ghebreck van liefde soet:
 vrientdschap, eendracht daer in planten,
 dat den tweedracht 't allen kanten
 't *Rijckebusch* buten blijven moet.

Altijdts 't *Busch* ghetauwe blijven,
 en de spruten van Olijven,

uut den *Busch* van deughden rijck,
 met haer lijf en borsten spijsen,
 doen den *Busch* soo hoogh op rijsen,
 dat men gheen vindt sijns ghelijck.

Rijckebusch, soo sterck beloken,
 wiens beluuck, heel onghebroken,
 blijven sal tot 's levens end',
 gaet besorghen ende passen,
 niet in hem te laten wassen
 dat een deughdigh leven schendt.

In sijn groeyen sal men mercken
 wijsheydt, die tot ons verstercken,
Rijck is inden *Busch* gheplant;
 die met onrecht zijt bestreden,
 komt tot *Rijckebusch* ghetreden,
 ghy vindt hier in 't rechts verstandt.

Ghy zult vinden altijdts groene
 alles, wat ghy hebt van doene;
 't is hem'g'oorlofdt en ghereedt,
 't godlijk recht u wijs te maken,
 of't recht van der menschen saken,
 van bey weet hy 't recht bescheedt.

Desen *Busch*, soo hoogh gheresen,
 moet dan vruchtbaer rijcke wesen.
 Siet, ô *Grendel*, wat ghevough,
 wat een *Busch* hebt ghy ghevonden,
 't welck is in u slot ghebonden,
 dat van als is rijck ghenouch.

Woont dan, drie-mael drie Goddinnen,
't *Rijckebusch* gherustigh binnen,
't welck hem soo *Begrendelt* heeft:
helpt ons sijnen dagh verblijden,
Grendel sal hem rondt bevrijden,
dat hy altijdts vreughdigh leeft.

Rijckebusch en *Grendel* mede,
wiens versamen baerdt hun vrede,
staen nu vredigh 't saem bereydt
om hun groysel op te leyden
hoogh, tot daermen sal bereyden
voor hun vred' in eeuwicheydt.

Dit is u gheweinst uut jonste,
en ghesonghen door de conste
van u plume-draghers licht:
't welck u beyde, bly ghesinde,
Brudegom, met u beminde,
tot vereeren is ghedicht.

Ghepresenteerdt door de Redenrijcke gilde van *Maria van Alsenberghe*, gheseydt
de *Lichtgheladen*.

Liedeken***Ter eeren d'her Joos vande Broucke, Prinche vande Reden-rijcke gilde van Alfa et Omega.***

[Is] 't nu 't begin en 't eynde goet,
 zijn lof ghedeurich blijven moet,
 't welck Ypre voet in conste,
 door zijn jonste,
 den edel vader en noch meer
 den edel heer,
 die 't zijnder eer
 als Princh eerst eynd' en wel begonste.

't Begin was, wacht wel u casteel,
 ghy zult bewaren 't beste deel
 als christelicke vrynden,
 end' u vinden
 bereydt om in Godts rijck te gaen,
 op zulck vermaen;
 wy *Licht-gelaên*,
 den edel Prinche daer in dienden.

Den tweeden toocht was wel te recht,
 dat hier geen rust is, zoo hy seght,
 in 's weerdts loop bevonden;
 t' allen stonden,
 quelt u dan onrust dagh en nacht;
 staet wel ter wacht,
 dat u ghedacht
 gherust mach wesen, vry van sonden.

Hierop doen wy noch een verhael
 en dienen voor de tweede mael,
 om d'*Alfadische* heeren
 vreucht vermeeren;
 neemt ons in danck en anders niet,
 met dit nieu liedt,
 't welck is gheschiet
 den tweeden Prinche 't zijnder eeren.

Ghesonghen deur de Redenrijcke gilde van *Maria van Alsenberghe*, gheseydt
Lichtgeladen, den XIII^{en} Juny 1621.

Bruylof-liedt,

Ter eere des eersaemen Brudegoms Franchois Bottuut, trauwende d'Eerbare dochter Janneken van Geeste, dochter van Pieter van Geeste, gouverneur der Rederijcke gilde van Maria van Alsenberghe, gheseydt Lichtgheladen, t' Ypre, den 6^{en} July 1621.

Des levens lichten gheest blies Godt in d'eersten mensch',
als hy gheschapen was volcommen naer sijn wensch',
om dat dien lichten gheest de menschen inghegeven,
soud' hun gheneghentheydt en lusten al doen leven.
Den gheest stiert hun en maeckt hun wetenschappen sterck
tot een gheleerdtheydts ampt of tot een constich werck;
en noch doet aldermeest den gheest het vier ontsteken,
dat twee ghelievers doet van soete pijn spreken.
Nu dan, heer Bruydegom, den gheest heeft uwen brandt
gheblasen en ghestookt voort met haer rechter handt,
en deur *Van Geestes* gheest is uwen gheest gheresen,
om met noch eenen gheest één in een lijf te wesen:
want *Gheest* heeft uwen gheest in haren gheest ghehaelt,
waer over s' hemels gheest als heden heeft ghestraelt,

en heeft dees gheesten bey soo langh in een ghebonden,
tot datter eenen gheest ten hemel werdt ghesonden.
Dus wel gheluckigh paer, zijt in den gheest verheught,
ghy, die als heden comt tot uwe meeste vreughdt.
't Is goedt bly-gheestich zijn in 't weldoen t' allen tijden,
want daermen qualick doet, en kanmen niet verblijden;
ghy doet dan t' samen wel, want liefd' hier vrede baerd,
wacht u, dan gheenen gheest, die quaet is, u beswaerd;
maer laet een goede gheest uws levens gangh voort jaghen,
opdat elck dwynghen mach sijn gheest naer 's gheest behaghen.
Maer nu, heer Bruydegom, ick sie d'aenstaende nacht,
dat d'edel sonne stilt haer aghelooopen jacht,
en Hymen, die beghint sijn heyligh licht t' ontsteken,
en zijt ghy niet vervaert? sal u gheen moet ghebreken?
want 't gon', dat ghy begint is om te sijn bevreesdt,
deur dien ghy nacht op nacht gaen slapen sult by 't *Gheest*;
maer dit is ydel clap: wat vraegh' ick? vele menschen
naer 't lievelick ghelaet van sulcke gheesten wenschen.
Dus wilt by 't *Geest* gherust beleven uwen staet,
want 't *Gheest* is wonder soet, 't en sal u doen gheen quaet;
wanneer den morghenstondt haer bloesen sal ontdecken,
een soentjen vanden *Gheest* sal dan dijn gheest ontwecken;
moet hy niet sijn verblijdt, die sulck een *Gheestken* heeft,
dat voor een vrees' en schrick, den mensch veel vreughden geeft?
Godt wil u, Brudegom, deur *Gheeste* voort verleenen,
naer neghen maenden tijdts, een gheest met vleesch en beenen.

Ode

Ter eeren van den wijsen, voorsichtigen ende raedrijcksten M^r. Joos Grietens gheoorlofdt in beyde de Rechten, Prince van de Redenrijcke gilde van O.L. Vrouwe van Alsenberghe, gheseydt Lichtgheladen, binnen Ypre, den v^{en} September 1621; op sijn spreekwoord:

ô Mensch, zijt cloeck ghesindt om wederstaen u sinnen;
want die sich self verwint, sal dobbel winningh' winnen.

ô Rechtgheleerden Prince vroedt,
wat leeringh, wat vermanen goedt,
ghy hier elck mensche gheven wilt
met uwen schoon beschreven schildt.
Hierdeur betooght ghy wel oprecht,
dat ghy gheen philosophe slecht,
noch simpel rechtgheleerd' en zijt,
maer vol van gheest, die ons verblijdt.
Want, daer ghy med' ons hebt vereerd,
seer veel in weynigh schrijvens leerd;
waert, dat elck mensch sijn eyghen mensch
verwon, wy souden, naer ons wensch,

de gulden eeuwe weder sien;
 een yghelick sou recht gheschiên;
 gheen onrecht sou dan zijn verschoont,
 deught ware recht, met recht gheloont,
 men zou niet houden met gheweldt
 een anders landt oft goedt oft gheldt:
 d'een soude gheven onghestoort
 den ander, dat hem toebehoort;
 des mensches loop in 's weereldts baen,
 sou dan ghedeurich rechte ghaen.
 Niet te vergeefs hebt ghy ghespoejdt
 u sinnen, en u hoofd ghemoeydt,
 ô Princ', om als een meester wijs
 in recht gheleerd, elck onderwijs
 te gheven, om te kennen Godt,
 sijn wet en recht en sijn ghebodt:
 of om te kennen 't recht beset
 van ons Atensch' of Romsche wet.
 Neen, deur u wijsen woorden kort,
 hier elcken onder-wesen wordt,
 dat, *wie hem selfs verwint*, dat 's clær,
die weet de Rechten allegaër.
 ô Bellus, en ghy Nembrots saet,
 en ghy, Chodorlahomor quaet,
 en ghy Prometheus boos gheslacht,
 waerom en hebt ghy niet u cracht,
 als helden vrom, te werck gheleydt,
 om wederstaen u sin'licheydt,
 eer ghy ter weereldt had ghevoerd
 den Godt, die 't al deur vreesse roert:
 die met een ander strijdt verwoedt,
 als reghen stort het menschens bloet.

Had elck gheweest, waer noch ter tijdt
 clck besich met sijn eyghen strijdt,
 den wreeden Mars en sijn ghepijn
 en soude niet ter weereldt sijn.
 Laet dan, ô Menschen altemael!
 het snijdend yser ende stael,
 en neemt niet van den donder-Godt
 sijn vier, sijn cracht, noch sijn ghebodt;
 om te verslaên een groot ghetal
 van menschen, in dit aerdsche dal;
 en comt soo niet elcander by,
 en bauwt gheen stadt om wesen vry,
 casteel, noch schans, noch gheen bedelf;
 maer om weêrstaen u selven self,
 neemt aen, soo langh als ghy hier leeft,
 de wapens, die ons Princ' ons gheeft.
 Stelt selfs in u selfs inghewandt
 de liefde, voor nijdts wederstandt;
 den aerbeydt, teghen het ghemack;
 en tegen 't eten, 't vasten swack;
 het swijghen, teghen 't veel ghesnap;
 't uytdeelen, teghen 't ingheschrap;
 de reden, teghen uwen sin;
 de sorghe, teghen traech beghin;
 de woelingh, teghen sachte rust;
 dat oock 't ghedult de gramschap blust;
 sijn teghen giericheden mildt;
 dat oock 't vergheven 't wreken stilt.
 Strijdt soo, ô Mensche! t' aller eeuw,
 ghy sult u en den helschen leeuw,
 verwinnen, *soo ghy clouck ghesint,*
verwonnen self u self verwint.

Liedeken

***Ter eeren d'Her Gheleyn Baelde, Prinche der Redenrijcke gilde der
Roosieren. A^o 1621.***

ô Nimphen vroedt,
ghy drie-mael drie Goddinnen,
ghy die u voet
by d'Helichonsche vloedt,
comt licht ghemoedt
tot dees Roosieren binnen,
en bystand doet
ons Koren-blommen zoet;
comt! en wildt ons leeren
vieren en vereeren
den Prynch' op dese feest » meest,
die om vreughdts vermeereren,
tot zijn boom gaet keeren,
zijn jonst en milden gheest.

Zeer wijs beraên,
heeft hy, twee volle jaren,
hier by ghestaen,
zijn Roosen-boom ghelaen
en wijdt ontdaen,
met wijse konstenaren,
wiens lof-vermaen
gheen tijdt zal doen vergaen
deur haer cloucke dichten,
die den gheest verlichten,
dat daer uut druckx verdriet » vliet,
dat zy konstich stichten,
dat sy niet en swiechten
voor 't hoogh Homerus liedt.

Dees Roosen-schaer
gaet ghy alleen verchieren;
ó Prynch voorwaer!
want ghy voor allegaer
blynckt onder haer,
als onder 's hemels vieren
de sonne claer
is blynkend openbaer.
Dus, om dienst beloonen
commen wy betoonen,
dat wy noch al ons doen » spoêa,
om zijn lofs verschoonen,
om zijn hoofd te kroonen
met Daphnes kranssen groen.

Rosieren al,
ghy sijt den Prynche schuldigh,
veel bly gheschal
van eer, in 't Ypers dal,
die den toe-val
van mannen menichvuldigh
brocht u ghetal,
't welck hy noch meer doen sal,
want hy gaet elck raden,
om zijn blom met bladen
te laden lancks zoo meer » zeer,
wy door 's gheests weldaden
zijnde *Licht-gheladen*
dit synghen t' sijnder eer.

Clande de Clerck***Aen zijnen vrindt Guil. van Nieuwelandt op zijn Poëma van den Mensch.*****1621.**

Een wijs verstandigh' man en can tot zijnder eeren
niet beter doen, dan dat zijn wercken ander leeren,
 want laet hy by zijn selfs zijn wijsheydt al vergaen,
 hy wordt een dorren boom, slecht, zonder vrucht gelaên:
zijn hoofd en is niet weerd de gaven groot te draghen,
om dat geen meer dan hy daer in en scheidt behaghen.
 Wanneer den snellen tijdt hem bringt in stervens noodt,
 het sterft al med' met hem, en 't blijft voor eeuwich' doodt.
Maer eenen man, waer in de wijsheydt is ghegheven,
en die sulckx onder 't volck wil deelen en doen leven;
 dien tooght, als hy zijn const elck mildelijcken gheeft,
 dat hy 't voor ander meer dan voor zijn selven heeft.
Hy 'n is alleen maer 't vat vol in-ghestorte gaven
van 's hemels milde jonst, ons elcken med' te laven,
 ick meen te laven soo dat elcken onder-wijst,
 en dat hem over-blijft is dat m'hem eeuwich prijst.

Zoo doet ghy *Nieuwe-land'*, want u begaefde sinnen
 en willen anders niet dan t'onser leer beghinnen
 een werck, een deuchdich werck, dat ons te recht bescheydt
 het leven en de doodt, en 's weerdts ydelheydt.
 Dees gaven in-ghestort doet gy ons mede smaken,
 en wilt ons anders niet dan wijs verstandigh maken:
 ghelijck ons Moyses leert met dese woorden cort;
ghedenckt u sterven opdat ghy verstandigh' wordt.
 Dus wie dit boeck deur-siet, 't welck ghy comtons beschencken,
 ten minsten als hy 't leest, hy sal op 't sterven dencken.
 Soo dient dan uwe gaef tot wijsheydt en verstandt,
 't welck ons gedachte dwingt naer 't ander *Nieuwe-landt.*
 En soo de goede vrucht uut *Nieu-lant* comt gheresen,
 bequaem wilt een *Nieu-lant* voor 'tander nieuwe' wesen:
 ick meen het *Nieuwe-landt*, bevrijdt van druck en pijn,
 en daer wien datter comt, gherust en saligh' zijn.
 Veel weerdigh' schilder cloeck, ghy hebt ons doen verwildert
 met u gheleerd pinceel const-rijckelijck gheschildert:
 waer in ons simpelheydt wel te bemercken staet,
 end' uwe groote const, die 't al te boven gaet.
 ô Vrucht-baer *Nieuwe-landt!* gheen tongh en can u loven
 van die beneden zijn, ten waer sy quaem van boven
 hier uwen lof voldoen, want ghy gheneghen zijt
 niet om u eyghen baet, maer meest om ons profijt.

Dit gedicht is gedrukt vóór *Poëma vanden Mensch, inhoudende d'ijdelheydt des werelts, d'ellende des levens, ende ruste des doodts beschreven door Guilielmum van Nieuwelandt*. Antwerpen, by Guilliam van Tongheren, 1621; in-4^o, bl. 10-11

Bruloft-Liedt

Ter eeren den lof-weerden Brudegom Christiaen Werkijn, trauwende met joncvrouw Marie Cosijn, den xxii^{en} Meije 1622.

Wie sal iet ter weerdlt loven,
dat meer heeft in schoonheydts cracht
dan het vrouwen soet gheslacht?
Niemandt niet: want sy te boven
al de weerdlts schoonheydt gaen,
en in ons behaghen staen.

Als wy mannen gaen aenschouwen
's weerdlts rijckdom, staet en eer,
't schijnt men can niet wenschen meer;
maer het soet gheslacht der vrouwen
treckt een man, dat hy dit al
om een vrouw verlaten sal.

Als wy den voorzomer mercken,
met 't ghepronckt hooverdigh veldt,
wy zijn licht tot vreughdt ghesteldt;
maer meer vreughdt can in ons wercken
een schoon blijde lack ghesicht,
daerin woont het schutter-wicht.

Dit ghesicht doet ons beminnen,
dit ghesicht ontweckt den lust,
daer al ons begheert in rust;
want wy selden vreughdt ghewinnen,
als wy derven het ghelaet,
dat in schoone vrouwen staet.

't Vrouwe-volek is ons verblijden;
wat vreughdt dat de weereldt toont,
can door vrouwen zijn verschoondt;
door haer siet men t' allen tijden,
d'aldermeeste vreughdt gheschiën,
omdat wy niet liever sien.

Isser meerder vreughdt gevonden?
isser aenghenamer dagh
voor een man, dan als hy mach
met een vrouwe zijn ghebonden,
die zijn hert in hem verwint,
dat haer boven al bemindt?

Canmen meerder goet verliesen
dan zijn vrouwe goedertier?
Can den man wel rusten hier
vóórdat hy weêr gaet verkiesen
eene, die hem weder gheeft,
dat de dootd ghenomen heeft.

Al mijn segghen can hier blijcken
aen dit paren, want *Cosijn*
moet de vreughdt zijn van *Werkijn*,
en zijn treuren af doen wijcken
van zijn eerste vrouwens doodt,
daer hy al sijn vreughdt in sloot.

Heeft *Werkijn* hier eens verloren
al sijn blijdschap, al sijn vreughdt,
hy wil weder zijn verheughdt;
hier toe heeft hy wel vercoren
dese bruydt, dees maghet soet,
die sijn vreughdt weer leven doet.

Dus, *Werkijn!* wilt vreughden maken,
ghy hebt, dat u hert beghert,
en dat Charon had ontwert;
wilt dan al u wenschen staken,
staeck u treuren, staeck dijn rauw
met u nieuw ghemelde vrouw.

Want ghy sult op straet sien treden
haer, als joncvrouw, als godin,
cuysch zijn in haer huysghesin,
inde kercke vol ghebeden,
sot in 't bedde, t' aller tijdt,
sulck wijf maeckt een man verblijdt.

Maer wat wil ick al verclaren
 van veel deughdt en sedicheydt,
 't welck in goede vrouwen leydt?
 zijt ghy eerstmael welghevaren
 met een vrouw, van deughden rijck,
 dese sal haer sijn ghelijck.

Wilt u tweede vrouw oock eeren,
 blijft met haer niet min ghepaerd
 dan soo ghy met d'eerste waert;
 wilt tot liefd' en vred' u keeren:
 want ghy weet, dat nijdt en twist,
 salicheydt en goedt verquist.

Dan gheen raet en moet m'u gheven,
 ghy weet wat hier in behoeft,
 en hoe datm'een vrouwe toeft
 in deught, liefd' en eerlijck leven,
 in ghenouchte, spad' en vrouch:
 altijdts heeft men werck ghenouch.

Hymen comt, wilt u bereyden
 om u vier t' ontsteken licht;
 ick maeck eynde van mijn dicht,
 wilt dit paer te bedde leyden:
 want den tijdt raedt ons te scheèn,
 lief by lief is gheern' alleen.

Ghejont door de Redenrijcke gilde van *Maria van Alsenberghe*, gheseydt
Lichtgheladen, binnen Ypre.

Lof-Dicht

*Ter eeren der Redenrijcke gilde der Roosieren, onderhouden binnen
Ypre, op haren feestelicken dagh, den xxiiii^{en} Augusty 1622.*

ô Sterek-ghestaelden Mars! bloedtgierigh bloedtverghierter!
 ô roover, moorder wreedt! naest Jupijn donder-schieter!
 Straf-Godt, vol wraeck en nijdt en dolle rasernije!
 beminner van verdriet en strange tierannie!
 Swerd-draegher bloedigh root, wiens ooghen elck doen beven!
 verdrucker, sonder recht, van veel die deughdigh leven,
 voortdrijver vanden twist, groot vyandt van de vrè,
 die comt om straffen 't quaet en zelven 't quaet brynght mê!
 die d'ackers schoon ghewas gaet deerlick onder-loopen,
 die steden schoon ghebaudt verkeert in steenen hoopen!
 Al hoortm'in ons ghewest u donders grof ghetier,
 al zietmen, met gheween, het blaken van u vier,
 al ziet m'ons Neder-landt verwoesten en verderven,
 en in 't verschrikte volck veel konst door vreesse sterven,
 en dynckt noch daerom niet, ô wreeden! t' uwer spijt,
 dat ghy 't naer uwen wil noch al te neder smijt!

Al comt gy met u cracht vervarelick ter bane,
 op dit kasteel blijft noch 't hof der Roosieren stane,
 op dit kasteel als 't hoofdt, clouck, edel, zoo ghesteldt
 dat 't noch in 't minste niet en wijckt voor u gheweldt.
 Een hof vol roosen schoon, die heerlijk hun vertooghen
 met aenghenamen reuck en met vermaeck in d'ooghen.
 Een hof, daer 't zoet ghesin van Pallas geest-verlicht,
 noch daghelickx in leest hun welgherijmden dicht.
 Een hof, waer in men hoort, op Nederlansche snaren,
 een Orpheus spelen zoet, niet achtend' uwe maren;
 een Orpheus, die ons doet verblijden hert en zin,
 met Dibnaas droeve doot en Don Diegoos min;
 en die nogh daghelijckx zijn wel-ghetaelde lieden
 des menschen droeven geest comt om vermaken bieden.
 Zijn lieden, seg ick, schoon die deur een clouck verstandt
 zoet-galmigh clyncken doen ons vreughdigh Vlaenderlandt,
 daer d'Helichonsche bend' al beter kan op danssen,
 met een ghelijck gheterdt dan op 't ghedicht der Franssen;
 zijn wel besneden sangh, die voor den zoeten vloedt
 der Batavieren niet in 't mynste wijcken moet.
 Dus comt schoon hemels heir, onstervelijcke Goden!
 I^{aet} desen Orpheus zijn u mildheydt aengheboden;
 comt, seg ick, nederwaers, opdat ghy selfs verschoont,
 zijn konst-verstandigh hoofdt met lauwer-blaren kroont;
 niet als een Cesar vrom nocht als een Alexander,
 noch als een Hannibal of dierghelijck meer ander;
 maer als een Maro wijs van onser eeuw' en tijdt,
 die dickwils met zijn dicht, u Goden, heeft verblijdt.
 Wilt uwen Orpheus oock, ô gilde der Roosieren,
 zijn schoon ghebladen crans met roosen tusschen chieren;
 want zijn gheleerde penn' u gild' alleen verchiert:
 maect, dat u jonsticheydt zijn konst oock milde viert.

Synght aen dan, Orpheus, synght! laet Mars vry toornigh blasen
en zijn verwoeden hoop doen als Menaden rasen.

Weest daerom niet bevreesdt, wat zoudt u doch gheschiên?

synght uwen zoeten sangh, 't kasteel is u bevriên.

Gaet, synght zijn rasernije uut onsen zin vergheten.

ô Syngher! op den top van Helichon gheseten,

slaet uwe snarens toon tot uwer eer en lof,

glans-gever van dees stadt en van u Roosen-hof.

Ghejont deur de Redenrijcke gilde van *Marin van Alsenberghe*, gheseydt
Lichtgheladen, bin nen Ypre, den XXIII^{en} Augustus 1622.

Prijs-Dicht

Ter eeren Joos Rebault, Prinche vande Reden-rijcke gilde van Maria van Alsenberghe, gheseydt Lichtgeladen, binnen Ypre, den vierden Septembris 1622, op sijnen schildt aende selve gilde ghegheven, waerin staet d'Alderheylighste Maghet ende Moeder Gods met haren lieven Sone ende d'Enghelen rondt om haer danssende, beschreven met dese devise:

Onbevleekte Moeder groot,
gheeft ons vreught hier t'allen tijden,
want het kyndt op uwen schoot,
doet al 's hemels heyr verblijden.

Wie sal my vandaghe bringhen
Salomons verstandt in 't singhen,
Davidts harp', om met een liedt
uwen schoonen schildt te prijsen?
die ghy met een mildt uitwijsen,
Prins, aen uwe gilde biedt.

Uwen schildt aen ons ghegheven,
daermen siet de const in leven,
die seer schoon heeft afghebeeldt
't hemels kyndt, des weereldts voeder,
met zijn Nasaretsche moeder:
vindtmen costelicker schildt?

Siet hier binnen Godt gheseten,
Godt, die d'eeuwicheydt kan meten;
siet hier niet alleen een maeghdt,
maer Godts moeder hoogh ghepresen:
kander schildt gheschilderdt wesen,
die noch hoogher bilden draeght?

Dese Moeder is de mane,
met vol aensicht eeuwich stane;
een oprechte sonn' is 't Kindt,
die de weereldt gaet duerblincken
en verlicht; hoe! sal ick dincken,
dat m'een schildt noch claerder vindt?

Dit soet kyndt is een waerachtigh
konyng groot, die 't al is machtigh;
als iek op sijn moeder sie,
en haer weerdicheydt versinne,
sy is 's hemels koninghinne:
vindt m'een meerder schilderie?

Dese maghets aenschijn effen
gaet de roosen overtreffen,
haer kyndts voorhoofd gaet het wit
van de leliën te boven:
salm' een schildt dan konnen loven,
daer meer schoonheydt binnen sit?

Voor dit kindt, daer wy naer lusten,
heeft dees maghet om te rusten,
een sneeuw witten schoot bereydt,
schoot van meerder suyverheden
dan het sneeuw, nieuw, onbetreden:
vindt men grooter suyverheydt?

Hy, die dondert inde wolcken
en doet beven alle volcken,
speelt hier, met een bly aenschijn,
in dees Nimphe's armen schoone,
hy, die speelt met 's levens croone:
kander lievelicker zijn?

Honigh is hy, die wy groeten,
sy is melck, niet om versoeten,
melck is 't kindt oock, die ons voedt;
honigh is die maghet weder,
daer al 't soet in storte neder:
vindtm' een schildt van meerder soet?

's Weereldts salicheydt, ô Menschen,
sietmen hier, daer wy naer wenschen,
't hopen oock van 's hemels vreught,
daer ons ziele soeckt te commen:
van gheen schildt en machmen rommen
die de menschen meer verheught.

Laet ons al ons levens tijden,
daer in nemen ons verblijden:
want uyt Jesus claren glans
nemen d'engels hun vermeyen,
diem' hier siet, met vreughdich reyen
rondt hem maken eenen dans.

Laet ons oock gaen singhen, danssen,
en met heughelijcke kranssen
onsen Pryn het hoofd beclêen.
Hy, die schenckt den schildt uyt jonste,
soo vol heylicheydt en conste:
laet ons sijnen lof verbreên.

ô Kyndt Jesus! vreughdts fonteyne,
ô Maria, maghet reyne!
kan ons zoo veel vreughdt gheschiên
door u schilderie t' aenmercken?
ach! wat vreughdt sal in hem wercken,
die u sal hier boven sien?

Daer men sien sal recht de waerheydt
van u goddelijcke claerheydt,
claerheydt niet van onsen tijdt,
maer van d'eeuwich ander woningh
voor u koninginn' en koningh.
Ach! hoe sal hy zijn verblijdt!

Wildt tot onsen Prinse keeren
sulck een vreughdt, voor sijn vereeren
aen u gild', ô Maeghdt! ghedaen,
gheeft hem, bidd' ick, en ons mede
u woonst, daermen sal in vrede
eeuwich wesen *Licht-ghelaên!*

Belgica.

Mijnheeren, ziet my aen en laet mijn clacht vermanen
u vreughdigh bly ghemoedt, duer medeliên, tot tranen.
Ick bem het Nederlandt, landt, ongheluckigh landt,
het welek in vlammen staet duer Mars verwoeden brandt!
Twaelf jaren heb ik slechts de vrede moghen smaken,
nu bem ick wederom in Mars vervlouckte kaken;
het waer my min verdriet, waert dat ick onverscheên
my leden seventhien mocht hebben clouck by een,
en dat ick onversaeght my, zoo ghesteldt, mocht roeren,
om teghen Turcken wreet of Heydens krich te voeren,
dan mocht ick altemet verbliên, als mijn gheweldt
mijn vyandts groote macht verslaghen hadt in 't veldt.
Maer nu, wien dat verliest, helaes! ick moet al lijden,
duer dien mijn leden selfs d'een teghen d'ander strijden.
Dat selfs den Oceaen, die my den rugghe spoelt,
my niet verkoelen mach, maer self oock 't vier ghevoelt;
want zijnen glatten rugh, die ziet m'ooch dikwils branden,
met donders vier en roock, en gloeyt my d'oorloghs tanden.
Dus is my 't lichaem schoon, duer 't vier gheworden kranck,
niet recht en kan ick staen maer 't allen sijden manck.

Aensiet de menschen al, waer sachmen ooyt lichamen,
 die met haer leden niet recht over een en quamen;
 de handen siet men 't hoofdt allomme voren staen,
 de beenen draghen 't last, de voeten vredigh gaen;
 't gaet met my anders toe, want wilt mijn handt verjaghen
 de plaghen van mijn hoofdt, den voet en wilt niet draghen.
 Ach! Hollandt, Zeelandt boos! voorwaer ghy zijt de schuldt,
 ghy hebt u met mijn vier en kettery vervult,
 en ander leden noch ghedwonghen door u woorden
 om wederstaen hun hoofdt en zoo zich selfs te moorden.
 Ziet Spaeyngen is u hoofdt, hetwelck u droevigh ziet
 de leden vol van twist zelf bringhen in 't verdriet,
 u weeldigh heerschappien, u groot en rijcke steden,
 u vruchtbaer ackerlandt onnuttelick vertreden.
 Och! keert, ick segh u, keert, en laet den dullen nijdt
 u met zijn onverstandt niet leyden langhen tijdt.
 Maer nu, wien sien ick daer zoo heerlick vertooghen,
 wiens aensien elcken mensch vermaecken heeft in d'ooghen?
 Hoe? 't is hy, die my troost als ick in 't lijden ga.
 Ach! onbeweeghden heldt, vol-vromen Spinola!
 ziet hier het Nederland haer werpen vóór u voeten,
 aenroepen uwe kracht, om haren druck te boeten;
 de hulp van u verstandt, voorsichtigh in 't bedrijf,
 't welck u vyanden al de korsen jaeght op 't lijf;
 het mannelick ghemoedt is al in u ghedreven,
 men siet voor u ghesicht veel stercke steden beven,
 om dat u wijsheydt groot niet laet yet anders toe
 dan 't quade volck te slaen en deughdt te doen de goê.
 ô Groot, duerluchtigh vorst! siet dan op u beminde,
 die ghy deur liefden voor u vader-landt versinde;
 aensiet hoe dat zy staet van 't quade volck ghescheurdt
 de leden schoon van een en 't allen tijden treurt.

Zy comt voor u alleen! voor u haer tranen storten!
 betrouwende u, ô Prins! dat ghy wel zult verkorten
 haer langh gheleden rau, die haer is aenghedaen
 van u vyanden boos, ô clouck Italyaen!
 Ach! hoogh verheven vorst! wilt dan de quade dwinghen,
 op dat zy onder 't hoofdt mijn leden weder brynghen.
 't Hoofdt, seg ick, Spaeyngen, 't hoofdt om volghen 't hoofdtsghelodt
 en zoo 't gheloove wijst, het heyligh woordt van Godt.

SPINOLA.

Veel-weerdigh Nederlandt! hoe claeght ghy dus van lijden,
 ter wilen het gheluck u vrienden doet verblijden?

Hoe meent ghy, dat ick u ghedaen heb uut mijn zin,
 om dat ick bem gheweest wat langhsaem in 't begin?
 om dat ick niet terstondt den vyandt heb bespronghen
 met haesten ongheschikt, die anders dient ghedwonghen?

Meent ghy, dat ick hier door hem vreesd' en zeer ontsach,
 of dat my, als vervaerdt, den moedt in d'asschen lach?

Neen, neen! den man, die yet met haesten wil beginnen,
 't sal selden duren langh en cleen gheluck ghewinnen.

Ick heb aensien den tijdt eer dat ick yet began,
 en waer dat mijn gheluck voor best mocht vallen an.

En hier-om was 't ghemoedt in 't minste niet verloren,
 't welck in Italyën is 't uwer hulp gheboren,

die d'oorlogh met verstandt kan voeren, lief, het deert
 den vyandt al veel meer dan 't snijden van het sweert.

Den vos bejaecht sijn aes al sonder hem te roeren,
 hy lecht hem stil als doodt en blijft zoo ligghen loeren,
 wanneer de craeye meent hem t' eten met ghemack
 zy komt en wert ghevaet en vult hem self den sack.

Veel hebben oock ghemeent, dat ick lach als bedorven
 en dat al mijnen moet deur vreesse was ghestorven;
 maer ick wacht op 't ghewin, en als 't ten nausten neep
 heb ick ghegrepen vast en houde dat ick greep.
 Dus heb ick my vertoocht ontrent de Vriessche kanten,
 een onbevreesden *Bergh* voor *Gulyck* oock doen planten;
 een *Bergh*, een edel graef, die zeer wel konst ghevroên,
 wat quaet dat *Gulyck* sterck u vrienden koste doen.
 Dus heeft hy 't vast beleydt; 't heeft *Gulyck* zeer verdrotten,
 dat hem duer desen *Bergh* de leeftocht was ghesloten,
 en datter gheen ontset tot zijnen troost en dreef,
 en dat den cloucken *Bergh* vast rondt sijn mueren bleef;
 zoo dan den edel *Bergh*, daer sonder wijcken staende,
 dwongh *Gulyck*, dat het selfs van overkomst vermaende,
 hetwelck deur hongers noodt in 't eynd hem overgaf,
 ansiend' ons groot ghemoedt, het welck hem viel te straf,
 om datter gheenen troost van Hollandt was gheschoncken,
 (wiens hert tot inde schoen deur vreesse licht ghesoncken),
 gaf my de borgerie in handen al gheheel
 de sleutels van hun stadt en sterckte van 't kasteel.
 Nu dan, lief Belgica, verheughdt, wilt vreughdt ghenieten,
 ter wilen 's vyandts oogh moet bitter tranen ghieten,
 dit is 't ghewin voor eerst, hetwelck groot voordeel brynght,
 tot mijn voornemen goedt, dus laet u weenen, synght!

BELGICA.

Wel an, bedroefde Belgica,
 loft nu den vromen Spinola,
 die zeer verzoet heeft uwen druck
 en noch vervoordert u gheluck.

Hy heeft, (dus is hy groot gheacht),
ghedwonghen *Gulyck* deur zijn macht;
al was het sterck, deur 's hongers noodt
wierd al zijn kracht ghesleghen doodt.

Zijn *Bergh*, die rondt hem staende bleef
en al zijn moedt in d'asschen dreef,
die docht de borgherie te straf,
dies elck hem in zijn handen gaf.

Het was voor 't rechte Belgis saet
een plaetse vol van roovers quaet;
maer al veel meer als 't dede pijn,
zal 't nu des vyandts quellyngh' zijn.

Ach, Hollandt, Seelandt, waert ghy vroedt
ghy zoudt oock keeren u ghemoedt,
u zelven geven, naer Gods woordt,
an hem, an wien ghy toebehoordt.

Wat windt ghy doch? u macht verflaudt,
en werdt noch langhs zoo meer benaudt;
ziet u ghemeent wordt uut-gheteerd
deur gift, om voeren 't oorloghs sweerd.

U borgherie steekt vol van twist
elck kijft om recht, en elcken mist
het rechte recht en oock de wet,
die elck in recht en vrede set.

Mist ghy in 't een, bedynckt u vry,
het tweede missen is u by,
ghy meendet my te doen verdriet,
maer al ghemist, 't is u gheschiet.

Ick sie veel hulp u afghestroomdt
en uwen rom oock neer ghetoomdt;
't scheen eertijds al te zijn voor u,
maer 't is al voor mijn vrienden nu.

Ghy plocht te komen uut zeer prat,
belegghen schrans, kasteel of stad;
nu licht ghy still' en zijt vervaerd
u sterckten deur beleg beswaerd.

Waer is u boffen, blasen al?
waer is hy, die 't al dwynghen zal?
waer sit hy, dat hy niet en comt
daer ghy zoo zeer op hebt gheromt?

Ick weet wel wien hem biedt den tandt
en cleen ghemoedt houdt binnen 't landt,
't is Spinola, den vromen heldt,
die u gheheel in vreesse stelt.

Geen wonder is 't dat uwen gheest
voor zulcken vromen krijgher vreesst,
die onverwinnelick bestrijdt
u mueren, en ter neder smijt.

't Is Hanybal in stoutigheydt,
Trajanus in gherechtigheydt,
een Cesar, die geen aerbeydt vliedt:
die *Gulyck* bryngt in zijn ghebiedt.

Bemerckt, ach! Hollandt, Seelandt beeft!
hoe dat hy nu de voorhandt heeft
voorspoedigh naer zijn will' en zin,
om 't eynd' te keeren als 't begin.

Dus loven wy den vromen man,
die t' uwer spijt u dwynghen kan,
met vieren schoon, want hy 't verdiendt,
omdat hy maeckt van vyandt vriendt.

SPINOLA.

Is zulcks van my gheschiedt, wel? wien zal dan verachten
dat mijn voorsichticheydt dit wilde wat verwachten.

Waer is 't my te vergifs? neen, my is tijds ghenough,
den vyandt zal mijn slaën noch prouven al te vrough.

BELGICA.

Ach! onverwinlick heldt, voorsichtighen, ô vromen!
ziet an mijn rechter aerm, 't welck ick moet Vlaender nomen;
mijn rechter aerm zoo clouck, wanneer die haer verheft,
zy koning-rijcken groot in 't slaën wel over-treft;
den aerm waervoor den hoop der Lelyën moet beven,
die dickwils hun uut veldt deur slaghen heeft ghedreven,

dien is my niet ter wil, want een bequamigh let
 is haer noch afgescheên en doet haer groot belet;
 mijn Vlaminghen hier deur oock lijdén grooten rauwe,
 die, om des vijandts macht te krancken, zijn ghetrauwe.
 ô Groot beschermer clouck! ghy weet, ghy kendt hun kruus,
 het welck is, 't mijnder leet, de stercke stadt van Sluus.
 Ick naem haer stercke stadt, maer is 't dat ghy wilt drijven
 daer teghen uwe kracht, niet staend' en mach zy blijven,
 maer voor u zijn te kranck; want als 't wel is bedocht
 ghy hebt wel stercker slot in u gheweldt ghebrocht.
 Zoo moecht den leeu dan staen met open claeu en tanden,
 die elcken maeckt vervaerd't wanneer zijn ooghen branden.
 Dus bid, ick, edel heldt! doet my noch dese deughdt,
 welckin u krachten leydt, maeckt Vlaenderzoo verheughdt.

SPINOLA.

ô Nederlandt! mijn lief! waer heb ick oyt besweken
 mijn anghebeden hulp van Vlaender agheweken;
 dees Vlaminghen ghetrau, zoo vroom, zoo clouck ghesindt,
 u weerdigh lief-ghetal en van mij zeer bemindt,
 heb ick hun niet verjaeghdt den vyandt wt Oostende,
 alwaer den vyandt eerst mijn oorlooghs macht bekende.
 Het sterck onwinbaer slot, dat zoo zeer had gherooft,
 heb ick, tot vyandts spijt zeer wel ghebroken 't hoofd.
 't Is nu des vyandts pijn want zijn clouck oorlooghs schepen
 alreedyt heeft grooten roof den vyand afghegrepen.
 Dus Nederlandt, mijn lief! dijnc't niet dat uwen heldt
 de stercke stadt van Sluus zal laten onghequeldt;
 maer hope met der tijdt de sluus zoo wel 't ontsluten
 dat oock des vyandts macht al stroomen zal daer buten.

Dat ander lieten staen verschryckt door vreese zeer,
 dat heb ick clouck volbrocht, en schick't te doen noch meer.
 En heb ick niet bereydt gheweest voor u te slaven?
 als Hollandt *Blockers-dijck* wel meenden deur te graven,
 't welck zijnen veldtheer sandt met volck te *Watervliet*?
 Hier teghen quam mijn macht, die hy zoo seer ontsiet;
 hy meend' het schalck te doen, maer ick wist hem te spelen
 een schalcker oorlooghs treek, en my van daer te stelen;
 hem latende wat volckx, ick track met legher voort
 den Rijnstroom over haest, en viel hem daer an boordt.
 Daer lieb ick hem ontwerd' 't sterck *Oldenseel* en *Lynghen*,
 en *Lochem* wild' ick oock mijn crachten t' onderbrynghen,
 met sterck casteel *Crakau* en *Wachtendonck* en *Grol*;
 dus stack ick 't vyandt heir van ancxt en vreese vol.
 Noch wilde mijn ghemoedt een meerder eere draghen,
 want *Rijnsbergh* heb ick oock ghewonnen daer zy 't saghen;
 al lach den vijandt daer tot sijn ontsedt ghereedt,
 de vreese van mijn kracht hun moet verloren smeedt.
 Zij meenden *Grol* terstondt my weder-om t' ontweren,
 ter wijlen dat ick socht hem elders noch te deren.
 Dus keerd' ick tot ontsedt, met mijnen legher straf,
 het welck duer cleenen moedt, zoo my docht, my begaf;
 dus bem ick, clouck ghemoedt, alleene voort ghetreden
 tot half 't lijf in 't moras, niet sparende mijn leden,
 wanneer mijn volck my sach dus angaen sonder vaer,
 zy grepen eenen moed en volghden my dan naer.
 Dus heb ick *Grol* ontset, 't welck my weer was ontnomen
 en had ick niet gheweest alleene sonder schromen.
 Zoo dan, lief Nederlandt! laet uwe droeve stem
 dijnckt, dat ick, als te voor, noch dijn beschermer bem.
 Terwijlen het bestandt noch deurde van twaelf jaren,
 en heb ick niet verswimt mijn crachten t' openbaren.

want sijnde in 's Keyzers dienst, veel steen tot zijn ghewin,
 en om u te verbliên, heb ick ghenomen in;
 te weten: *Grevenbrouck*, met *Caster*, *Duren*, *Aken*
 en *Berchem*, *Wesel* sterck, wild' ick u vrienden maeken;
 en oock een Christen volck van 't Rooms gheloove goedt,
 waer voren dat ick waegh mijn rijckdom en mijn bloedt.
 En heb ick niet vercranckt wel zeer des ketters wonyngh
 in 't landt des Palatijns, op Derthien avond konyng?
 Daer trock ick veer' en vreemd met eenen legher groot
 in 't minste niet bevreesdt voor 's vyandt teghenstoot.
 Al lach den Guesschen vorst daer met veel oorloghs gasten
 hy was niet eens zoo stout mijn crijgs-volck an te tasten,
 met eenen *Papen bril*, oft immers zoo ghenaeamt,
 meend' hy te derren my, en maken my beschaemdt;
 maer ick heb, t' zijnder spijt, mijn anslach zoo begonnen
 dat ick veel plaetsen sterck en steden heb ghewonnen.
 Dus bem ick weder-om naer u, mijn lief! ghedaeldt
 naer dien ick 's vyandts rom veel eer had afghehaeldt.
 Naer u, seg ick, mijn lief! en heb alreê bewesen
 mijn hulp, u zeer ghetrau, om u verdriets ghenesen,
 als een goed medeeijn op 's menschens wonde ziet
 gheswel oft eenigh quaet, dat die mocht doen verdriet,
 zal hy, als werck-man goedt, het operst eerst verjaghen,
 eer dat het rechte zeer verderft met meerder plaghen.
 Zoo heb ick oock ghedaen, want ziende *Gulyck* quaedt
 voor u, het welek u zeer nochtans niet an en gaet;
 maer dat het maer daer op om quellen was gheseten,
 ick hebbe zulck quaet vleesch hem selven doen uut eten.
 't Wast noodt te zijn gheweerd, opdat ick dan te bet
 ghenesen mach u zeer van hem niet meer belet.

BELGICA.

Ach! aldercloucksten Prins, al waert dat al mijn haren,
 tot uwen lof en danck, bequame tonghen waren,
 noch waert niet moghelick, dat zy, die voor u buught,
 die recht zou spreken uut, ghelick haer hert betuught!

SPINOLA.

Nu dan, ghy leden goedt, verheughdt nu al te zamen!
 den vijandt is bedroeft, en moet hem voor my schamen.
 En ghy, ô Vlamynghen! die u zoo clouck betoont
 om krancken 's vijandts macht, en mijn gheweldt verschoont,
 ick zal u loonen zulckx. En acht niet die u quellen,
 ick sal om helpen u mijn bloedt te pande stellen.
 Ick weet wel wat u deert, en zal eer langhen tijdt
 - bem ick een vroom gheweest - u maken noch verblijdt.
 Wat dier zal doch den leeu in sterckheydt over treffen?
 Wat voghel boven cracht des arents hem verheffen?
 Neen! wat haer teghen komt, eer hy daer scheidt of,
 het werdt deur haer gheweldt ghemaect zoo cleen als stof;
 ick bem dan als een leeu deur mijn zeer stercke daden,
 als arent snel om zien, waer dat ick mach beschaden
 mijn vyandt, t' zijnder spijt, wel an dan! zal hy my
 noch kunnen wederstaen en erghens wesen vry?
 Neen, neen! den Oceaen en zal hem niet bewaren
 in zijnen diepen grondt, oft onghetemde baren,
 noch al het boose volck van Luther en Calvijn
 tot duvels aes ghebroedt en tot hun groot ghepijn.

heb ick mijn vaderlandt, Italyën, verlaten,
om hier te zijn vereerdt deur crachten t' uwer baten,
en dynckt niet, dat ick zal mijn eere maken slecht,
deur 't wijcken van een saeck, van my eens aengherecht.
Zoo langh als mijn gheweldt in 't lichaem blijft besloten,
zoo langh als my het bloedt niet al en is vergoten,
zoo lang als 't sweerd kan zijn ghedreghen van mijn handt,
en zal ick niet afgaen dijn hulp, ô Vlaender-landt!
Dus zijt al onbevreesdt en laet gheen moedt verflauwen,
wilt u op my, die u beschermen kan, betrauwen;
laet *Gulyck* u verbliên, en vieren mijn ghewin,
en dynckt, 't sal meer gheschiên, dit is maer een begin.

Edel Heeren,
t' uwer eeren
is dit cleen vertoogh ghedaen.
Wilt bemercken,
dat mijn wercken
van den tijdt zijn *Lichtghelaên*.

Als de maren
zeker waren
van 't ghewin, dat u verheugdt,
d'ader moeyde
my, en vloeyde
om te vieren *Gulyckx* vreugdt.

Dies ick vrochte
en ick sochte
naer mijn pen, die stelde licht
Belgis clachten,
oock de crachten
van ons veldtheer in mijn dicht.

Is mijn jonste
cleen van conste,
cleen oock t' uwer vreughdt gheschiedt,
wilt verschoonen
mijn vertoonen,
dynckt, den tijdt en hadt gy niet.

Belgica.

Ziet my, mijn heeren aen, en laet mijn clachte manen
 u vreughdigh bly ghemoedt duer medeliën tot tranen!
 Zijt, segh ick, droef met my! want ick bem 't Nederlandt,
 landt, dat in 't slyndich vier van d'oorlogh gloedigh brandt,
 landt, dat der Gallen borst den vorst oock van Brettaenyen
 schijn-vredigh doen verdriet, uut enckel nijdt op Spaeynen;
 dat my veel dueghden wenscht, zy lijden t' aller stontd,
 bevreesdt voor mijn gheweldt wanneer ick bem ghesontd.
 Zy lachhen in mijn leedt, omdat ick onghenesen,
 moet baden in mijn bloedt, mijn eyghen moordt-kuul wesen.
 Krijgh ware my maer spel, waert dat ick onverscheên
 mijn leden seventhien mocht hebben clouck by een,
 en dat ick zoo ghesteldt, mijn crachten mochte roeren
 om den Maechomethaen het oorlogh aen te voeren,
 dan mocht ick zijn verheught als mijn ghevreesdt gheweld^t
 mijns vyandts groote macht verslaghen hadd' in 't veldt;
 maer in dees oorlogh wreedt, ach aermen! moet ick lijden
 gheduerigh het verlies, wien datter wint in 't strijden,

duer dien mijn leden selfs staen teghen een vergramt
 dat hy oock, die my moet de leden spoelen, vlamt;
 zijn noordschen couden plas ick dickwils moet sien branden
 in 't donderigh ghetier, 't welck my gloydt d'oorloghs tanden.
 Hier duer mijn lichaem schoon onlijdigh zeer gheniet,
 't welck my maeckt manck het gaen, onendigh mijn verdriet,
 Merck ick de menschen aen? noydt sach ick hier lichamen,
 die met haer leden niet recht over een en quamen;
 de handen zietmen 't hoofdt allomme voren staen,
 de beenen draghen 't last, de voeten vredigh gaen.
 't Gaet anders toe met my, want is 't een let gheneghen
 om weeren mijn verdriet, het ander staet daer teghen;
 't wil in zijn eyghen druck hernemen vrueghdt en lust,
 in 't sweetten van zijn bloedt zijn anghename rust.
 Maer wien doet my dit leedt, wat's d'orsaeck van mijn claghen?
 wien heeft op my dit leet ghestort, den beker aller plaghen?
 Ach aermen! quaden raedt, helaes! veel tierannie,
 ongoddelick verstandt, met helsche ketterie!
 Ach! Hollandt, Zeelandt boos! ghy hebt dit in ghedroncken
 en my den drouven dranck van oorlogh oock ghesehoncken;
 ghy, die nu maer te wel tot u verseeren proefdt,
 wat u den moetwil broedt, die u en my bedroeft.
 En noch zijt ghy zoo boos, dat u vervloucte woorden
 noch pramen ander leên, om oock hun selfs te moorden,
 om boos te wederstaen hun majesteit en hoofdt,
 den welcken toornigh ziet, hem van zijn landt ontroofdt;
 uw' weeldigh heerschappie, u groot' en rijcke steden,
 u vruchtbaer ackerlandt, onnuttelijck vertreden.
 Ach! keert, ick segh u, keert! eer ghy de straffe lijdt,
 die ketterie u broedt uut uwen boosen nijdt.
 Ach! keert en spieghelt u aen uwen Beemschen koninck,
 (die noch, tot groot gheluck, u heeft tot voester woningh),

hoe dat hem ketterie, vol nijdt en trotsen moet,
 ghekost heeft het verlies van eere, bloedt en goedt.
 Maer wien compt daer voor my zoo heerlijk hem vertooghen?
 die my den druck verlicht en geeft vermaeck in d'ooghen?
 Ach! 't is hy die my troost, verhuecht u, Belgica!
 't is d'onversaeghden heldt *Ambrosy Spinola*.
 Gaet aen, bedroufde maeghdt! gaet werpt u voor zijn voeten,
 om zijn hoogmoghendtheydt eerbiedelick te groeten;
 gaet, smeect zijn clouck verstandt, roept aen zijn vroom bedrijf,
 't welck zijn vyanden al de korsen jaeght op 't lijf;
 zijn mannelijck ghemoedt, 't welck heftigh aen ghedreven
 doet met een oogh opslach mijn water-leden beven,
 met al hun slooten sterck. Gaet, segh ick, gaet hem toe
 die u verderve strak en voren slaet de goê.
 ô Groot duerluchtigh vorst! ziet eens op u beminde,
 die gy duer liefden voor u vaderlandt verzinde!
 Anziet, hoe dat zy staet van ketterie gheschuerdt,
 de leden schoon van een, en 't allen zijden truert.
 Zy compt voor u alleen haer bitter tranen storten,
 verhoopt duer uwe macht haer lijden te vercorten;
 verhoopt duer u 't ontgaen haer langh gheleden druck,
 om hooghen uwen prijs en grooten haer gheluck.
 Zy compt voor u alleen, omdat ghy hebt verlaten
 u loflijck vaderlandt, niet om dat u zou baten
 veel rijcken loons ghewin, maer om wel 't uwer lof,
 te gheven my den troost, en u Mars, lauwer-hof.
 Nu dan, verheven Princh, wilt doch mijn kettters dwynghen,
 dat zy my onder 't hoofd de leden weder-brynghen,
 'k meen onder Spaeignien 't hoofd, om volghen het ghebodt
 van hun oprechten Princh van 't Roomsche gheloof en Godt.

SPINOLA.

Veel-weerdigh Nederlandt, hoe claeght ghy dus van lijden
 ter wijlen het gheluck u vrienden doet verblijden;
 wat is 't, dat ghy begeert? Betoog ick niet ghenouch
 mijn onrust t' uwer baet, mijn sorghen spad' en vrouch,
 dat my mijn nachten zijn niet dan ghedurigh waken,
 de daghen aerbeyt swaer, om u verhueghdt te maken,
 of meent ghy, dat ick u ghedaen heb uut mijn zin,
 om dat ick bem gheweest wat langhsaem in 't begin?
 Om dat ick niet terstondt den vyandt heb bespronghen
 met haesten ongheschickt, die anders diendt ghedwonghen;
 of dat mijn hert en gheest hem vreesd' en zeer ontsach
 die noydt was stout ghenough te bieden my den slach.
 Neen, Lief! mijn grooten moet en liet ick noydt verloren
 die in 't rijck *Genua* is t' uwer hulp gheboren;
 maer heb aenzien den tijdt eer dat ick yet began
 en waer ick tot u winst, voor best mocht vallen an.
 De menschen, diemen ziet met haesten yet beginnen,
 onvast en onberaen staen om yets goedts te winnen:
 die wijslick d'oorloogh voert, zijn vyandt maekt bevreest
 niet met sijn blijckrigh sweerdt, maer met sijn wijsen gheest;
 dus heb ick, wijs bedacht in Brabandt my begeven,
 den vyandt, die voor my verborghen lach al beven,
 hielt *Bredael* sterck ghemandt, een stadt van groot gheweldt,
 daer ick nochtans mijn heir heb rond' om vast ghesteldt,
 zeer sterck ghebollewerckt, dat selfs elck Gues moet segghen,
 ick hebben nooyt ghesien een stadt zoo wel belegghen,
 al is 't dat tijdt en cost wat aenghelooopen heeft,
 Sterck *Baediael* is een stadt, daer zoo veel weerd' ancleeft.

Mauritsius haer pryns, die my zeer wijdt van buten
 sach sijn onwinbaer stadt omgraven en besluten,
 en dat hy niet en wist te helpen haer uut noodt,
 't leedt zoo ter herten nam, dat hem bracht aen zĳn doot.
 Den grave zonder landt, met sijn ghesteerte mannen,
 den hertogh zonder handt, met 't Frans volck aen ghespannen,
 der nieuw Orainjen pryns met Dennemerksche macht,
 met den Veneetschen troost, met al der Staten cracht
 ghebrocht te saem op 't veldt, noydt consten my beletten,
 't gon' dat ic hadt bestaen, noch *Bredael* sterck ontsetten.
 Noydt waren zy zoo clouck een deel te smijten af
 van mijnen legher, noch 't convoy, dat spijse gaf;
 zij deden wel de proef, maer duer mijn cracht u luckte,
 dat ick behieldt mijn eer, en *Breda* sterck verdruckte.
 Als dan den vyandt sach, dat ick volherdigh bleef,
 hy brack hem schandich op en hy naer *Breda* schreef,
 dat zĳnen gouverneur de stercke stadt zou laten
 mijn eerelijck ghewin, ontweldicht van de Staten
 ontweldicht van zĳn pryns, en dat hy met ghespuus,
 dat daer noch binnen was, zou Hollandt comen t' huus,
 om dat hy niet en sach, noch middel wist te drijven
 dat zulck een sterke stadt hem mocht in handen blijven;
 en dat ick langhs zoo meer hun dwongh met groot ghebreck.
 Het welck den bastaert dreef te maken zulck bespreek,
 dat ick hem met sijn volck zou laten dees ghenade
 van 't uutgaen, zonder doen hun goedt of leven schade.
 Dit liet ick toe, dus ginck den gueschen hoop bespot
 zeer drouvich om 't verlies van hun gheweldigh slot.
 Nu heb ick *Breda* sterck voor uwen pryns ghewonnen
 'twelck nooyt scheen te gheschiên wanneer ick 'thad begonnen
 om al het groot gheweldt, 't welck sterck was op gheset,
 vyandigh teghen my, tot *Bredaels* blijd' ontset.

om 's wynters onghemack, om hooghen vloedt van water,
 daer med' ick was ghedreyghdt juist naer het gues ghesnater;
 maer ick slough in den wyndt wat dat het peep of songh',
 vertrouwend onversaeghdt tot dat ick *Breda* dwongh.
 Is zulcx van my gheschiedt en zal 't u brack behaghen,
 u wanghen dus bestoordt van tranen noch te draghen?
 zult ghy noch zijn bedroefdt in dees zeer blijde maer?

BELGICA.

Niet meer, duerluchtigh heldt! Nu synghers, volgt my naer
 synght Belgicae's verbliên, synght aen een juechlijck loven
 't veldt-overhoofdt, 't welck nu al ander gaet te boven;
 hoe *Breda* nu gebrocht mijn conyngh onderdaen,
 noydt zal een vollen loon u lauwer kroon ontfaen.

SANGH.

Nederlandt, wilt u verblijden,
 ghy zijt nu versocht u lijden,
 staect u weenen, Belgica!
 Looft de wijsheydt, looft de crachten,
 looft de daden, groot te achten,
 vanden marquis Spinola!

Uwen oorloghs heldt verheven,
 die u leden thien en seven
 zouckt te brynghen onder 't hoofdt
 onder een kerck, die warachtigh
 allom vredigh en eendrachtigh
 in Godt en zijn woordt ghelooft.

U verdervers zijn ontgonnen,
 hunnen hoogmoet schijnt verwonnen,
 omdat *Bredael* is gheweerd
 uut der Staten bloedigh handen,
 volck, dat met zijn scheerpe tanden
 zijn volcx vleesch en bloedt verteerd.

Zijn volck, 't slecht en arm ghemeente,
 dat noch 't meerck van zijn ghebeente
 wordt duer schattyng uut-gheruckt;
 niet om zijn verdriet te dinnen,
 maer om meerder heer te winnen,
 om in krijgh te zijn verdruckt.

Bredael is hier af ghenesen,
Breda, 't welck scheen hoogh gheresen
 buten aller menschen cracht,
 of 't gheterght was of bespronghen,
 maer den Maerquis heeft ghedwonghen
 hem duer hongher in zijn macht.

Bredael is nu overcommen,
Breda, daermen hoord' op rommen,
 in Calvynus snoo ghebroedt,
 op zijn groote bollewerken,
 wel voorzien; maer geen verstercken
 helpt, daer Godt zijn handt afdoet.

Hollandt, Zeelandt, Vrieslandt mede,
dat ghy oock met liefd' en vrede
over quaempt, en haest versocht
uwen Princk en Godts ghenade,
haest vergaen zoudt al u schade
die u boosheydt heeft ghewrocht.

Zult ghy nummermeer ghedyncken,
dat Godt laet zijn roeden syncken
over u moetwillicheydt!
Ziet ghy niet zijn water-vloeden,
peste, dierst en oorloghs bloeden,
dat ghy die niet af en leydt?

Ziet ghy niet dat Satans listen
onder al in borghers twisten!
Ziet ghy niet dat ketterie,
ziet ghy niet dat valsche leeryngh,
sterck weerhoudend' u bekeeryngh,
is der zielen tierannie?

Hoordt ghy niet uw op-gheblasen,
boose predekanten rasen
anders niet dan schimp en smaet
op Godts kercke, die zy derven,
doende menich mensche sterven,
dat hy in 't verdommen gaet?

Ziet ghy niet noch kond' ghy gissen
al u onverstandigh missen?
Kendt, dat ghy dit missen ziet;
dat ghy my niet kondt beswaren
zoo ghy wel liet gaen de maren,
want de pijn' u selfs gheschiedt.

Het gheleeck, dat u krijghs hoopen
zouden af mijn landen loopen,
alles maken tot een roof;
oock hedwynghen d'ingheseten,
maer zoo valsch is u vermeten
als u lieden valsch gheloof.

Ick weet wel wie doet verkouden
uwen moedt, en in doet houden
uwen wel ghemeenden loop,
uwen roof en u brand'-stichten
van Gods husen, boose wichten!
uwen goddeloosen hoop.

't Is den cloucken heldt der helden,
die zijn eer op Martis velden
als een Alexander draeght;
stout, als Hannibal ter baen is,
oock gherechtigh als Trajaen is
en als Cesar aerbeydt waeght.

Spinola, schrick der Hollanders,
 Spinola, vrueghdt der Brabanders,
 vrueghdt van al mijn leden rijck!
 die, als goê trauw ondersaten,
 weder-strijdigh zijn de Staten,
 die my doen 't groot onghelijck.

Desen loven wy met sanghen,
 desen moet den danck ontfanghen
 dat hy onse Majesteyt
Breda gheeft om te regieren;
 desen doet de vrueghden vieren
 lof zy hem in eeuwigheydt!

SPINOLA.

Is zulex van my gheschiedt, wylt langhs om meer verwachten,
 u vrueghdt duer mynen moedt, u welvaert duer mijn crachten;
 om maken u ghesondt is my noch tijds ghenouch,
 want mijnen vyandt prouft mijn slaen noch maer te vrough.

BELGICA.

Naer dien ghy zijt ghesint de leden te vercloucken
 van u lief Belgica, die 't compt aen u versoucken,
 ziet an, clouckmoedigh heldt! mijn weerdigh Vlaenderlandt,
 mijn leeu, mijn beste ledt, mijn trauwe rechter handt;
 mijn handt, wiens cracht alleen doet conynckrijcken beven,
 wanneer zy haer in 't veldt compt tot den slagh begheven,

om dat zy menichmael, tot spijt van elcken Frans,
 de Lelie gaf 't verlies, den Leeu den eeren krans;
 dien is my niet ter wil ghelijck meer ander leden,
 want een bequamigh deel is haer noch af ghesneden;
 mijn Vlaminghen duer zulcx ghenieten 't onghelijck,
 van *Erdenburgh* en *Sluus*, 't *Casant* en *Isendijck*.
 Mijn Vlaminghen ghetrauw, wiens rijckdoms rijcke gaven,
 wiens sterckheydt, sorgh en bloedt, al met u crachten slaven;
 mijn weerdigh Vlaenderlandt, het welck ghy zoo bemindt
 en zal duer uwen troost zijn druck niet zijn verdindt,
 zal hem noch, tot ghequel, het Staets-volck langh in blijven
 met hun brandt dreigerie dus an zijn dorpen schrijven.
 Ghy condt, dorluchtigh Princk! ghy condt hem dit afslaen
 want voor u macht en can geen sterckte blijven staen!
 Doet staen dan mijnen leeu met open claeu en tanden,
 die elcken maectt vervaert, wanneer zijn ooghen branden,
 gheeft hem het lijf ghesondt, op dat hy dan verhueghdt,
 vervoordert u gheweldt tot loon van uwe duecht.

SPINOLA.

Ay? bidt my zulcx niet meer, want my is niet vergeten
 u loflijck Vlaenderlandt, noch zijn trauw ingheseten;
 ick segh, u Vlaenderlandt, 't welck is, tot d'oorlooghs baet,
 een goudt sack sonder grondt; landt daer mijn liefd' op staet,
 in 't welck den vyandt eerst mijn oorloghs hert bekende,
 als ick hem schandich dreef uut 't stercke slot *Ostende*,
 't slot, dat de weerdelt rondt onwinlijck was ghenaempt
 van elcken oorloghs vorst, bleef onder my beschaempt;
 zijn masten hoogh ghevlerckt, zijn sterk ghepecte plancken,
 vol donder-hollen, zijn nu 's vyandts groot verkrancken,

en wien ick sedert dien ghedaen heb zulck ghepijn
 was t' allen tijt tot schaë van die u vyandt zijn.
 Heeft mijnen trauwen dienst aen Vlaender niet ghebleken
 als Hollandt *Blockersdijck* wel meende duer te breken,
 't welck zijnen veldt-heer sandt met volck te *Watervliet*?
 Hier teghen quam mijn macht, die hy zoo zeer ontsiet;
 hy meendet schalek te doen, maer ick wist hem te spelen
 een schalker oorloghs treck, en my van daer te stelen.
 'K liet hem wat teghen-weer, en met een legher voort
 den *Rijn* ick over liep en viel hem daer aen boordt;
 daer heb ick hem ontweerd t' sterck *Oldenseel* en *Lynghen*
 en *Lochum* wild' ick oock mijn crachten onder brynghen,
 met 't sterck kasteel *Krakauw*, oock *Wachtendonck* en *Grol*,
 't welck Hollandt, *Zeelandt* stack van anckxt en vrese vol.
 Oock *Rijnsbergh* viel an my, waer op den vyandt romde,
 het welck hy wel voorsach, en 't nieu *Ostende* nomde,
 waer by hy tot ontsedt met al zijn crachten lach;
 maer ick deed hem dit spijt te winnen, daer hy 't sach.
 Den vyandt meende my *Grol* weder af te weeren,
 terwijl dat ick socht hem elders noch te deren;
 maer ick quam tot ontset met weynich volck, maer straf,
 't welck duer een cleenen moedt, zoo my docht, my begaf.
 Ick troost hun wat ick mocht, en naer een langhe reden
 nam ick de spyss' in d' handt, en bem zelfs voor ghetreden
 tot half 't lijf in 't moras, alleene, zonder vaer,
 mijn krijghers grepen moedt, dit ziende, en volghden naer.
 Ick schickt' hun tot den slach, en quam clouck in 't ghesichte
 van Staets veldt-overhoofdt, 't welck schandigh hem op lichte,
 of hy al sterker was in krijghs-volck dan mijn heir,
 in 't minst en dorst hy niet my doende teghen weir.
 Dus heb ick *Grol* ontsedt, terwijl oock, dat twaelf jaren
 gheduerde 't goet bestant, niet stil mijn daden waren.

Ick heb in 's Keyzers dienst, mijn eer en prijs versocht
 en hem duer mijn gheweldt veel steden aenghebrocht
 te weten *Gravenbrouck* met *Caster*; *Dueren*, *Aken*,
 oock *Berchem*, *Wesel* sterck wild' ick u vryenden maken;
 hun zielen oock van 't Romsch oprecht gheloof ghevoedt,
 waer voren dat ick waegh mijn rijcdom en mijn bloedt.
 Heb ick u, kettters! niet verzaecht, en uut ghesloten
 uut Pals wijn-rijcke landt, vocht van den *Rijn* begoten,
 waer naer ick hoogh op track met een clouck heir en groot,
 in 't minste niet bevreesdt voor 's vijandts teghenstoot;
 al lagh den guesschen vorst daer met veel oorloghs gasten,
 noydt had' hy 't hert zoo groot mijn macht eens aen te tasten.
 Hy vroet en groef een schans, *den Papen bril* ghenaeamt,
 om my d'eer an te doen, maer allom bleef beschaempt.
 Mijn anslagh, t' sijnder spijt, heb ick zo wel begonnen
 dat, op een weynigh naer, heel Pals-landt wiert ghewonnen;
 naer dat ick 's vyandts rom al d'eer had afghehaeldt
 bem ick, lief Nederlandt! naer u weêr afghedaeldt.
 Coors hier naer toond' ick my ontrent de *Vriessche* canten,
 doen een clouck-moedigh heldt vóór *Gullyck* vaste planten
 mijn zeer ghevreesde macht, want ick wel kondt ghevroên
 wat quaedt dat *Gullyck* sterck u const met rooven doen.
 Dit heb ick overheerdt en nu weêr an bewesen
 mijn voorsicht, trauw en hulp om u verdriets ghenesen
 duer *Bredaes* schoon ghewin, 't welck was een groot ghetreur
 van stadts rijck *Brabandt* schoon, den leeu zoo naer ghebuer.
 Ick mercke waer ick dien mijn oorloogh te doen branden,
 om haest te vallen aen des vyandts water-landen;
 dit *Brabandt* leydt hem naest, tast ick hem daer aen 't vel;
 te meer hy 't zeer gheniet, te min zal zijn ghequel
 aen *Vlaender* doen verdriet, of wildt hy 't noch beswaren,
 een nieu en diep bedelf can *Vlaender* voor hem sparen.

Dus wat van my gheschiet, is t' sijnder baten al;
 was ick zijn hulpe eens, weet dat ick 't blijven zal,
 zoo langh een druepel bloet het anghename leven
 can aen de cloucke ziel van uwen veldtheer geven!
 Dat Vlaender onbevreesdt zijn *Sluus* noch wat verdraeght,
 ick weet wat datter dient voor alderbest bejaeght.

BELGICA.

Wel an, gheduchte Prins! ick wil voort aen verbeyden
 duer u voorsichtigheydt mijn lijden af te scheidten.
 Mijn hope staet op u, vervolghet dan u ghewin,
 dat u een eynde luuckt zoo goedt als dit begin.

SPINOLA.

Wel aen! ghy leden clouck, ghetrauw het rijcke Spaenjen,
 verhuecht, terwijl ghy ziet de tranen van Oraenjen.
 Enghyboos Staets ghebroedt vreest voor mijn blicxem-sweerd,
 dat niet dan rechte wraek van uwen trodts begeert.
 Wilt vry in d'armen koudt van d'Ocean gaen crupen,
 die ghy moet willens doet veel vruchtbaer landt in supen,
 roept t' uwer baten vry den Turck vol tierannie,
 met al het schrickelijck heir van Plutoos borgerie;
 noch niet en zult ghy my 't voornemen goedt beletten,
 want ghy strijdt teghen Godt, ick volghe naer zijn wetten;
 ghy loochent uwen vorst, ick wil u doen de straf;
 in u leeft ketterie, ick wil haer zijn een graf.
 Het is den wille Godts, dat ick u zou verdrijven,
 wat ick vermagh te doen, dat moet ick hem toe schrijven;

hy is mijn wijsheydt, cracht en al wat my vereerd;
 hy is u straff, u doot, ten zy ghy omme-keert.
 Ick ga, van Godt bewaerd, want menigh dusent zielen,
 die hem zijn roepend' an, voor mijn welvaren knielen.
 Ick wil zijn kerck verbreèn, vervolghen 's Koninghs recht,
 en zult ghy teghen my noch langher doen 't ghevecht?
 Boos volck, lust u noch langh den kost van uwen bloede,
 ziet ghy niet dat ick bem u lieder zonde roede?
 dat ghy niet omme en keert, dat ghy noch schijnt vergrampt
 als mijn rechtverdigh stryên noch in den toorne vlamt?
 Wel an, ghy Satans aes! 'k vervolgh mijn vrome daden,
 mijn stael op u ghescherpt en mijn gheschut gheladen,
 trompetten klyncken doen en d'oorlooghs trommels slaen
 om u naer dit ghewin, noch elders an te gaen.
 Ick ga, ghy zult terwijl 't ghewin van *Bredael* zhieren;
 ghy, seggh ick, Nederlandt! met hueghelijck te vieren;
 ghy, Vlaminghen ghetrauw, al is 't dat naerder gaet
 an Brabant dese vruecht, u nijders lijden 't quaedt.
 Betraut, dat ick 't *Casant* en *Shuus*, om u te quellen,
 haest onder u ghebiedt, zal Spaenjen over stellen.
 Verhuecht duer dit ghewin recht op tot vieren uut
 u masten rijck ghetoont, laet dond'ren u gheschut!

Edel Heeren,
 t' uwer eeren
 is dit cleyn vertoogh ghedaen;
 wilt bemercken,
 dat mijn wercken
 van den tijdt zijn *Lichtghelaên*.

Als de maren
zeker waren
van 't ghewin, dat u verheugdt,
d'ader moeyde
my in bloeyde
om te vieren *Bredaels* vreucht.

Dies ick brochte
en ick sochte
naer mijn pen, die stelde licht
Belgis clachten,
oock de crachten
van den veldtheer, in mijn dicht.

Is mijn jonste
cleyn van conste,
cleyn oock t' uwer vreught gheschiedt,
wilt verschoonen
mijn vertoonen,
dyncckt, den tijdt en had hy niet.

***Ter eeren der Redenrijcke gilde der Roosieren, op haren feestelicken
dagh, den XXVI^{en} Hoymaent 1623.***

Inden geest was ick ghedregen
vanden licht-ghevlamden Godt,
by de schoon ghesusters neghen,
- onderdanigh zijn ghebodt -
die zeer gau en neerstigh waren
met om schoonst te maken hoên
van veel yeft en lauwerblaren
's wynters, somers altijdts groen.

Phoebus sprack: 'Houdt op, Goddinnen,
volght met haesten mijn ghebiedt,
wilt een ander werck beginnen,
dit ghevlecht en greydt my niet;
leght van u dees tacken groene,
ander kranssen dicht gheloofdt
heb ick om becleên van doene,
voor elck Redenrijckers hoofd.'

‘Wilt ghy de coleuren weten,
const gheselschap, wijs beraên,
die my 't groene doen vergeten,
die my nu te sinne staen,
merckt, als ick noch bem verborghen,
eer mijn gulden hoofd op gaet,
hoe 't voor-loopen vanden morghen
bloesend' inden hemel staet.’

‘Dees colueren zult ghy treffen
constigh naer mijn lieve bruidt
en haer schoonen glans verheffen
boven ander loof of kruudt;
laet Athenen, laet nu Roomen,
laet Florencen wesen pijn,
met de zoete fransche stroomen,
haer roodt moet verheven zijn.’

Wanneer Phoebus had ghesproken
tot dees maeghden zijnen wil,
al de groente wierdt ghedoken,
elck hielt van te vlechten stil;
elck nam vleughels en zy vloghen
met zoo licht en snel ghevlucht,
dat ick achter hun in d'ooghen
niet en hielt als ydel lucht.

Ick docht, wat zal hier gheschieden,
zal dit drie-mael drie ghetal
Phoebus woorden gaen ontvliden
uut dees hooghen heuvels dal?

Phoebus ziende my vol wonder
 in 't gedacht, zijn schoone spraek
 liet mijn gheest niet langhe zonder
 wetenschap van dese saeck.

‘In Westvlaender staet verheven’
 sprack hy ‘een bemuerden thuun,
 die de zoetste rueck gaet gheven
 van dees twee ghetopten kruun;
 thuun daer ghy in zijt gheboren,
 thuun die elck verblijden gheeft,
 daer vlieght mijn ghesin verkoren
 tot dat zijn behoeven heeft.

Thuun daer uwe *Koren-bloem*
 uutstort eenen zoeten stroom,
 noch is daer ick meest op comme
 daer een schoonen *Roosenboom*,
 die zal doen de groent' al wijcken
 van mijn krans ghevlochten rondt,
 dat zy zal den glans ghelijcken
 van mijn verschen morghenstondt.’

‘Daer zal een Parnassus rechten,
 daer zal stroomen mijnen vloedt,
 daer zal mijn ghesin gaen vlechten
 roozen hoën van reucke zoet;
 daer zal eenen Phoebus wesen,
 een *Le Cocq*, die d'oper roos
 van zijn Roosen uut-ghelesen
 tot een weerden Prince koos.

‘Ghy zult’ sprack hy ‘tot hun treden
 en begroeten mijn ghesin
 met u dichten, om als heden
 te vervolghen u begin.’

Dan gyngh zijn ghedaente dwalen
 uut mijn nieus-gier oogghens licht,
 hy en liet my niet dan stralen
 die verstaerden mijn ghesicht.

Ick heb opghelicht mijn voeten,
 met mijn dichten com ick voort,
 om vol-brynghen met begroeten,
Roosen, onsen Phoebus woordt.
 Ick magh weder hier ghenieten
 het ghesin, dat van my vloot,
 die 't schoon Helichon verlieten
 om verbliên dees *Roosen* root.

Hier sie 'k Roose-kransen maken,
 hier elck weder neerstich is,
 hier sie 'k haer de vruchten smaken
 vanden schoon *Roosieren* dis.
 Hier sie 'k eenen Phoebus baren
 als een Princ' der *Roosen* vreught;
Roosen, ick wensch vele jaren
 u te zien aldus verheughdt.

Ode

Ter eeren vanden Lof-weerdighen Michiel vande Werve, Prinche vande Redenrijcke gilde van O.L. Vrouwe van Alseberghe, gheseydt

Lichtgheladen, den 3^{en} September 1623, op zijn schildt en spreek-woordt:

Soo 't toort-duyfken totter doot
gaet om sijn onparen treuren,
soo treurdt mijn siel in 's weerdts cloot,
sonder blijdschap, t' aller uren.

Princ', het schrijven om verschoonen
uwen wel vercierden schildt,
dwinght mijn dicht om elck te toonen
't gon ghy hier uyt segghen wildt;
't gon' ghy wildt te kennen gheven
met uw siele, die hier treurt,
is dat ons in 't aerdsche leven
gheen tijds blijdschap en ghebeurt.
Hoe! soud' ons siel vreughdt belusten
in dees ronde diep en wijdt;
want ons leven, sonder rusten,
is gheduerigh eenen strijdt;

strijdt die quetst met duysent wonden,
 strijdt vol van perijekels noodt;
 teghen al 't ghebroedt der sonden,
 teghen duyvel, hel, en doodt,
 is het een gheduerigh strijden,
 soo langh als den mensche leeft.
 Kan ons ziele dan verblijden
 eer sy 't al verwonnen heeft?
 eer sy mach in ruste wesen,
 eer haer sorgh' en vreesse staeckt,
 eer sy is tot Godt gheresen,
 daer haer rustplaets is ghemaect;
 daer vercrijght sy t' haren wensche
 volle vreught, ter weereldt niet;
 want haer grootheydt, die den mensche
 wel ghevoeldt en niet en siet,
 is soo groot, wat sal haer vollen?
 brengh al watter leeft by een,
 wilt in haer de weereldt rollen,
 't is een siele noch te cleen.
 Hoverdie, brengh al uw proncken,
 brengh al d'opgheblasen pracht,
 laet in haer al zijn ghedroncken,
 wat d'ootmoedicheydt misacht;
 ghiericheydt wilt haer vergaëren
 eenen grooten bergh van goudt,
 doet uyt haer de miltheydt varen
 die u 's weereldts goedt onthoudt.
 Snood' oncuyscheydt, wilt beroeren
 haren lust tot vuyl bedrijf;
 brengh uw boosheydt, brengh uw hoeren,
 jaeght van haer een suyver lijf;

nijdicheydt, wildt vlietigh jaghen
 om de ziele te belaën,
 brenght de herten al te knaghen,
 die de liefde teghen-staen;
 gramschap, brenght al uw verdrieten,
 zijt ghesint tot wraeck en moordt,
 wilt een zee van bloedt verghieten,
 dat de lijdtzaamheydt versmoordt;
 gulsicheydt, wilt gulsigh slocken,
 maeckt u brasseryen bereydt,
 ghiet den wijn, smijt lekker brocken
 in haer, sonder maticheydt;
 traegheydt, brenght ghemack en slapen,
 comt in haer, zijt sorgheloos,
 dwinght de neersticheydt het wapen
 teghen 't sluymen goddeloos:
 noch is al te cleen uw voetsel
 om vervollen haren lust,
 d'edel siel, ô snoo ghebroetsel!
 blijft noch ydel ongherust.
 Is sy ydel? wy bemercken
 dat hier niet can ydel zijn,
 als men siet een busken wercken
 teghen onghesonde pijn,
 't welck vol vier het vleesch gaet decken;
 't vier ghebluscht, het ydel hol
 derft de locht, het gaet dan trecken
 't lichaems bloedt om wesen vol;
 hier treckt ons siel oock gheduerigh
 om vol hebben haer ghevoegh,
 't ydel blijven maeckt haer treurigh,
 sy en vyndt niet groot ghenough.

Moeter dan een weerdlt wassen,
om dees weerdlt noch te breên?
om haer grootheydt vol te passen?
neen, 't moet wesen Godt alleen.
Godt alleen sal haer ghenoeghen,
sy in Godt, en Godt in haer
sal de siel tot ruste voeghen;
hier treekt sy begheerigh naer
dees siel, in dit al verwildert,
droevich om sulck onghemack,
is de toortel-duyf gheschilderdt,
Princ! op uwen *Werve-tack*;
't duyfken, 't welck hier heeft verloren,
om te vinden voor den heer,
sijn lief paer, in echt vercoren
hierom trueret noch te meer.
Duyfken! uw ghepluymde bende
wensch, ô Prince! met mijn dicht
uwen druck een vreughdigh eynde,
eeuwigh voor Godts aenghesicht.

Clacht-Dicht

Over het overlijden vanden Deuchtrijcken Michiel vande Werve, Prynce vande Redenrijcke gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt

Licht-gheladen, den viii^{en} Lauwe xvi^c xxiii^{tich}.

ô Schrickelicke doodt! ô sekerste gewinsel!
't welck ons lichaem ancleeft wanneer 't neemt zijn beginsel,
 ô doodt! die seker geeft elck mensch d'onseker wijl,
 of comste van u scherp' onvluchtelicken pijn;
 ô doodt! buelinne wreet! verderf, coudt-graf ghebroetsel,
 bloedt-drooghster, 's levens-roof, vleesch-knaegster, wormevoetsel!
 u werck is niet dan scheên - ô druckelick bedrijf! -
 den mensch van zijnen vriendt, de ziele van haer lijf.
 Doodt! ghy doet dalen 't lijck in ons laest' heyligh' erve
 en sendt hoogh' op by Godt de ziele *vande Werve*.
 ô Doodt! den *Werveboom*, ons broeder, princh', ons hoofd,
 bedruckte leden, weendt! hebt ghy te haest gherooft!
 hier an betooght u kracht, - vervaerlick openbaren! -
 dat ghy gheen menschen wildt voor uwe schichten sparen;
 noch princ' om al zijn staet, noch rijck om schatten groot,
 noch aerm' om al de sorgh' voor 't daghelicsche broodt.

Helaes! om eenen boom, die ons was tot verstijven,
 op welck een vollen tijdt wy meenden vast te blijven,
 wy, Alsemerghs ghesin - ô nijdelick gheweldt! -
 en hebt ghy niet alleen verdrooght, maer neergheveldt!
 gheveldt! Helaes! ick sie, wel grootlicks t' onser smerte, Heer,
 zijn vrienden al betraendt, met grooten rouw in 't herte.

Ick sie zijn vrucht ghepluckt, groot deughdigh, voor den
 en 't grocysel, ons ontwerdt, en zien wy nimmermeer.
 Den *Werveboom* is doodt! zijn tacken opgheclommen,
 spijsdts aller zielen haet, ten hemel zijn ghecommen.

Den *Werveboom* is doodt! wiens schaduw' ons bescheen,
 hy treckt an d'eeuwicheydt en laet ons het gheween.
 Mijn Musa, sucht ghy nu? moet u de doodt oock dwinghen
 om een zoo treurigh liedt zijn vrienden voor te zinghen?
 en Gildebroeders al, die *Werv'* hadd' in 't ghebodt,
 wiens herten voor zijn ziel gheboghen zijn voor Godt!
 Ghy placht met u ghedicht veel herten te verblijden,
 als ghy de vloeden gyngt van Pegasus berijden.

Ach! al te droeve doodt! moet ghy, zoo zoet een stroom,
 vervricsen met den val van onsen *Werveboom*?
 Onwinnelicke doodt! wy moeten 't al verdraghen,
 geen mensch kan weder-staen 't vernielen van u slaghen;
 want sedert Adams quaedt u, doodt! heeft voortghebracht,
 tot 's weereldts eynde toe verheert ghy zijn gheslacht.
 Wel an dan! vrienden goedt, baet ons gheen teghen kijven,
 noch teghestoot, noch slaen, noch rauwe te bedrijven,
 heeft *Werve* met zijn doodt de blijdschap ons belet,
 laet ons zijn ziele bly vertroosten deur 't ghebedt;
 laet ons voor 't anschijn Godts hem als de son doen blyncken,
 op dat hy weder mach de zelve gaven schyncken,
 als elcken werdt ghegaen, deur 's weereldts druck en pijn,
 tot zijnen laetsten hael, die wy al seker zijn.

Lof-Dicht

Ter eeren Jacques Mueres, Prinche vande Redenrijcke gilde der Roosieren, onderhouden binnen Ypre op haerlieder feestelicken dagh, den xviii Augusty 1624.

Als desen morghen vrough den versch bedauden acker
 eerst 't zoet bestralen creegh van Tytan, wierd' ick wacker:
 de zorghe dreef mijn ghcest te soucken zijn vermaeck,
 't welck heel uut 't lichaem joegh den sorgheloosen vaeck.
 Ick ghynghe de velden duer met opgheslaghen ooghen,
 ansiend' ons moeder oudt haer hoverdie betooghen dal.
 in vaerwen veelderley, zoet guerigh over al,
 't welck schoon beschilderdt heeft bosch, weyde, bergh en
 Dus siende mijn vermaeck, ick hoorde, doch met wonder,
 in 't hemels hoogh ghewelf, een stemm' als eenen donder,
 die teghen Phoebus keef, en ziende vast om hoogh,
 den wreedden oorlogs Godt terstondt ick kreegh in d'oogh:

zijn ooghen stonden wreedt en spoghen vlamme-voncken,
 uut 't aanzicht scheen het bloedt al naer zijn hert ghesoncken,
 zijn nues blies heeten roock, 't schuum hem ten mondt uut liep,
 als een verwoeden hondt den toorn hem heel ontschiep.
 Hy sprac Apolo toe: 'Ghy stierman der poëten,
 te cleen is uwe cracht by al u groot vermeten,
 vermeten dat u *Roos* het krul ghebladerdt rondt
 ghy vry behouden zult voor my en Lethes grondt!'

'Neen,' sprack hy, 'K zweer by Sticx en alle d'helsche Goden,
 dat zy my veel te langh heeft teghenweer gheboden,
 dat my Bellona doet te langh een groot verwijt,
 dat zy dus lustich blijft verheven t' mijnder spijt.'

'Neen,' sprack hy, 'vriendt, u *Roos* naer dees twaelfmaensche tijden
 en zal s' u niet meer zien den Sodiack berijden,
 mijn onversaecht gheweldt, waer voor de weereldt beeft,
 't welck niet dan roof en brandt en bloedt verghieten gheeft,
 zal haer ter neder slaen en sulcken haet bewijzen,
 dat zy nooyt weêr en zal tot een vermaken rijsen.'

Dit dreyghd' hy, en ick sach hem van Apollo scheên
 tot dat hy uut 't vervolgh van mijn ghesicht verdween.
 Apol' en was in 't minst om dit ghedreygh t' onvreden
 en noch veel min versaeght van d'opgheblasen reden,
 liet Mars grammoedigh gaen en hy dreef lancks zoo meer
 zijn hulpe tot de *Roos*, *Roosieren* t' uwer eer;
 en om zijn Roose zoet te vrijden voor sulck trueren,
 in 't edel vroom kasteel doet hy dat noch *bemueren*,
bemueren met een Prins, wiens vasten *muer* ghesteldt,
 zal trotsich keeren af Mars nijdich dul gheweldt;
 laet vry zijn donder-hol uut blasen yscr-klompen
 en trotsen de natuer in heet gheresen dompen
 met bulderend gheluudt, laet al sijn wreedt gheraes
 vermoorden menigh mensch tot wilde dieren aes,

de Roose blijft bevrijdt, gheluckigh, ô *Roosieren*,
gheluckich inden *Muer, Muer*, die de Roosen vieren;
 Muer die den Musen godt uut alle Roosen koos
 tot vrydom, tot vermaeck van d'anghename Roos.
Dus wenschen wy gheluck u, wel beminde *Roosen*,
gheluck en vrydom voor mijn voorghenomden boosen,
 dat ons West-Vlaemsche stadt mach houden t' uwer lof
 langh-duerich haren krans van 't schoone *Roosen-hof*.

Ode

Ter eeren den lof-werden Pieter vander Linde, Prince van de Reden-rijcke Ghilde van Maria van Alseberghe, gheseydt Lichtgheladen, binnen Ypre, ghemaect op sijnen prijschildt, ghegeven an de voornomde Ghilde: waer in gheschilderdt is den man Godts bespronghen zijnde van eenen leeuw, omdat hy onghehoorsaem het ghebodt Godts hadde overtreden: waer by verтоondt wordt d'onghehoor- saemheydt, en ter sijden wordt verтоondt Maria met haer kyndeken Jesus, vluchtende naer Egypten, doende dat haer was bevolen; waer by verтоondt wordt de ghehoorsaemheydt.

Wie sal ons gheplumde kelen
brynghen Phoebus lier' om spelen
in ons *Koren-blommigh* hof,
't spel van Orpheus en Amphion,
met de luut van Arion,
Prins, om singhen uwen lof!

Uwen lof en vreughdts vermeerden
om uw jonst oock te vereeren,
jonst die uwen schoonen schildt,
met u wetenschap beschreven,
d'Alseberghers heeft ghegeven,
daer ghy elck mê leeren wildt.

Leeren Godts gheboden minnen
boven al, en deughtd beginnen,
leeren schuwen trots ghemoedt,
leeren een hart-neckigh willen
door oodtmoedigh wesen stillen,
leeren dwinghen vleesch en bloedt.

Leeren een ghehoorsaem wesen,
wesen boven al ghepresen,
wesen daer al 't ghoedt uyt spruyt,
wesen dat hier baert de vrede,
wesen dat des hemels stede
voor de sielen blijd' ontsluyt.

Hier om doet ghy elck vertoonen
d'onghehoorsaemheydts beloonen
wat voor lijden haer ghebuerdt:
aen de man Godts is t' anmercken,
die, om 't onghehoorsaem wercken,
wordt van eenen leeuw verscheurdt.

Ons sal oock den leeuw der sielen
om sulck sondigh quaedt vernielen,
soo wy laten Godts ghebodt;
want hy souckt om te verslynden
elcke siel, die hy kan vinden,
onghehoorsaem teghen Godt;

die sal hy met klauw en tanden
trecken in sijn eeuwigh branden,
pijnigh boven alle pijn.
Menschen, wilt hier voren schricken,
en den loop uws levens schicken
altijds tot ghehoorsaem zijn.

Wilt des Man-Godts daedt versmaden
laet gheen valschen mondt u raden,
die hier onghehoorsaem leeft,
schuwt t' anhooren, schuwt te raecken,
schuwt t' anschauwen, schuwt te smaecken
't gon' dat Godt verboden heeft.

Wilt ghy hier in noch zijn vroeder,
de ghehoorzaem Maeghdt en Moeder
toondt den schildt oock openbaer,
die, als vluchtigh, schijnt te dolen,
gaende daer 't haer is bevolen,
volght haer doen ghehoorsaem naer.

Volght haer, die 't begroeten hoorde
vanden hemel, en andwoorde:
'Siet Godts dienstmaeght hier bereydt.'
Volght dees Maghet, die wy vieren,
't herte sal s' u helpen stieren
altijds tot ghehoorsaemheydt.

't Kyndt, dat voor ons allegader
was ghehoorsaem sijnen vader
toondt den schildt oock t' uwer baet;
volght hem, die den kelek vol lijden
dronck, om ons al te verblijden
van 't eerst onghehoorsaem quaedt.

Volght hem; 's Heylighs Gheests bestralen
sal oock neder op u dalen,
om verstercken sulck een deught;
om te loonen u hier boven,
daer men in het eeuwich loven
van Godts aenschijn is verheughdt.

Laet dien loon uw sinnen drijven,
dat uw siel bevrijdt mach blijven,
voor den leeuw van 't helsch ghesticht;
laet s' u drijven t' allen daghen,
om ghehoorsaem 't jock te draghen
vanden Heer, want 't last is licht.

Prins, hier mê wy danck bewijzen
uwe jonst - niet om vol prijsen -
uwen gheest, vol klouck verstandt,
dat ons leert, en dat u wende
om te zijn een van de bende,
die gheleyden Phoebus handt.

Clegie

Ter eeren de Const-reden-rijcke Gilde der Roosieren, onderhouden binnen Ypre, op haren feestelicken dagh, den...Ougst 1625, ghejondt duer de Redenrijcke gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt Lichtgheladen, onderhouden binnen de selve stede.

Des hemels gulden crist, die 's wynters eyghen woningh
 voor 't heete blacker-vier des grooten sterren-koningh,
 - als trotsende - bevrijdt, dat zijn heet vlamigh goudt
 niet eens duer-rijden magh het noordsche-blaeuwe koudt,
 tot vijfmael heeft gheleerd de sonne kromme schreden
 om hersselyngh het huus zijns vryesters in te treden,
 die zoo veel reysen heeft voor minne-gift ontfaen,
 haer ydel schueren vol van Ceres noodigh graen.

Pomon' oock heeft vijfmael van haer boom-rijcke dreven
 een laeste nieu gherecht den lecker dis ghegheven,
 en Bachus roodt ghelijfdt oock vijfmael nieuw bekroondt,
 de comst van nieuwe most duer rijpe druven toont;
 zoo dicwils hebben wy, ô *Roose* schoon, bewesen
 der jonsten plicht om u een eerlijck dicht te lesen,

zoo dicwils oock ghesien bekroonen Phoebus kruyn
 met 't krulligh roos gheblaedt van zijn Westvlaemschen thuun
 tot wiens koluer hy drijft al zijn hert grondich zorghen,
 dat hy ghestadigh last zijn versch voorgaenden morghen
 te stellen op zijn hoofdt een zulcken roosen-krans,
 eer hy de weereldt stelt te pronck zijn gouden glans;
 zoo dicwils oock in ons de vrede nam verblijden,
 al moet ons Nederlandt des oorlooghs wreedtheydt lijden,
 't welc dicwils ded' ons pen haer nederduutschen stroom
 met tranen drijven 't lof van u, schoon *Roosenboom*.
 Want u, ô weerde *Roos*, als mijn dicht u vereerde,
 eer dat de vrede-godt zijn dobbel ansicht keerde
 in 't vijf-mael vijfste jaer van deser eeuwen tijdt,
 voor hield' ick u 't ghedreygh van Mars vervlouckten nijdt,
 't ghedreygh met 't blixems vier van zijn wrêe donderhollen,
 't ghedreygh met groot verderf van hun ghespoghen bollen,
 't ghedreygh met roof en brandt op 't vruchtbaer landt en zee,
 't ghedreygh met 't slyndigh sweerd noch bloedigh uut de schêe.
 Maer ick zie, weerdenboom, u weynigh daer op passen,
 u *Roosen*, t' zijnder spijdt, van langhs zoo schoonder wassen,
 hun rondt an desen disch, waer over aldermeest
 des booms ghesonden dronck verblijdt der *Roosen* gheest.
 Ick hoor der *Roosen* galm vervollen dese sale,
 den stommen wederclanck oock gheven teghentale,
 niet van een schrick-gherol van Mars ghewoel vervaert,
 maer van gheschichte vrueght, die Phebus liefde baert.
 Hoe? meendt ghy, wreedden Godt! dat u tierannigh trueren
 zal tot een groot verderf den *Roosen-boom* ghebueren?
 als onser Musen Godt haer rondt om heeft ghesteldt
 in 't edel clouck kasteel, vry trotsend' u gheweldt?
 Neen, desen boom bly synght niet van u bloedt vergieten,
 maer doet een liever roodt uut haer Vlaensch aders vlieten,

een roodt, 't welck in 't cristael van 't rijck Venegien leeft,
wyens kracht zy konstrijck schoon van daeg ghesonghen heeft.

Gheluckigh zijt ghy boom, ô ghilde der *Roosieren!*

- wiens weerde niet en is te vollen hier te vieren -
gheluckigh dat in u is zulck een roos beclijf,
dat luyheydts quaedt ontvliedt met heerlijk tijdt-verdrijf;
gheluckigh is u vrueghdt, tot wien ick dusedent jaren
noch wensche zoo verhueght u hof te zien vergaren;
ô krans van ons Vlaemsch hoofdt vol *Roose* rueke zoet;
hier med' ontfanght mijn dicht voor een vijfjaerschen groet.

Ode

Ter eeren den Lofweerdighen D'her Pieter Rebaut, Prinche vande Reden-rijcke gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt Lichtgheladen, den 7^{en} September 1625, op sijnen jaer-schildt, ende rondt beschreven vierlyngh, anagramme:

Die ontvlucht sijns vleesch wellusten
als sijn boosheydt hem beraudt,
hy steeds tot een heyligh rusten
sijn siel voor den Heere baut.

Schoon Alseberghe's' ghetal,
gheestrijck gheladen al,
ziet weêr een nieuw vereeringh',
een schilders nieuwe konst,
een Princens nieuwe jonst,
een zielens nieuwe leeringh'.

Een prijs-schildt u begift,
wiens gulden rondt gheschrift
en deughdigh onderwijsen,
ghy met u konsten bloedt,
- die elck verheught 't ghemoedt -
hier niet en condt volprijsen.

Hier uut is te verstaen
een goddelijck vermaen
voor die hun vleesch aenleven
en zijn begheerlijcheydt,
dat elck ter hellen leydt:
om vluchten zijn boos leven.

Die door 't ghesicht sijn ziel
maeckt tot een vuyl ghekriël
van overspel inwendigh,
met wille, daedt en wensch.
Ach! vlucht sulcx, ardschen mensch!
of u naeckt smerdt onendigh.

Die sijn ghehoor steeds dwinght
daer 's weerdts boosheydt synght
en clapt om elck t' ontstichten,
of hoort naer ketterie,
der zielen tierannie:
vlucht Mensch, om sulcx te swichten.

Die hier oock het gheniet
van 't bitter-soet verdriet,
't welck is 't ghebruyck der sonden,
steeds aen 't ghevoelen gheeft,
van Godt versteken leeft:
vlucht Mensch, sulcx t' allen stonden.

Mensch, die veel meer de pracht
van 's weerdts purper-dracht
wilt in dijn reucke draghen
dan 't heyligh wierocks brandt
van Christus offerhandt,
vlucht van sulck dwaes behaghen.

Mensch, die in lekker smaeck
neemt gulsigh u vermaeck
en maeckt een afgodt schandigh
van uw on-reynen buyck,
vlucht al sulck boos ghebruyck,
en u hell' eeuwigh brandigh.

Want die hier niet ontvlucht
zijn aerdsche zinne-zucht,
hy wordt een huys vol suchten,
onterft van deughdts ghebodt,
een toorn, een schroom voor Godt,
die selfs sal van hem vluchten.

Bemerckt een zoet pinseel,
toont op des schildts paneel,
een over-schepen vluchtigh
van 't driemael heyligh kindt,
daer elcke ziele in vindt
troost voor haer lijden zuchtigh.

De zuver reyne maeght,
die troost der zondaers draeght,
Maria uytvercoren,
oock vluchtigh vaert met hem,
verlaten Betlehem,
van waer zy zijn gheboren.

Want Betlehem verkoos
voor hun de zonde boos,
het sluydt Gods moeder buyten,
't en kendt niet die bewaert
in haer lichaem, en baert
des hemels blijd' ontsluyten.

Een wreedt Herodes sweerd
moordt Betlehem, en begheert
Godt zelve te vernielen.
Het stort, tot 's moeders wee,
hierom een roode zee
uut onghejaerde zielen.

Sijn ziel hy oock vermoordt,
die wederstaet Godts woordt,
sijn will' en sijn gheboden.
Die sond' in hem besluit,
Godt blijft daer eeuwich uut
en al sijn hulp ontvloden.

Dus vlucht naer 's Princens leer,
en wilt tot leeryngh meer
hier zijn toenaem aenschauwen,
sijn letter-dicht: *Rebaut*
in weêr-spreuck seght: *Beraut*,
laet sond' u dan berauwen.

Beraudt hoverdigh quaet,
oncuysheydt, overdaet,
beraudt u leven gierigh,
oock traegheydt, gramschap, nijdt,
ghy wordt Godt t' aller tijt
een rustplaedts goedertierigh.

Ghy werdt ghevlucht tot deught,
ghy werdt een huys van vreught,
vervult van Godts ghenade,
Mensch, blijft dan zoo ghesticht,
ghelijck ick met mijn dicht
uut 's Princens naem u rade.

Hier mede wy al t' saem
in danck, zeer anghenaem,
ontfanghen u vereeren,
ô Prinsch, en tot een loon
u wenschen 's levens kroon
te winnen voor u leeren.

Nieu Liedeken***Ter eeren Pieter vander Lynde, Prynche.*****1626.**

Als nu is uut-gheropen,
 ô Alsebergh! dijn schat,
 die veeltijds, ja, ghecropen,
 de Lethes gronden plat « besat,
 want ghy zijt overdropen
 van Ganimedes nat.

Ziet uwe *Lynde* eerst vreughdigh
 met dit vocht overvloeyt,
 heeft uwe planten jeughdigh
 staend' onder hem ghegroeyt « bespoeyt,
 mê-deelend' elck zeer deughdigh
 de jeucht, waer duer hy bloeyt.

Hy bloeyt vry van uw vlaghen,
 ô wynters grijsen tijdt,
 hy bloeyt spijs al u knaghen,
 wreed oorlogh! hoe ghy bijt « vol nijdt,
 baer-moeder van veel plaghen,
 de *Lynd'* ons al verblijdt.

Van u droef overladen,
 schijnt *Lynde* lichtghelaën,
 de groente van zijn bladen
 heeft vraghend ons vermaen « ghedaen,
 dat elck gheeft wijs beraden
 uut Lethes zoudt opstaen.

Comt dan, gheplumde kelen,
 comt een zoet-vloedigh liedt
 op *Lyndes* tacken spelen;
 afgonst en zal u niet « 't verdriet
 doen om den prijs t' ontstelen,
 die uwen sangh gheschiedt.

Comt, wilt u hoofd beschranssen
 heel groen an elcken kant,
 met schoon *verlynde* kranssen;
 doet oock een blijden bant « gehandt
 van neghen nimphen danssen
 rondt onser *Lyndens* standt.

Vreughd-Lied

Ter eeren den lofwaardighen Pieter van Gheeste, Prinche vande Redenrijcke Gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt Lichtgheladen, onderhouden binnen Ypre; an hem ghejont op der Gilde feestelicken dagh, den v^{en} September 1627.

Schoon ghebloeyde Koren-blomme,
 jeughdigh inden vlaemschen thuun,
 uwen Alseberghe gheclommen,
 tot de sterren met zijn kruun,
 houdt op zijnen top verheven
 een, wiens naem heeft uutgeleydt
 wat men wil te kennen gheven
 als men: *Lichtgheladen* zeydt.

Eenen Prins van *gheeste* deughdigh
 d'edel *Gheest* is *Lichtghelaên*,
 comt zy in den mensch onnenghdigh,
 zy doet swaer ghemoet vergaen;

wy die hebben *Gheest* ontfanghen
vreughdt gheleyden by der handt,
als leeuwercken met bly sanghen
vlieghen naer 't zyel-vaderlandt.

't Vier hier by den *gheest* gheleken
om zijn *lichtgheladen* aerdt,
stiert zijn vonck en vlam' onsteken
t' aller tijdt ten hemel waert,
want zijn rust-plaets is om hooghe,
boven d'ydell locht ghesticht,
an 't huus vande silver ooghe,
wiens ghestrael den naecht verlicht.

Alle vlooden zietmen drijven
naer den onversaden plas;
al dat swaer is wil hier blijven
op zijn aerdsche center-pas;
't lichte gaet sich boven stieren,
van natuere voort ghejaeght;
't groot kristael-huys om verchieren
niet dan lichte viere draeght.

Wiltmen 't vier zijn swaerheydt ijcken,
wil men hier ter weerdelt yet
zoo licht als den *gheest* ghelijcken,
't werdt een ondersouck voor niet:
d'edel *geest*, niet om vol loven,
dien gheen senter an en cleeft
gaet in lichtheydt verre boven
al dat in nature leeft.

Als des Heylich Gheest weldaden
 nederdalen inden mensch,
 wordt de ziele *lichtgheladen*,
 op ghetrocken is den wensch;
 't aerdsche vleesch zal zy verachten
 als te swaer een overlast,
 eer 't haer gaet ten onder smachten,
 duer veel sonden opghetast.

't heyligh leven vol van deughden,
 dat der hellen swaerheydt vreest,
 is haer bly gheniet van vreughden,
 doet opelemmen haren *gheest*;
 want haer rustplaets is gheseten
 daer den hooghsten, vry van leedt,
 swarigheydt heeft uytghesmeten
 daermen van gheen druck en weet.

Die soo is vervolt van *gheeste*
 heeft een *lichtghelaên* ghemoedt;
 al beslaeft hy 't aldermeeste,
 't last is licht en 't jock is zoet.
 Is 't jock zoet, wie kan 't mishaghen?
 is het last licht, sonder pijn,
 wie en wil hier om zulck draghen,
 niet zoo *lichtgheladen* zijn?

Wee den aerdschen mensch vol sonden,
 die duer swaerheydt al te groot
 altijd sijnekt naer sulfergronden,
 daer Godt zijn verdomde in sloot.

Wilt voor sulcke swaerheydt schroomen,
laet den *gheest*, ô Mensch, uw ziel
zoo schoon *lichtgheladen* vroomen
dat s' ontvlieght dit aerdsch ghekriël.

Ghy zijt hier om uutverkoren,
prins *Van Gheeste*, en meest bequaem
om elck mensch te stellen voren
uwen *lichtgheladen* naem,
naem *Van Gheeste*, 's *gheest* in wercken
weerren kan 't swaer sonde pack,
gheest, gheeft ons ghepluumde vlercken,
gheest, draeght ons aen 't sterre-dack.

Sedert dat den edel heere
in zijn vruchtbaer kerchhof nam
al den hooghen prijs end' eere
van der Koren-bloem stam,
sedert heeft noyt Prins gheresen,
noch op d'Alsembergh ghedaect,
die haer kruun, zoo schoon als desen,
lichtgheladen heeft ghemaect.

Prince, deur des *gheest* bewegen,
is op d'Alsemberghschen top
uwen weerden *Gheest* ghedreghen;
blijft daer eeuwich vreughdigh op,
blijft daer, zijt ons plumme-voeder,
blijft daer, zijt ons eere-glans,
blijft, ontfanght van onse Moeder
aldaer haren bloem-kran.

Ode

***Op het zinne-beeldt van d'Her ende M^r Christiaen Rijckebusch, Licentiaet
in beyde de Rechten, Prince vande Redenrijcke Gilde van Maria van
Alseberghe, gheseydt Licht-gheladen, binnen Ypre, op den 3 Septembris
1628.***

ô Maria, laet nu dalen
in mijn gheest uw milde stralen,
dat ick met mijn vlaemsch ghedicht
toghen magh de wijse leeryngh
van ons Prince, in zijn vereeringh,
ô klaer sterre, ô heylich licht!

'K sie u sitten, Maghet schoone,
om te kroonen met de kroone
elcken, die hem gaende maeckt
op des levens wegh rechtveerdigh,
en in deughden blijft volherdigh,
dat hy tot den eynde raeckt.

'K sie hier zee, velt en bosschaige
's menschens levens pilgrimatie,
welcke naer een sterfdagh gaet,
dagh die doet elcks eynde winnen,
dagh naer welckmen, om beginnen
weder om noyt op en staet.

Hier om moet elek sorghe draghen,
dat hy naer Godts wel behaghen
altijds op de reyse hem gheeft,
en beginne sijnen wandel
in een vruchtbaer levens handel,
die de dueghdt voor ooghen heeft.

Mensch, als ghy dan komt te varen
door ghetummel van de baren
in dees weerdts woeste zee,
houdt de zee-sterre in uwe ooghen
en haer kroon, die u sal tooghen
't eeuwich levens goede ree.

Zijt ghedachtigh haer deughdts leven
als u komt fel anghedreven
den verdoemden Boreas,
op dat hy niet en verniele
't schip, ghelaên met uwe ziele,
in sijn onversaden pas.

Als ghy stelt op 't landt uw' voeten,
dinckt dat ghy daer sult ghemoeten
vele dierens wreedten aerdt,
't welck sijn de vervloecte sonden,
die den duyvel t' allen stonde
om u te verslynden baert.

Stort dan vierigh uw' ghebeden,
dat uw' deughdts bekleede leden
moghen blijven ongheschent
door de hulpe wijde ontloken
van de Maeghdt, die heeft ghebroken
't hoofdt van 't grousaem helsch serpent.

Valt den aerbeydt u swaer-lijdig
in uw' reys, door 't vlees weêrstrydig,
eer ghy zijt 't goedts-wille ontvloôn,
doet vóór uwe ziel verschijnen
't dierbaer bloedt, het kruysen, 't pijnen
van ons Gilde Moeders soon.

Laet zijn trau verdienstigh wercken
altijds uwe beenen stercken,
dat zy noyt vermoeyt en staen,
noch op 't aerdsche-swaer en blijven,
't kroons ghenieten moet u drijven,
om gheduerigh voort te gaen.

Wilt uw reysflassche om te drincken,
vol van Godts in-spraecke schincken,
die elck milde is toe bereydt;
uw' reys-male moet ghy laden
om dijn hongher te versaden
met ghetrauwe lijdsaemheydt.

Wilt u eyghen selfs versterven,
voor een steun oft handt-stock erven
kleedt u lijf met hope vast.
Magh dit alles u ghewerden,
ghy zult licht met voeten terden
's weereldts wulpschen over-last.

Die zoo reyst, sal t' sijnder vreughden,
in een *rijcke-busch* van deughden
sien ghelegghen sijnen padt,
die hem sal naer cort verlangghen
doen sijns reysens eynde ontfangghen
in des hemels gulden stadt.

Laet ons gaen voor alle saecken
op die reyse, ons veerdigh maeeken',
wy zijn pilgrims al ghelijck,
want die zijn tijdt licht verschoten
siet verswijmt, die werdt ghesloten
buyten 't ziel-ghewenschte rijk.

Laet ons noyt de raven slachten,
 wiens gheroep tot morghen-wachten
 steeds onachtsaem wordt ghehoordt;
 ons draedts-schare is al gheslepen,
 d'alverslinder jaeght met swepen;
 pilgrims op! wij moeten voort.

Laet ons herte en voeten heffen
 om de hulpe te betreffen
 vande Alseberghsche Maeghdt,
 die noyt ziel, tot haer gheneghen,
 en verliet op hare weggen,
 die den troost der sondaers draeghdt.

Sy sal onse reys bevrijden,
 dat wy gheen belet en lijden
 in 't bosch, velt, in zee, op 't strandt,
 door 't wreedt helsch-ghestorm of dieren;
 sy sal met de kroone ons cieren
 in 't bereysde vader-landt.

Prins, dit alles claer bewesen
 staet in uwen schildt te lesen,
 u zy lof en uwe leer;
 Prins, ick wensche voor uw jonste
 uwe reys in 's hemels wonste,
 bly bekroondt met eeuwighe eer.

Ghejont door de selve Gilde.

Liedeiken npde voys.....haerde.

.....godin
lusthof in
des dagheraedts begin
is bruyn
ghecrun
 ..berghen zat
 ..t groen het versche zelve nat.

Ick sach daer inden gheest
 't gon dat my verblijde meest,
 't welck was de Koorne-bloeme feest,
 daer 't blom ghewas
 gheroupen was
 't hof deur en deur,
 om winnen prijs deur schoonte en gheur.

Den lieven Zeferus
 soet met sijn lent-radich cus
 omgorde d'aerd', en brochte aldus

zeer haest ter baen
den tulepaen,
de lelie oock,
en d'animonie haer ontloock.

Pinsees, ferweelen aerdt,
oock de cassoude dicht ghehaerdt
en d'akoleye erom gheblaerdt,
met d'oliet,
de goublom net,
de croon preael,
de titeloose lanck van stael.

De blomme van damast,
die schoon en soet reukich wast,
meendt al den rom te hebben vast,
door reuck en schoont
te zijn ghekroont
tot dat in d'ooch
de *Roose* quam doen haer vertoogh.

De *Roose* wonder goedt
tot ghesondtheydts lijf behoedt
vol schoonheydt, reuck en smaecke zoet,
creech d'opperprijs
van Flora wijs,
en wijdt beromdt,
wiert konynginne van 't gheblomt.

Dit hebben 't al ghesien,
't welck my dede 't hert verbiên:
ick dochte, ick wil oock gaen anbiên
veel prijs en lof
in 't gansche hof
an 't *Roos-gheblaet*,
't welck in onsterfbaer eere staet.

't Is nu den blijden dagh,
dat de *Koorne-bloem* mach
haer feeste vieren zoo sy plach;
hier om haer jonst
gheeft met dees konst,
ô *Roos-ghetal*,
u d'eer der blommen boven al!

Finis 1628.

Lof-dicht

***Ter eeren de Redenrijcke Ghilde der Roosieren, voorghehouden op
hunlieden feestelicken dag, den...1628.***

Wel! wat yver port mij dus,
die mijn sinnen wil bedrieghen,
en my doen als Icarus
met teer wasse-wiecken vlieghen?
Die my wil als Phaëton
op de sonne-koets doen rijden
of doen as Bellerophon
't vlogghe Pegasus beschrijden?
't Is een hooghen gheestigh aerdt
om volkomen eer te halen
voor den *Roosen-rey* vermaerdt.
Neen, my voeght veel beter 't dalen,
want my waer zoo hooghe vlucht
een te diepen val in 't geeken;

om voldoen haer eers gherucht
en kan noyt mijn vlieghe recken,
haer veel weerde is al te groot.
om in 't dichten voort te varen.
Wilde ick 't doen, een swangher schoot
van 't gheberchte een muus zou baren.
'K wil haer met ghemeene plicht
eeren en haer Prins te gader,
niet zoo elck verdient in 't dicht,
maer naer mijn vermoghens ader;
d'edel *Roos* een aerdt beleeft
houdt in acht voor alle dynghe,
't welck mij zulck betrouwen geeft,
dat haer danck'lick werdt mijn synghen.
Lof zy u dan, weerde *Roos*,
aller blommen koninginne,
die 't voorleden jaer verkoos
eenen Prins, wiens deughsaem minne
d'edel *Roose-stam* verhief,
dat zy gingh in d'hemel groeyen,
vry bewaert van 's winters grief,
in een eeuwich-staende bloeyen;
maer wanneer u was ontroofdt
duer het jaers verlopen daghen,
zulck een princlick *Roosen-hoof*t,
't welck zoo hooghe u dede draghen,
daer u leven, spruut en glans,
zulck een voedtsel heeft ghevonden,
dat ghy met een *Roosen-kran*s
moeht een ander 't hoofdt omronden,
ghy hebt in de plaets ghestelt
van den *Cabilliau* hier voren,

uwen nieuwen *Roosen* heldt:
Questroy, boven al vercoren,
Questroy, die duer schoonheydts rom
 van de *Roos* zoo is ontsteken,
 dat hy noyt die purper blom
 laten zal zijn liefde ontbreken;
Questroy, die haer zoeten guer
 heeft in 't herte diep ghesoghen,
 dat hy noyt wil 't door-ghetruer
 laten boven haer vermoghen;
 die oock met gheen minder dueght
 dan den *Cabilliau* voorgaende,
 d'edel wortel, boom en jeughdt
 van de *Roos* is voren staende.
 Hier omme is de *Roose-kroon*
 uut den hemel hem ghegeven,
 want het kroonen is den loon
 van een vruchtbaer deughdigh leven.
Questroy, duer al d'eer en lof,
 uut zijn deughdigheydt gheresen,
 't ghekasteelde *Roosen-hof*
 werdigh is een Prins te wesen;
 werdigh dat hy treden magh
 met de kroone der *Roosieren*,
 werdigh dat men zijnen dagh
 moet met alle vreughden vieren;
 wel gheluckigh zijt ghy, boom,
 dat ghy mueght dees Prins ghenieten,
 gaet met uwen *Roose-stroom*
 zijnen verschen krans begieten,
 dat het roode krul-gheblaet
 noyt moet duer verweleken sterven,

dat het magh zijn lent-ghewaedt
eeuwigh duer u voedtsel erven.
Hier mede eynde ick mijnen vloedt,
van den *Alsebergh* ghesprongen,
Roos, die haer ghewoonte goedt
t' uwer eeren heeft ghesonghen!

Ghejont door de Reden-rijcke Gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt
Lichtgheladen, binnen Ypre.

Lof-dicht

Ter eeren den Lofwerdighen Jacques Questroy, Prince van de Redenrijcke Gilde der Roosieren, op hun feestelicken dagh 24 Augusty 1629.

De ghevlueghelde Goddin
met haer aensicht dobbel-mondigh,
die des weereldts oudt begin
nu noch maeckt voor elck nieuw-grondigh;
die haer klaer trompet van goudt
doet alle eeuwen oversoonen,
en voor alle Goden houdt
aller daden lof en kroonen;
die den lofbaer eecken-krans,
die van Mars ghewapend' handen
is ghevlochten, toont in glans
over alle strijdtbaer landen;
die oock draeght eleks lauwerier,
van Parnassus afghelesen,
boven Phoebus gulden vier,

hoogh in eer, doch noyt volpresen;
 die quam my vrough in 't ghemoet,
 als het rijsen vanden morghen
 antrock zijnen *roozen-hoedt*,
 weckende elck, en brocht an 't sorghen.
 Ick en konde laten niet
 haer te vraghen: 'Wat 's de reden
 dat men u ghekommen ziet
 duer den verschen dauw ghetreden?
 Is 't om maken openbaer,
 ons Neerlandsche blijde maren,
 't welck nu Hollandt maeckt zoo swaer,
 om den *Bergh*, die over d'*Yssels* vloedt
 in de *Veluwe* is ghesoncken,
 die, als d'*Aetna*, vol van gloedt,
 blixemt uut zijn vlamme voncken,
 blixemt met een donder kracht,
 't welck nu totter doot doet beven
 het boos-dadigh volck, vol pracht,
 van veel ydel hop' ghedreven?
 of sendt u de *Bossche* maeght
 over de Brabansche velden,
 om te toonen, hoe zy waeght
 haer onwinbaer oorloghs helden?
 helden teghen het gheweldt,
 't welck het onghetrauw Oraingen,
 - steunende op zijn rooven - steldt
 teghen haer, en 't edel Spaingen?'
 Zijnde dus ghevraeght, zy heeft
 my verandtwoordt: 'Al u vraghen,
 hoe wel dat wel reden gheeft
 om mijn vlueghels op te jaghen

boven de ghesterde baren,
 om daer mijn trompet te klyncken
 zoo hoogh dat zou doen vergaen
 al het oudt Romeyns ghedyncken,
 en is nochtans niet de reên,
 die my dede tot u stieren,
 in den dagheraet ghetreên;
 maer mijn gilde der *Roosieren*,
 mijn *Roosierens* vasten standt,
 in hun wonder-dadigh wercken
 op hun eël kasteel ghemandt,
 die nu doen de feeste mercken
 van hun Hoofd twee-jarigh schoon,
 't welck hun uutghemunte deughden
 gaf de lofbaer eere-kroon.
Questroy, hoofd nu vol van vreughden,
 ziende an zijnen disch vergaert
 al zyn loflijke ondersaten,
 in een blijden *Roosen-aerd*;
 maeckt my nu dus uutghelaten
 in mijn blijdschap, hier zoo vroegh,
 dat ick niet en hebbe om spreken
 adem, noch oock monds ghenoech
 om mijn klaer trompet t' opsteken.[?]
 Naer dit segghen stack zy hoogh:
 dat gheschater my verdoofde
 en met eenen snellick vloogh,
 dat zy my haer zien ontroofde,
 duer 't gherucht Pernassus schoot
 in de lucht 't weêrgalmigh schatren;
 't welck weêr van den hemel vloot,
 om de weereldt t' over-klatren.

Ick ten hoogsten oock verheughdt
om haer, die my was uut d' ooghen,
wilde ons *Koren-bloeme* vreughdt,
edel *Roose*, u kommen tooghen:
om haer blijdschap, en dijn lof,
nu voor alle Goden gaende,
chiersel van ons thuunsche hof
in een eeuwich leven staende.

Ghejont door de Redenrijcke Gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt
Lichtgheladen binnen Ypre.

Ghedicht

Ter eeren den Lof-werdighen Nicolais Letten, Prinche van de Redenrijcke Gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt Lichtgheladen, ghemaect op sijnen Jaer-schildt, die hy ghejont heeft aen de voornoemde Gilde, den 2^{en} September 1629, ende luuydt aldus:

't Vervolgen van de doodt,
die 't al heeft in haer wetten,
dwinght elcken mensch uyt noodt
wel op sijn tijdt te *letten*.

Hier is weêr een nieuwe leeringh,
Alsenberghers, wijdt vermaert,
in u lieder Prins vereeringh,
commend' uyt een milden aert.
Wilt uw ziel en zinnen wetten
op zijn schildt, daer konst in leeft,
die wel op sijn tijdt te *letten*
elcken mensch te kennen gheeft.

Ghy ziet hier hoe dat elcks leven
heeft een goeden gheest bestier,
die hem altijdts sal in-gheven
deughdts naer-volghen goedertier.

Hier benevens sal een quaden
gheest, hem oock ter sijden gaen,
die hem leeren sal en raden
teghen Godts gheboden staen.

Achter aen volgt d'alverslinder
't idel onghevleescht ghebeent,
vriends verdrucker, wreed' on-binder
van die zieligh zijn vereendt;
dien heeft uwen tijdt in handen,
en sijn aldoorgaende schicht,
die u seynt in d'helsche tanden,
of bly voor Godts aenghesicht.

Let dan op dijn tijdt, ô Menschen,
die hier is te leven kort,
dat de plaetse, die wy wenschen,
't erfdeel van uw ziele wordt.
Laet een trauwen gheest u leyden,
die gheduerigh raedt het goedt
om doods eynde te verbeyden
met een zuyver reyn ghemoedt.

Wilt ghy naer het raden hooren
van den stoker, uwen tijdt
sal onvruchtbaer zijn verloren,
als de doot dijn draedt afsnijdt.
Let doch neerstigh dat het sterven,
- 't welck gheen mensche ontvluchten sal -
gheenen tijdt hier naer sal erven,
sulck een wijl comt eens voor al.

Niet soo snel en isser daed'lijck
als den tijdt, dagh ende nacht,
wiens verlies doch meest is schaed'lijk,
en nochtans is minst gheacht.
Tijdtverquisters, t' aller stonden
is de doodt u op de hiel,
let, eer ghy hoopt sond' op sonden,
op den tijdt van uwe ziel.

Laet den oyvaer voorbeeldt wesen
en de swalue, die snel swiert,
als hun jaerschen tijdt gheresen
Phoebus naer het Noorde stiert.
Elck *let* op sijn tijdt, om keeren
met hem van de Zuyde-pool,
om hier elcken mensch te leeren
in hun spraeckeloose school.

Leert aen noch meer ander dierkens,
die van reden zijn vervremdt:
aen de biekens, aen de mierkens,
hoe elck waer sijn tijden neemt,
om hun honigh, om hun voedtsel
te vergaren neerstigh zijn,
't welek is 's winters hun behoedtsel
teghen doodts en 's honghers pijn.

Let oock van uw lente-daghen
op dijn tijdt, eer 't oude grijs
u comt in den winter jaghen
en verstijven als een ijs,

dat ghy meught uw ziel behoeden
 op u hoogh vergaërde deught,
 om haer wel vernoeght te voeden
 in een eeuwich levens vreught.

Laet u voor-staen de vijf maeghden,
 vol onachtzaemheden dom,
 en de vijf oock die behaeghden
 Christus, haren Brudegom,
 die in hun teer aerde vaten
 brochten oly vlamigh-klaer,
 't welek haer blijde heeft inghelaten
 by elcx heyligh weder-paer.

Let hoe d'ander, ongheluckigh,
 om haer tijds verswijmen dwaes,
 bleven uyt-ghesloten druckigh;
let dan, segh ick, wormen aes,
 op den tijdt van uwe jaren,
 gheen tijds gaend' in sekerheydt;
 ghy sult tijdt'lijck goedt bewaren
 en uw zielens' zaligheydt.

Om uw jonst, ô Prins voorsichtigh,
 daer ghy med' ons hebt vereert,
 die soo vruchtbaer, soo ghestichtigh,
 op zijn tijdt te *letten* leert,
 pluckt' ick, tot een wederjonste,
 van den Alsenbergh vol glans,
 dese *Koren-blomme* konste,
 die u dient tot eere-krans.

Gedicht

Ter eeren den Lofwerdighen Jacques van Haringhe, Prince van de Redenrijcke Gilde der Roosieren, voorghehouden op hun feestelicken dagh, den vijf-en-twintighsten Augusty 1630.

Als den klaren sterren-heldt
 uut zijn poorte quam ghereden,
 ben ick in 't gras-rijcke veldt
 oock ons stadspoorte uut ghetreden,
 want ick docht, nu Tytan wijckt
 van zijn Noordwaert an oprijzen
 en den nacht zijn langhde rijckt,
 om de groente te doen grijsen,
 ick wil 't veldts wellustigheydt
 noch eens gaen in d'oogen halen,
 eer hy sulcks te neder leydt
 door zijn Zuudwaert an afdalen,
 ziet Autumnus my ghemoedt.
 Zulck ghedachte, zulcken yver
 leyde my zoo voet voor voet
 naer den *Sillebickschen* vijver;

gaende om mijn nieuwsgierigh oogh
zulck vermaken te doen proeven,
hoorde ick in de locht om hoogh
een gherucht van vleughels zoeven
met een dapper snel ghedraf
van ghehoefde paerde-voeten,
't welck my eerst beduchten gaf
voor een hynderlick ghemoeten.
Ick docht, komt Gradines tocht,
voorbod' van verderf en peste,
ons zeer zoete Vlaemsche locht
zoo beroeren, hier in 't Weste?
Opwaerts ziende, ick sagh het dier,
met zijn schoon ghepluumden rugghe,
maken een zeer snel gheswier
door de locht, met voeten vlugghe,
en terstondt brocht my den geest
in een weerden thuun ghevlochten,
enghels-heir, die u bevreest
door haer kracht zijnde anghevochten,
die uw stormen, uw gheschut
en u woeden, zoo vyandigh
teghen haer, maeckte als onnut
en bedwongh te wijcken schandigh.
Ick sagh in dien stercken thuun
eenen *Roosenboom* vertooghen,
die den hemel met zijn kruun
scheen te raken, voor elcks ooghen,
die haer groene locken al
schoon gheschaeckt met *Roosen-helde*,
over 't zoete thuunsche dal
en haer in een lommer stelde.

Pegasus, die ganschlick nam
 in den *Roosen-boom* vermaken,
 als den wyndt snel neder quam
 met zijn achter-hoeven raken
 desen *Roosen-boom* vermaert
 dicht an d'aerde, daer den wortel
 met den stam haer vast vergaert,
 't welck een *Roosen-vocht* ghevortel
 dede uut-springhen met den slagh,
 dat zoo overvloedigh vloeyde,
 dat thuuns veldt haest onder lagh,
 door de zee, die daer af groeyde.
 Maer, wat rase ick? zie ick niet
 noch ter tijdt, 't gon dat ick synghe,
 is my eenen droom gheschiedt,
 als ick hier mijn ooghen dwynghe,
 zie ick niet den *Roosen boom?*
 boom, zoo vol van zoete roken,
 met zijn uutgheslegghen stroom
 in den weerden thuun beloken?
 Zie ick niet de *Roose* zee
 drijven haer verheughde baren,
 daer Arion op de reê
 daghelicks komt anghevaren?
 Ja, ick zie 't, en zie noch meer
 eenen *Haryngh* daer in swemmen,
 en als Opper-prins en heer
 op haer heuvel golven klemmen,
 die zijn wasdom, die zijn jonst
 schiet als *Haryngh* menighvuldigh,
 dat dees zee-vrucht, dat haer konst,
 - waer an menigh gheest is schuldigh -

elck zoo overvloedigh spijs.
o Gheluckigh volck, *Roosieren*,
boom, die tot den hemel rijst!
brynght terstondt uw *Roos-lauwrieren*,
kroont den weerden *Haryngh* 't hoofd,
om zijn glans schoon te vermeëren,
dat geen Parq hem af en rooft
zulck verchieren t' zijnder eeren.
Prins van *Haryngh*', ziet hier by
hoe het *Koren-bloems* verschoonen
t' uwer eer oock compt door my
zijn ghewoone jonste toonen.

Ghejont door de Redenrijcke Gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt
Lichtgheladen, binnen Ypre.

Ter eeren ende tot aenprijsinghe der historie Anthoniane, tot den Catholijcken Leser.

Ghy die met u gheschrift, 't cristael-huys rondt gheboghen,
 een roerend' ur-werck maect van veelderley vermoghen:
 ghy die oock d'aerde-cloot maect onder sulck ghebau,
 domp-sweeter, welck ons gheeft sneeu, reghen, windt, en dau;
 ghy die oock haer ghespruyt de cracht hebt aenghegheven,
 dat het - de dootd ter spijt, - den crancken houdt in 't leven;
 ghylieden doolt, en raest, en wilt ons doen ter handt
 een slecht gheloof, ghebroedt uyt goddeloos verstandt.
 Al der Planeten jonst van uwen cirkel-wynckel,
 ghebrocht aen 's menschens bloet door haer ghewoon gheal
 d'opghesoghen damp van haer die 't alles baert, [krynckel,
 en weder al verslyndt door een te gulsich aerd:
 al d'uytgheperste cracht, al 't uytghesweete water
 der cruyden, 't welck ter marct roert veel quaesalvers snater,
 is ydel cramerye, om 's menschens lichaem teer
 te maken vry, gesont van siecktent doodich zeer.

Ick weet een ander troost: u lieder wijdt bemercken
 en conde voorder niet dan het naturljke wercken,
 een troost, slecht heydens volck! die uwen dwasen raedt,
 ja de nature selfs, in cracht te boven gaet.

Een wonderbaren troost van hem - die hoogh ghepresen -
gestelt heeft en noch hout al 't wesen in sijn wesen.

Dien troost leert ons dit bouck, hoe dat een christen mondt,
vol van oodmoedicheydt, uyt 's herten diepsten grondt,
vervult van recht gheloof, vol hoop en vast betrouwen,
den menschen kan bevrien van sieckt en doodts benauwen.
'T welck heeft - ô goedtheyt Godts! - in 't vijfmael vijfste jaer
van dese loopend' eeuw' ghebleken openbaer;
en noch doet nu ter tijdt, aen vele christen sielen,
die d'heyilige Godts vrient Anthonio voor knielen,
d'hermijten helder son, dat groote weereldts licht,
wiens minste weerd' ick niet kan toonen in mijn dicht.

Dit voorbeeldt aller deucht zijn d'yverich gebeden
van die een bedevaert, om hem te soecken treden,
uut Godts al ghevend' handt trect - wonder goedertier! -
de zeker medecijn, en bluscht het doodich vier.

ô Koelende fonteyn, ô heylicheydts springhader,
ô vrient der eenicheydt, ô heughelijcken vader!
laet uw ghebeden hulp' hier blijven 't aller tijdt
uw dienaer tot een vrucht, uw nijders tot een spijt.
Van u sal desen bouck sijn eenen stommen spreker,
een gheestelijck docteur, een heylich apoteker,
die niet een quackel-sop, seer costelijck bereydt
om gieten door de keel, aen 't hert een tegenheydt;
maer een die costeloos de hoogh ghewenschste gaven
gaet schencken elcken mensch, van 't heylich hemelslaven.

Die hier ghenesen sal - ô wonder medecijn! -
de ziele van de sond', het lichaem van de pijn.
Dus sal dit weerde boeck gaen doen uw belle klincken,
West-vlaemsche borgherie! in 't menschelijck ghedincken,
om dat tot uwer baet uw' woonst is inghedaelt
het wonder-dadich vocht, wijt-loopich afgehaelt.

Neemt dit mirakel-boeck, en ghy godtvreuchtich schrijver,
in danck dit cleyn gheschenck van mijn gheresen yyer,
ghestelt in dit gedicht, waer in veel hooger jonst,
door 't lesen is te sien, dan een begaefde const.

En ghy - ô gratie vat! - Anthonio belijder
van Godts almoghentheydt! onwinbaer tegen-strijder
van 't helsche boos ghetergh! ontfangt ghy alder meest,
dit voor een offerand' van mijn gedreven gheest.
En tot een wederloon wilt laten nederdalen
een glinster op mijn ziel van uwen segens stralen.
Gheeft voorspoedt mijnen loop in 's weereldts pijnigh dal,
en namaels ook een plaets by 't saligh lief ghetal⁽¹⁾.

- (1) Historie van 't oude clooster, capelle ende bedevaert van den H. Anthonius Eremyt eertijts op-gherecht neffens de stadt van Belle in Vlaendre; ende nu onlanx verheven door menighvuldighe mirakelen aldaer gheschiedt binnen de jaren 1626. 27. ende 28. Den Eersten boeck door den eerw. heere heer Pieter Reynier, bacelier in de Godtheyt, Prior van Sint-Jans binnen Ipen.

t' Ypre,
by Zegher vanden Berghe, ghesworen boeckdrucker in Maria Boodschap, 1629,
bl. 14. Eersten boeck.

Liedt

Ter eeren van het miraculeus water van Sint-Antheunis, te Belle, in danckbaerheyt, dat sijne huys-vrouwe binnen corte daghen door het voorschreven water is ghesesen gheweest van brandighe sweeren waer mede sy ghepijnicht was.

Gheestelijk liedt van 't water van den heylighen Anthonius, gheleken by de piscine Bethesda.

Het arents sterck ghesicht,
dat 't heyligh, eeuwich licht
doorgronde met sijn stralen:
en van Godts gheest begift,
sijn Evangeli-schrift
beghint met sulck verhalen.

Een schoon historie waer,
beschrijft hy wonderbaer
van 't water dat gheleghen
was in Jerusalem,
't welck water over hem
droegh 's heeren milden seghen.

Bethsaïda was ghenaemt,
dit water wijdt befaemt,
om dat op seker tijden
den enghel Godts dit vocht
om roeren quam, en brocht
den siecken groot verblijden.

Want d'eerste krancke ziel,
die naer dit roeren viel
in 't water, wierdt ghenesen
door Godts almoghend' handt,
van aller sieckten brandt,
die hem mocht pijnigh wesen.

Om dese waters vreught,
om dees mirakels deught,
prees elck Godts wonder-wercken:
maer nu mach elck verblijdt,
in dit laets' eeuwe-tijdt
een meer deughts wonder mercken.

Elck die een bedevaert,
- die nu is wijdt vermaert -
gaet doen tot de capelle,
daer d'heylighen Godts vrient
Anthoni wordt ghedient,
in Vlaendre, nçffens Belle.

Daer wordt een water goet,
dat veel mirakels doet,
gheheylight 't sijnder eeren:
't welck elck gheloovigh hert
sijn lichaems sieckt' en smert
doet door Godts handt af-keeren.

Bethsaïda en ghenas
maer een, die d'eerste was,
maer hier - ô krancke menschen! -
den heylighen ontslaet
elck die betrouwigh gaet
sijn hulp ootmoedigh wenschen.

Noch hier en wacht men niet
tot datter is gheschiet
het selden enghels baden:
troost en bermhertigheydt
is altijd hier bereydt
om elcke ziel t'ontladen.

Bijsonder al die zijn
gheslaghen van de pijn
des heyligh viers, die voelen
een levende fonteyn,
die hier van sieckte reyn
elck wascht in 't heyligh koelen.

Dus swijght van 't enghels badt,
ô schoone tempel-stadt,
verga'eringhe aller joden;
want water meer gheacht,
van hoogher weerd' en kracht,
wordt hier elck aen-gheboden.

ô Menschen, gheeft den heer
Anthoni lof end' eer,
verheft sijn heyligh leven:
dat door verdiensten groot,
heeft uyt Godts milden schoot
dit water ons ghegheven.

Dit vocht, 't welck maeckt ghesondt,
een zee wijdt, sonder grondt,
van 's hemels medecijne:
die nu noch over al,
volck, boven het ghetal,
verlost van alle pijn.

Romt, Belle, van gheluck,
wat sieckte, quael, oft druck
kan u doch wesen schadigh:
als ghy sulck een ghebuer
hebt, troostbaer voor 't ghetreur,
soo heyligh, wonder-dadigh.

Ghelijck dit boeck ons leert,
 - wiens schrift Anthoni eert, -
 en uwen naem sal planten,
 in Famaes eeuwigh hof,
 daer uw' en Godes lof
 sal groeyen t' allen kanten.

Finis.

Ecclesiastici L.

In diebus ipsius emanaverunt putei aquarum, et quasi mare adimpleti sunt supra modum. Qui curavit gentem suam et liberavit eam a perditione.

In sijne daghen hebben de waterputten overghevloeyt, ende als eene zee zijn sy vervult gheweest boven mate. Die sijn volck ghenesen heeft ende verlost van de verdervenisse⁽¹⁾.

(1) Getrokken uit hetzelfde boek als het voorgaende stuk. Aldaer luidt het: *Ter eeren van het miraculeus water van Sinte-Antheunis, heeft Glaude de Clerck, inwoonder der stede van Ipere dit naervolghende Liedt ghedicht, in danckbaerheyt, dai sijne huysvrouwe, binnen corte daghen door het voorschreven water is ghenesen gheweest van brandighe sweeren waarmede sy ghepijnicht was.*

Ode

Ter eeren den Lof-waerdighen Pieter Huughe, Prince van de Rijcke Gilde van Maria van Alseberghe, gheseydt Lichtgheladen, binnen Ypre, den 1^{en} Septembris 1630, ghemaect op sijn blaysoen, rondt beschreven met dit vierlyngh, 't welck hy heeft ghejont an de selve Gilde:

Moeder ende Maeght verheven,
steen met Christus kerck ghelaên,
stiert my naer het eeuwich leven,
dat mijn ziel daer in magh gaen.

Prins, hoe saligh is den yver,
als ghy tot de Moeder-Maeght,
als ghy tot uw ziel-aendrijver,
- van wie ghy den name draeght, -
uwe bede stiert oodtmoedigh,
om te komen daer men heeft
al veel meer dan overvloedigh
's zielens wensch, en eeuwich leeft.

Prins, wie zal u doch beletten
het blijd' [*leven*] in te gaen,
daer 't al reyn komt sonder smetten?
Sult ghy 't willen wederstaen,

leughens-vader met vergrammen,
vol van dul verwoeden nijdt?
ghy, die Phlesetonsche vlammen,
trotsaert, om uw boosheydt lijdt?

Ghy verdoemden, die uw krachten,
- welcke groot zijn van gheweldt
voor die veel de weereldt achten, -
teenemael hier teghen stelt!
Te vergheefs is uw vermoghen;
want ons Princes ziel en gheest
is an 's moeders schoot ghevloghen,
wiens kracht u zoo maect bevreest.

Sy is om haer hulp ghebeden,
sy vervloecten, die u 't hoofd
heel te pletter heeft vertreden
en uw proy heeft afgheroofd.
Sy, die 't yverigh versoecken
van noyt mensch en liet in noodt,
maer bystandigh quam verkloecken
en beschermen totter doot.

Hierom wijckt, ô Schrick der zielen!
zijt te vreden met uw pijn
by 't vermalendijgh krielen,
daer ghy moet oneyndigh zijn,
eer ghy wilt tot proye maken
een die sulck een hulp aenbidt,
dat ons Prince magh gheraken
tot sijn hemelsch schoon besit.

Of sult ghy daer teghen dromen,
 ketter, die het schape-kleedt
 zijnde wolf hebt anghenomen?
 saligheydts verderver wreedt!
 Ghy, die siet den ingangh open
 voor elek die zijn ziel heeft lief,
 daer ghy nochtans zijt ghekropen
 in den schaep-stal als een dief!

Ghy, vervalscher van de waerheydt,
 alder-diepsten helle-trap,
 die ons 't doncker toont voor klaerheydt,
 vol van ydel wetenschap,
 daer op dat ghy pocht hoveerdigh
 en wilt zijn in eer zoo rijck,
 datter niemandt schijnt zoo weerdigh
 om te wesen uws ghelijck!

Ghy, verraders ! zult ghy keeren
 van het nieuw beloofde landt,
 onze Prince met u leeren,
 't welck is kranck ghebauw op 't sandt ?
 Neen, ô neen! sijn siel is gaende
 tot den steen vol heyligheydt
 waer op Christus kerck is staende
 op der eeuwen grondt gheleydt.

Steen, soo weerdelijck gheschapen
 voor 't ontbrekelijck ghebauw,
 oock om voeden Christus schapen
 als eerst' herder vol van trauw.

Steen, waer teghen d'helsche dueren
noyt eens en vermoghen yet,
maer veel eer hun selven schueren
eer haer eenigh leet gheschiedt.

Wijckt dan, gaet u vijsevasen,
seer bedriegh'lijck in 't ghehoor,
van uw waterlanders blasen:
hier en jeuckt gheen Princens oor
om uw leeringh aen te vaten,
wiens vergaeringh' over al,
om dat s' is van Godt verlaten,
als een kaf verstroyen sal,

Wijckt, ghy Satans snoô ghebroedtsel,
ghy die goede wercken acht
tot een meerder sonden-voedtsel
en verdiensten sonder kracht;
wijckt! Ach weeck, ô boose schare !
uut ons strijdend' eeuw allom,
wat een gulden weereldt ware,
Heer, uw dierbaer Christendom !

ô Maria, Maeght en Moeder,
heylich herder, weerden steen,
stelt doch elcken Gilde-broeder
vast, om van u noyt te scheen.
Stelt hun, - bid ick, - om verbeyden,
een laest' ure wel gherust,
om ons Prince te gheleyden,
daer 't sijn ziel te commen lust.

Lof-dicht

Ter eeren de Redenrijcke Gilde der Roosieren, op hunlieden feestelicken dagh, den 24 Augusty 1631.

Als het lieve morghen-roodt
zijn doorluchte poorte ontsloot
en liet dalen » zijne stralen
over den ghetande kruyn
van den schoonen *Roose-thuyn*,

wacker zijnd' ick wiert bevreest
omdat ick daer in den gheest
sagh en hoorde » dat hem stoorde
den vergieter van het bloedt,
heel uut-zinnigh van ghemoedt.

Vóór hem stondt een weirde vrouw,
 mijn beminde lief, mijn trauw,
 al mijn jonste » al mijn konste,
 al mijn yver noyt gheblust,
 al mijn wille, wensch en lust.

Mijn lief, vol van schoonheydts glans
 rondt om in een *Roose-kran*s,
 die zeer chierlick » haer manierlick
 voor den dul ghestorden droegh,
 en met al zijn razen loegh.

Het scheen, dat dit Venus was,
 daer hy op wierp zijn ghebas,
 om dat 't minnen » socht te winnen
 meer Adonis zoet on thael,
 dan den trotsaert in zijn stael.

Op dees nimph hy vlouckt en swoer :
 ‘ô Ghy boelschap, ô ghy hoer,
 van de vyse, » reden-wijse,
 die ghy met een toover-dwangh
 t' uwaerts treckt duer u ghesangh.’

‘Krabbeleghe spad' en vroegh,
 die noyt wetenschap ghenoegh
 wel ter degghen » heeft verkregghen,
 listig muuse-nesten hoofdt,
 Jupijns hersens uut - ghekloufdt.’

‘Nymph, hoe zijt ghy noch zoo stout,
dat ghy vreughdigh onderhoudt
uwe kelen » noch in 't spelen,
in tooneelen bly vergaêrt,
t' mijner spijt, als onvervaert?

Trotse nymph, en dinckt ghy niet
op den tocht van *Watervliet*,
die vol duchten » dede vluchten
in de steden 't Vlaemsch gheboert
vol van mijnen schrick beroert?

‘Nymph, en kan een zulck gheval,
- 't welck beswaerd't elck over al, -
niet bedwynghen » dat u synghen
zoud' om mijn ghevreesden wil
zijn verheughyngh houden stil?

Mijn lief hield met hem den spot
en zeyd: ‘ô Ghestaelden sot!
zoud' ick krijghen » hert om swijgen,
om 't gedyncken van den tocht
duer Oraeinghen voort-ghebrocht?

‘Brugghe, daer 't op was ghemunt,
- 't welck voor zulk volck niet en krunt -
om zulck pooghen » en laet tooghen
zelf noyt een verbaesde ziel
of 't al op zijn kappe viel.’

‘Brugghe zelfs sijnght menigh liedt,
 't welck al t'uwere spot gheschiedt,
 ô ghemisten » om 't verquisten
 van 't veel knaep- en maerte-geldt,
 't welek den tol in Hollandt teldt.’

‘Zoude dan mijn Thuynsche stadt,
 die noyt eens een espe-bladt
 op-gheblasen » om al 't rasen
 van gheschut en trommel slagh,
 tot verschricken roeren sagh,’

‘zou zy blijven sonder vreughdt,
 als een ander hem verheughdt?
 Zou zy sparen » t' openbaren
 haer ghesanghen, haer ghedicht,
 haren noyt volpresen plicht?’

‘Neen zy ! Wreeden, gaet van hier;
 neen zy! Gaet, laet elck *Roosier*
 hier verblijden » spijs u nijden,
 laet hun blijven onghetruert,
 onder 't hoogh kasteel bemuert.’

‘Gheenen wapen-dragher wreedt
 en heeft heerschen, noch beleedt,
 om hemlieden » te ghebieden,
 maer een Prins, die hun verklouckt
 en niet dan vreughdts ruste en souckt.’

Mars alsdan te bersten scheen
van den toorn, en haest verdween
dit ghesichte, » en ick stichte
't zelf alleene t' uwer lof,
ô vol-konstigh *Roosen-hof!*

Gejont door de Redenrijcke gilde van *Maria van Alseberghe*, gheseidt
Licht-gheladen, onderhouden binnen Ypre.

Ode

***Op den Jaerschildt ghegheven door den Lofwerdighen Maerten Assent,
Prinche, aen sijne Reden-rijcke Gilde van Maria van Alseberghe, geseyd
Licht-gheladen, onderhouden binnen Ypre, den 7^{en} Septembris 1631; waer
in gheschildert is de hemelvaert vande heylighe Moeder Godts Maria, berondt
met desen vierlingh:***

ô Vat van heilicheydt,
gaet ghy naer 's hemels stede
bewoonen d'eeuwigheydt,
nemt doch mijn ziele mede.

Comt al t' samen, aerdsche volcken,
comt anschouwen dese wolcken,
wolcken - segh ick, - *licht-ghelaën*
met des hemels wacker gheesten,
die ghedurigh d'aldermeesten
trauwelick ten dienste staen.

Siet hoe zy de locht doen leven,
van hun snelheydt door ghedreven,
siet hemliedder blijden tocht;
maer voor al moet ghy sien rijsen
sy die niet is te vol-prijzen,
die hun vreughdt heeft anghebrocht.

Siet d'oprechte son der waerheydt,
vol van onbevleekte klaerheydt,
siet de schoone maen op gaet
met de sterre vanden morgHEN,
met de Noort-pol noyt verborghen,
aller dolers toeverlaet.

Siet dit heylich beeldt des Heeren,
siet een Maghet gaen vermeëren
met haer lichaems reynigheydt,
's hemels klaer wit zuyver blijncken,
schoonheydt buyten al 't ghedijncken,
dat in 's menschens herten leyt.

Siet een Moeder, daer al 't wesen
en al 't goedt is uyt gheresen,
gaet d'oneyndigheydt verheught,
gaet de vry gheruste wooningh,
gaet 't hof van der eng'len koningh
gheven sijn volcommen vreughdt.

Gaet op om te worden erflijck
d'opper-koninghinne onsterflijck,
halend' haer verdienden loon,
nu zy is van 't aerdsche gronden,
en de tijdliecheydt ontbonden
gaet om hare glori-kroon.

Dit is d'orsaeck van 't verblijden,
dat men siet de locht doorsnijden
van d'almoghens-borgherije,
van de Moeder-Maeght gheklommen,
't is de huldinghs welle-commen,
van haer eeuwich' heerschappije.

Volcken, slaet noch hoogher d'ooghen,
siet den konijngh hem vertooghen,
naer sijn konijngin belust;
om t' ontfaen met d'armen open,
die hy tot hem heeft gheropen,
daer hy binnen heeft gherust.

Voleken, laet op sulck anmereken
u verstant der zielen wercken;
slaet wel gade wat ghy ziet :
het vereenen dus te gader
van de Moeder, Soon, en Vader,
alles t' uwer baet gheschiedt.

Alles om uw ziel t' ontwecken
en tot hunwaerts op te treeken,
zoo ghy med' u selven pooght;
om te deelen u de zoetheydt
van dees liefde, vreughdt en goedtheydt,
kan u beters zijn ghetooght?

Wie sal dan sulck openbaren
aensien sonder op te varen
met den wille, wensch en ziel,
tot daer gheen troost sal ghebreken,
daer gheen ziel en werdt verstecken,
om t' ontfanghen 't helsch ghekriël?

Tot de voorspraeck der beswaerde,
tot de hulp van hemel, aerde,
die vergrooten gaet de vloedt,
van bermhertigheydts fonteyne,
die ons loste groot en kleyne
met sijn heyligh, dierbaer bloedt.

Wilt dit gade slaen, ô Menschen!
en doorleest het grondigh wenschen
dat ons Princes ziele drijft
om van hier hem op te lichten
wt sijn gulde letters dichten,
daer hy med' den schilt beschrijft.

Laet dit stieren uw ghedachten,
faet dit altijdts doen verachten
alles wat den mensche lockt
tot des weerelts schoonheydt ijd'lijck
en haer vreughdt soo weynigh tijd'lijck,
't welck het eeuwich gloeyen stockt.

Lof-dicht

Ter eeren den Lofwerdighen Pauwels vander Haghe, Prinche van de Reden-rijke Gilde der Roosieren, op hunlieden feestelicken dagh, den 27^{en} Augusty 1634.

Konst-rijck schoon *Roosieren-hof*,
't welck zoo laedt met uwen lof
d'anghename
vlogghe fame,
dat zy met zulck bly gheschal
all'om dondert boven al,

heeft den bloedt-hondts stranghe wet,
- met zijn oorlogh - u belet,
in twee jaren
te vergaren
van de vreughdt, die vloyend is
nu rondt uwen *Roosen-dis*.

Dat twee dobbel vreughdts gheniet
 nu voor d'achterstel gheschiedt,
 ô *Roosieren*,
 dat u vieren,
 op dees vroijelicken dagh,
 alle schaed' inhalen magh.

Naer een wijnters langhen tijdt,
 die 't vergroeyde veldt af bijt,
 - onversadigh, -
 voor 't groen-bladigh
 chiersel en van bloeme dracht,
 met zijn ruecke zoete kracht.

Een te schoonder lente vrueghdt,
 weder nieuw het veldt verjeughdt;
 met verblijden
 t' aller sijden,
 hoortmen dan den landtschen rey
 hulden den weerkommen mey.

Insghelijcks de *Roose* toont
 een te meer twee dobbel schoont;
 naer 't ghedorven
 onghestorven,
 jeughdig wesen zy nu bloeyt
 met Ambrosy nat bespoeyt.

Hierom, - naer twee jaers verlangh, -
 komt de *Koren-bloems* ghesangh
 vreughdts vermeëren,
Roos, en eeren
 u en uwen prins lofbaer,
 chiersel van uw *Roose-schaer*.

Zulck een Prince, die de *Roos*
 met een overstemmen koos,
 om te hulden
 en vergulden
 desen weerghecommen tijdt:
 't is hy die 't al maeckt verblijdt.

Wel te recht hebt ghy ghesteldt
 hem voor uwen *Roosen-heldt*,
 gilde broeders,
 konste-voeders,
 om 't hoogh reden-rijck verstandt,
 dat hem binnen is gheplandt.

Want hy magh de dobbel kruyn
 staend' in ons Westvlaemschen thuyne
 met gauw leden
 zoo betreden,
 dat all' ander kruepel staen
 als z' hem meenen naer te gaen.

Zijn verstandt in konstigh dicht
nu cen seker *haghe* vlicht,
 Roosen bloeyssel,
 die u groeyssel
met beronden over al
tot een vrydom dienen zal.

Roos, al stondt ghy vry gheheel
in u edel hoofdt-caesteel,
 om uw spruten
 noch te sluten
in een meerder hofs bevriên,
moest dees *haghe-standt* gheschiên.

Wil u den zoilischen Pan,
edel *Roos*, eens raken an
 met zijn spotten,
 om doen rotten,
haghes dorens scherp ghepint
keeren hem, waer hy beghint.

Dorens van veel wetenschap,
die sijn geete-muyls ghesnap,
 in het spreken,
 zoo doorsteken,
dat hy heel beschaemt en stom,
sluymen gaet met horens krom.

Desc *haghe* wijdt vermaert,
daer ghy onder zijt vergaert,
 Roosen jeughdigh,
 nu zoo vreughdigh,
zal u huld' en bystandt doen,
t' aller tijden even groen.

Want het vocht van Helichon
en het stralen van de son
 zal hier geven
 't groene leven,
't welck hem en de *Roose* zoet
eeuwigh over dalen moet.

Ghejont door de Redenrijcke gilde van *Maria van Alseberghe*, gheseydt
Licht-gheladen, onderhouden binnen Ypre.

Spel-gevecht tusschen Momus ende Zoïlus.

Ter eere van den heer Jaques Ymmeloot, heer van Steen-brugghe.

Ick zagh eens *Zoïlus* en *Momus* 't samen tuysschen,
 en, eer 't spel eynde nam, d' een d' ander lustig buysschen.
 Van weder-zijden wierd dit spel stout anhegaen:
 't gewin was wie daer eerst *Steen-brugghe* zou versmaen.
 Het was genouchte om zien, hoe elcken sich gheneerde
 ja 't spelen om een zaeck van gheen ofte ydel weerde.
 De kans viel elck ghelijck, zoo in ghelijcken aerd
 men ziet dat 't opstel boos, oock boose vruchten baerd.
 Aen 't schadigh mijffelberd was 't snoo ghebouft ghezeten,
 daer wierd met ooghebeent, om ooghen meest ghesmeten.
 Den eenen vier en drie kreegh met den eersten smack,
 den andren' vijf en twee; dus wat sy wierpen, 't stack.
 Hierom tot een nieuw spel elckand'ren sy beriepen,
 en naer de rolle-baen met grooten yver liepen:
 wiens bolle eerst keeren zes zou ligghen naest de staeck,
 hy zoude ontgonner zijn van *Steen-brugghe* laster-spraeck.

Dus bolde 't schemper volck ten besten dat het moghte,
 zoo wel dat over-hands elck vast de stake rochte.
 Sy haelden vijf om vijf: om winnen 't leste slaghe
 elcks bolle vast ghestuyckt de stake teghen laghe.
 Sy vielen weer ghelijck, door elcks om best bedrijven,
 en vraeghden wie daer wan? Ick sprack: het is te kijven.
 Doen zeide *Momus* floux, ghy *Zoilus* laet my
 't berispen vooren doen die 't beter kan als ghy.
 't En quam noyt in 't verstand van uwe heersens rijsen
 om *Ronsard* en *Bartas* hun feilen aen-te-wijsen,
 daer *Steen-brugh* eer verdient dan sy te sijn gheert,
 die 't oud mis-singhen toont, en 't nieuw zoet-singhen leert.
 Uw klap en haelter niet. Hoe *Momus* snooden schemper,
 sprack *Zoilus* verstoort, beliegher, eere-kremper,
 dweers-ziender, schrompel-kop, waen-wijsen, grooten sot, tigh,
 hert-knagher, ratel-beck, neus-wijsen, knorrepot,
 het Fransche mis-ghedicht door d' hoogh-gheleerdheid prach-
 verstillde ons beê te gaer, beê spraeckloos en onmaghtigh:
 en waerom zoud ghy 't doen? ghy dickbalgh als ghy zijt?
 ghy die d'onwetenschap my schandelick verwijt?
 dat ick zulk niet en zagh spijt my van een te hooren
 die d' ooghen had vermomt door zijn langhe esels-ooren.
 Hoe, dus sprack *Momus* weêr (en wierd zoo gram als gheck,
 slaende een ghesloten vuyst voor *Zoilus* Satiers-beck),
 ghy herseloosen kop, dit mes gaet door uw rebben:
 zoud ghy my vooren gaen, ende ick de naer-hand hebben?
 Ja ick, sprack *Zoilus*, ick, ghy plompaert, drouven uyl,
 mitsdien hy zijn ontfangh betaelde op *Momus* muyl.
 Doen ghingh 't al over noen, de boose schempers stonden
 straf teghen een ghekant als felle greinsende honden:
 elck slough, elck krabde, elck beet: d' een wierd een oogh ontroofte,
 en dander kreegh den beck tot d' oore toe gheklooft.

Ick schiet van dit ghevecht, en toonde 't spel mijn hielen;
my docht dit nijdigh volck zal eer sich self vernielen,
dan weten te versmaen *Steen-brugghes* onderwijs:
,t welck d' eeuw vereeuwen zal door zijn verdienden prijs⁽¹⁾.

- (1) Dit stuk is te vinden in: *La France, et la Flandre reformées: ou traicté, enseignant la vraye methode d'une nouvelle Poesie Francoise et Thioise harmonieuse, et delectable, par Jaques Ymmeloot, Escuier, S^r de Steen-brugghe*. Te Ypre, 1626, in-4^o langwerpig formaet, bl. 26.

Spel-ghevecht tusschen Momus ende Zoïlus.

Ter eere van den heer Joos Griettens, L. inde rechten, advocaet tot Ypre, enz.

M.

Ick sal als Cerberus noch uyt drie kelen rasen.

Z.

Waer loopt ghy, Momus? 't vyer van de Cycloppen blasen?

M.

Ick gae versmooren my in 't Styx en Phlegeton,
eer dat my Charons boot scheept over d' Acheron.

Z.

Hoe zijt gy dus ontstelt? Wat isser weer voor handen?

M.

Ach spijjt, hoe scheurt gy my met uw' verwoede tanden!

Z.

Wel waerom staet u hoofd soo bystier en' verdraeyt?

M.

'k En werde nimmer meer my selfs, noch noyt ghepaeyt.

Z.

Waeromme? Geeft mijn vraeg bescheet met korte woorden.

M.

Het segghen sou' noch meer mijn hert' in sticken moorden.

Z.

Hoe 't seggen? wijset dan: is 't segghen u ghepijn?

M.

Siet eens op desen Bouck om oock helsch-dul te zijn.

Z.

Den Lusthof? Ja. Van wie? van vrouwen? niet van mannen?

M.

Leest voorder, om met my in archeyd aen te spannen.

Z.

Hoe tegen 't *Laster-werck*, 't welck onlanghs is gemaect,
soowel naer onzen sin, dat vrouwen deughdt versaect!

M.

Nu, weet ghy wat my doet soo seer in toorne blaken?

Z.

Plutonis spoockerie! ghy, drie gheslangde Draken!
Komt 't samen, en' bewoont mijn hoorne-siecken kop,

en' valt dit monster-lijf met Hydras ader-sop.

Hoe, teghen 't laster-volck een nieuwen Bouck geschreven?

M.

Ja, noch met sulck verstand en' wetenschap ghedreven,
dat ons patiere-muyt vol smaden, schimp, en' nijdt
daer op aen eenigh deel niet spouwen kan verwijt.

Z.

Laet sien, doorsnuffelt wel. Van diepe te doorgronden.
wort diewils dat men souct nae wil' en' wensch gevonden.

M.

Door-pluystert, en' door-souckt soo diep als is gekolckt
den soutten Oceaen van aen de locht ghewolckt,
't boucks-handel wijs beleyd, en' redens teghen-talen
sal u doen op den hals vergeefschen arbeyd halen.
Te meer dat ghy door-souckt hier elcken sin' en' woort,
te meer ghy vinden sult u nijdigh hert' verstoort:
en 't alderminste niet dat is berispens weerdigh.

Z.

Is dan het vrouwe-volck soo deughdigh en' rechtveerdigh?
en' sulck een eere weerd, om soo beschermt te gaen,
dat al den laster moet verstomt hier teghen staen?

M.

Ja stom en heel beschaemt. Wie sal hem durven pooghen
daer iet te werpen op, weet hy niet te betooghen?
Want hy die 't vrouwe-volck soo loflick heeft vereert,
verstomt elck dat sijn wrek ghestelt is soo gheleert.
En' om noch teghen sulcx sijn schrijven vast te vromen,
siet wie hy tot sijn Boecks beschermingh' heeft ghenomen.
Een' die soo veel vermagh door deughdigheydt alleen,
dat sy te swijghen boeyt elck laster-kake-been.

Z.

Wien is 't? die ghy soo acht als oft waer een goddinne.

M.

'T is *La Viefville*, roem voor *Watoe* nu gravinne.

Z.

Hoe sy! die clare son, die soo uytmuntigh leeft,
dat s' aller vrouwen deughdt in haer besloten heeft?
die van den hemel is bysonder uytghelesen?

M.

Ja, sy beschermt dit werck, en 't heeft van haer sijn wesen.

Z.

Hoe, die? Ick ben my selfs dies 't argher, dul en wreet,
om dat ick niet in 't minst op haer te seggen weet.

Wie van ons beyde sal haer wijsheyd eens versmaden?

M.

Sy is te wonder groot in alles wel beraden.

Z.

Wie weet te segghen yet op haer wel-sprektheyd?

M.

Sy is te wel gestiert van haer voorsichtigheyd.

Z.

Wie weet te schimpen yet op haer verstandigh schrijven?

M.

Elck moet hier op verstomt met starend' ooghen blijven;

Z.

Wie weet te spreken yet op haer godvruchte-deught?

M.

Al d'Enghelschooren zijn te seer hier in verheught.

Z.

Wie kan yet werpen op haers levens reyne zeden?

M.

Sy is te seer begaeft met wel-stand, eer' en' reden.

Z.

Wie kan mis-prijzen yet haer hoogh-beleefden aerdt?

M.

De wereltdt is te vol van haren lof vermaerdt.

Z.

Soo veel te schoonder heeft dan desen Boucks-beschrijver,
om wel te bringhen voort sijn recht-gheleerden ijver,
als hy voor ooghen heeft sulck voor-beelt soo gheacht,
die self is d' eer alleen van 't vrouwelick gheslacht.

M.

Soo veel te beter oock magh hy sijn hof bewaren,
sterck, teghen 't laster-volk, en' als ons vlaghe baren,
als wy d'hoogh' edel' deught van dees gravinn' aensien,
geen laster kan aen haer, noch aen sijn werek geschiën.

Z.

'k Ga onder als den sneeuw van d' Alpes my nu delven.

M.

En' ick de werelt uyt, of voorder uyt my-selven.

Z.

Wat maken wy dan hier staen rasen dul-ghekopt?

is onsen laster-beck voor eeuwich op-ghestopt⁽¹⁾?

- (1) Dit stuk is getrokken uit: *Lusthof van □ doorluchtighe en □ deughtsame vrouwen teghen de laster-boucken onlancx thaeren laste uytghegaen. Daer by gevought is den plicht vā dē man in siin overheydt ende van de vrouwe in haer behulpsaemheydt. Geschreven door Joos Griellens, L. in de Rechten, advocaet tot Ypre. De vrouwe is de glorie vā dē man. I. Cor II. Dat niemant en verghete de zuchtinghe van siin moeder. Eccles. Cap. 7. Tot Ypre, by Jan Bellet ghesworen Boeck-drukker ēde Boeckverkooper met Privilegie. Met eene gegraveerde titelplaet, waerop : Dutielt sculp. Ipris. De opdracht van dit werkjen is gedagteekend : XXIII Dec. 1653.*

Lof-lied

Op 't werck⁽¹⁾ van den godt-gheleerden Heere, H. Pieter van Rouvroy, pastoor te Nieuw-kercke.

Cats, ghy zonne van de dichters,
die bewonen 't water-landt;
maer on-heyle rijm-verlichters
onder Staten teghen-standt,
die rebelligh, trots ghemandt,
niet en zijn huns koninghs swichters,
die zelf den Oraingnen-heldt,
maken maer een knaep in 't veldt:

Komt, wil dese *Lever* smaken,
diemen voor de weerdelt gheeft,
om elck mensch ghezondt te maken,
die 't verboden-branden heeft.

(1) *Tobias-Lever voor de onkuyssche weerdelt, door heer Pieter van Rouvroy, Licentiaet in de H. Godtheydt, Pastoor tot Nieuw-kercke.* - 't Ipre, by Jan Bellet, 1640...in-18^o langwerpig formaet.

Ghij oock, die on-ziende leeft,
laet dees Gall' uw oogen raken,
ghy zult klaer u zelve zien
en d'eer die Godt moet gheschiën.

Prijst hier-omme desen *Heerder*,
die sijn kudd' hier mede spijst
zoo wel, want 'k en zie gheen weeder,
die in eer zoo hooghe rijst,
om de deughdt die hy bewijst;
zijt een danckbaer gaefs anveerder;
dat sy u niet en mis-haeght,
mits sy *Pastors* name draeght.

Maer wat blijf ick hier te spreken
an den water-landsche geest?
'k Zwighe. Sondaers, vol ghebreken,
u beroep ick alder-meest;
ghy, - die God noch hell' en vreest, -
blust hier in uw viers ontsteken,
eer de vlam, door toorne groot,
u bringht aen een grusaem dood.

Dit kan ick met 't bouck u wijsen;
maer, om dees Eerweerden Heer
in vol-komen lof te prijsen,
en weet ick noch slot, noch keer:
hy verdiendt veel hoogher eer
dan mijn leeghe penn' kan rijsen,
om dat hy de sondaers al
toont soo over-diepen val.

Adam en Eva.

Et documenta damus, qua simus origine nati. Soo d' oude songen » soo piepen de jongen.

Dat is; dal-me onder man en vrouw
 gelijk in vader Adams lijd,
 niets anders siet, als liefde en vlijt
 tot dienslbaerbeyd in groote trauw:
 't is liefde al wat men siet en hoort,
 't is vriendelijkheid, 't is vleijery,
 't is streeling en liefkoscry:
 't is waer, het is altijd niet van de selve soort.

Toen Adam was geschapen
 hy leerde wakker gapen,
 hy docht den gaep moet gaen,
 of wel den knap moet staen:
 had hy dat niet geweten,
 hy had niet konnen eten;
 en, mids sijne ydle maeg
 hy stond na spijsse graeg;
 sey: 'Eva wil my kloecken
 met Gendsche boek-weyt-koecken,
 of hael my tot mijn aes
 een stuk Hollandschen kaes,

ik voel den honger nijpen,
aen mijne gorgel-pijpen;
loop ras, of ik moet dood
van grooten hongers-nood.'

De vrouw had wel geloopen
Hollandschen kaes hem koopen,
maer sy wist op dat pas
nog niet waer Holland was.
Sy docht, ik sal wel maken
dat het geen rook sal smaken;
een vrouwtje mag den man
bedriegen, waer het kan.
Dus op een ommekijken
kwam sy met kaes aenstrijken;
sy kon geswindig gaen,
want had geen plunjen aen.

Dus Adam nam den rooster
en op den vrouwe-trooster,
ik meyn den lolle-pot,
hy braedde heel 't beschot.

Een laker sal hier gekken:
'Wat deugd kon Eva trekken
soo naekt, met eenen pot
te sitten? sijt gy sot?
had sy nog roks gedragen!...'
En wilt niet voorder vragen,
't is klaerder als de son,
sy warmde, soo sy kon.

Dus Adam gaende banken,
daer vloog, om God te danken
soo iet uyt synen mond,
't gene Eva niet verstond:

de vrouw en had niet konnen
 gaen wonen by de nonnen;
 haer ouders hadden 't lam,
 toen het sijn wasdom nam
 en jeudig was en groene,
 self seer gehad van doene;
 dus was sy ongeleerd:
 had weynig ook verkeerd,
 en bot in hoofsche treken,
 sy wist maer vlaemsch te spreken;
 edoch, wijl in den grond
 de weet-begeirte stond,
 sy sey: 'k soud geirne weten;
 wat prevelt gy voor eten?'
 Den man sey: 't is latijn.'
 - 'Latijn? het kan wel sijn;
 maer wat is het te seggen?'
 - 'Dat kan ik niet uytleggen'
 sey Adam, 'maer gewis
 het schoon en edel is;
 mijn oom (God denkt sijn sieltje!),
 die koster was van Wieltje⁽¹⁾,
 heeft het my soo geleerd.
 Dien man was weird geëerd!
 dat was een man der mannen!
 Een herssepan der pannen!
 een hoofd als eenen van!
 Noyt sag gy sulken man:
 hy dronk soo graeg jenever!
 hem jonne den Algever,

(1) Een ghehuchtken $\frac{3}{4}$ uers over Ypre.

dat hy gelaefd mag sijn
met een glas brande-wijn.'

Terwijl den dese reden
en Adams schiet-gebeden,
daer schoot in 't vrouwe-mensch
een overheeten wensch,
de gaef van den Algever
te proeven in jenever;
toch mick voor haren man
nog geen gewag daer van.

Den kaes was nu gebraden,
den man soud sich versaden;
hy ras sijn mes uytrok
en sneed een goede brok.
'k Hoor den berisper spreken:
'Waer was dat mes gesteken
wyl hy was naekt in daed?'
Wat brilt my uwen praet
en al die snege knepen?
De messen al geslepen
toen groeyden, naer ik gis,
aen rijzers of aen lisch.
Want men veel wonderheden
meld van den hof van Eden,
gelijk gy zult verstaen;
laet my maer voorder gaen.

Tot waer ben ik gekomen?
gy die het hebt vernomen,
waer op liep onsen praet?...
Hoe 't wijf had een pataet
op haeren pot gebakken?
Neen, hoe-se uyt Adams sakken

des avonds 't geld uyt nam
als hy van drinken kwam?
dat was een neel der nelen!
als sy hem wauw bestelen,
dit diende niet gedaen
in 't komen, maer vóór 't gaen.

Wat kan dien Adam tuyten!
versoop al sijne duyten,
en dat nog 't ergste was
hy storte menich glas,
en kwam soo te bevlecken
sijn wambays met roo plekken
door 't storten van de kan:
d' erf-smette komt er van.
De kinders, na sijn sterven,
die 't goedje kwamen erven,
ô! waren heel ontset
door 't sien van smet op smet.

Dat moet ik niet verhandlen:
mijn sinnen sijn gaen wandlen,
ik weet niet waer ik ben...

Dan Eva, d' aerme hen,
docht dank voor dit onthalen
by haren man te halen,
en voor den kaes en wijn
eens braef gekust te zijn.
'Hoe wijn? dat kan niet wesen,
voor Noë, nooyt volpresen,
den wijn-stok had geplant,
daer was geen wijn in 't landt;
gy mist, soo ik wel meyn, hier.'
Wel was 't geen wijn, 't was kleyn-bier,

ick stoor my daer niet aen;
laet gy dat al maer gaen.

Den kaes was dan gebraden,
hy sou den buyck gaen laden,
maer hy kreeg grooten kack,
soo hy de handt uytstack.
Hy ley den kaes dan weder
wat op de kolen neder
en spoeyde na 't vertrek:
maer siet, het dack was leck.
Gedeurig kwam den regen
daerdoor op hem geslegen,
soo dat hy niet en kon
het werck, dat hy begon,
naer sijnen wensch voltrecken:
en Eva stond te gecken.
Hy vluchtte dan van daer:
sy riep hem spotswijs naer:
'Wat gaet gy, lake! maken
met uw gepijnde kaken?
Spoey gauw in eenen hoeck,
of 'k vrees voor uwen broeck;
blijft gy hier langer draeijen
gy zult u fraey begaeijen;
loop, loop, 't is meer als tijdt.' ...
Maer Adam heeft uyt spijt
sijn kolder afgesteken,
en sonder een woord spreken
gevuld den lolle-pot.
'Wel Adam wordt gy sot?
verliest gy dan de reden?
wie sag oyt sulke seden?

Gy sellermentschen gaey,
 besie, dat staet nu fraey!
 't Vier is als weg gestolen:
 waer krijg ick weder kolen?
 daer is, tot mijn groot kruys,
 geen oortje geldt in huys'.

'Houd smoel, gy stout gesichte!'
 sprack Adam, en hy lichtte
 sijn rechtte hand om hoog.

De vrouw op dit vertoog
 ('t was toch soo goede vrouwe),
 sey: 'Hoe? gy fiel, rabauwe,
 gy slemper, luysebol,
 gy teunen, droogen grol,
 gy durft de hand opheffen?
 'k zal u soo drommels treffen
 en klauwen als een kat;
 begin gy, roer maer wat!'

Den man dacht half verwesen,
 ick sal den wijsten wesen,
 en swijgen desen keer,
 of sy swijgt nimmer meer.
 Toen sprack onse eerste moeder:
 'k Geloof het wel, gy loeder!
 meent gy dan, dat ick sal,
 in alle voorgeval,
 gelijk een slecht hoofdt swijgen?
 en stuygen ende nijgen
 voor soo een vuylen boer?....'

'Wat is 't van boer, gy h..r?'
 sprack Adam straf in toren;
 'docht ick wel oyt te hooren

soo ongegrondt verwijt?
 Peys eens wie gy wel sijt,
 gy vuyle legerbrokke,
 die ick nam aen de knokke
 om godswil van de straet,
 en bragt tot sulken staet
 met u voor wijf te trauwen,
 het geen my wel mag rauwen:
 hadt gy my niet ontmoet,
 gy soudt nu lang voor goedt
 gaen bedlen uwe brokken,
 of rot van spaensche pokken,
 gy waer nu lang in nood.
 of in een gasthuys dood.'

Terwijl hy dat al seyde,
 vrouw Eva bitter schreyde,
 schold haren lieven man
 voor alles, wat men kan
 het leelijckste bedencken:
 'Kwam gy my trouw te schencken,
 gy vuylen snottebaert,
 't was dat gy seker waert
 geen andere te krijgen;
 wil vrolijck daer af swijgen:
 is 't niet een groot geluck
 voor my, met sulk een stuck
 in egt te sijn getreden,
 die tot mijn naeckte leden
 noch wambaeyts, nochte rok,
 ja geen de minste brok
 met eeren kan bescharen?
 Hy komt met vijge-blaren!

Wat blaren? 't is maer een,
en sie, 't is nog te kleen;
voorwaer 't is een mooy dingen,
om liedjes af te singen:
hadt gy nog eene koek
beschaerd van neteldoek;
maer neen; 't sijn aerne blaren!
Het doet den tooveraren,
dat gy, gy onverlaet
nog spreekt van uwen staet!
Ick moeste my te schamen,
van met u te versamen,
daer ick van sulken stam,
en gy van boeren kwam;
wat was ick onbedreven
soo loslijck trauw te geven
aen een soo lompen vent,
een vlegel, die niet kent
hoe men met heussche swieren
een edle vrouw moet vieren;
maer ach! 't is nu te laet!...'
Sy huylde boven maet
met woorden half gebroken,
vermits sy ongevroken
soo veel verdragen moest:
had sy hem lustig poest
in weêrkeer durven geven,
dat had geweest haer leven;
maer men wist tot dien tijdt
alleen maer van verwijt;
het vechten en het wonden
was nog niet uytgevonden,

ten minsten in de daedt;
 maer of in Evas raedt
 het niet en was besloten
 eens braef te vuyste-toten,
 gansch niet beschreven is
 in de geschiedenis.

Dus om het kort te maken,
 den man scherpt sijne kaken,
 hy neemt den kaes ter handt,
 voert hem na sijnen tandt;
 hy docht, 'k sal haer maer laten
 wat gresen en wat praten,
 is sy verstoord in draey,
 dat sy haer selven paey.
 Hy bijt, want, hoort na reden,
 hy had geen brok gesneden,
 ick heb daerin gemist:
 want men alsnog niet wist
 van messen en van scharen;
 Vulcaen met sijn gevaren
 en miecken in den hof
 van Eden, nog geen stof;
 sy waren nog in Sweden
 daer sy dan leertijdt deden:
 dus bid ick u te mael
 vergeeft my dese fael.

Maer ben ick niet een hannen?
 dat ik dede als die mannen,
 die suylen van de konst
 aen wien Apollos jonst
 soo mildlijck is geschoncken,
 dat men hun siet bedroncken

eens of twee mael ter weeck,
of meer, wanneer de beeck
voor niets is aen het vloeijen;
die als Apollos koeijen
soo suygen, dat door 't sop
het hayr bergt op den kop.
Dat ick my kon gewennen,
als sy, nooyt fael te kennen,
te spotten met die sift
de missen uyt een schrift,
soud ick niet wijser schijnen?
ja seker; by konijnen
en leewen, soo men hier
vindt by den groensselier.
't Is waer, die kleyne wichtjes,
Boileau met sijne dichtjes,
en Tasso, die soo wat
met verskens heeft bekladt,
my souden seer begecken;
maer 'k soud het niet aentrecken,
ick hield my met de bend
die geen misslagen kent.
Ick vinde nu in 't schrijven
soo veel werf uyt te wrijven;
dan waer het altijdt wel:
al had het heel gestel
noch hoofdt, noch steirt, noch beenen,
noch sy, noch kant met eenen,
al waer' er vers noch sin
die eynd had of begin,
wy souden alles houden
voor goedt en wel gevouden:

o! 't is een goeden vondt!

Gy Musen, wilt terstondt
my sulk verstandt instampen:
soo niet; toen gy de krampen
der moêr gevoelen sult,
neemt acht op uwe bult;
'k sal u verkeerde brocken
in wederwraeck doen slocken..
O! o! ick ben verhoordt,
goê vrienden, van nu voort
peyst niet dat mijne sotheydt
noch sal van mijne botheydt
belijdenisse doen,
of falen zal vergoên.

Dan, Adam valt aen 't bijten,
hy bijt om zich te splijten,
hoe hy meer vringt en treckt,
hoe meer 't stuk kaes sich reckt.
Houdt hy sterck met de handen,
het vliegt uyt sijne tanden;
als hy den tandt wel sluyt,
het spaett' de handen uyt.
Een hondt, die met behagen
een seenwe sit en knagen,
doet ook een sulck geweldt.
Den man wordt heel ontsteld,
want hy vergaet van honger;
hy vloect dat zijne longer,
opswilt als eene pad.

Vrauw Eva, die daer sat
en nog niet had ten heelen
vergeten het krackeelen,

schiep snood uyt dese saeck
 een heymelijck vermaeck;
 en daer sy sat en huylen,
 sit nu en kokermuylen,
 en peyst, 't is wel besteed.
 Maer hy die geene beet
 daer af en konde knagen,
 begon sijn vrauw te vragen
 wat slach dit was van kaes.
 Sy sey: 'Mijn lieven baes,
 het is oprechten switser.'
 Hy stuerder ende bitter
 sey met een groot geraes:
 't Is vuylen koeyen-kaes,'
 en heeft hem als gemeten,
 in haer gesicht gesmeten,
 daer hy gaf eenen klap
 net als een leren lap.
 'Gy hekse!' sey den vader;
 en sy riep: 'Gy verrader!
 gy beul, gy doogeniet!'
 En op dat woordt, sy schiet
 den lolpot, nu versch kak-huys,
 hem effen op sijn bak-huys
 soo dat hy met den st...t
 daer heel belabberd stondt.
 Hy had haer in duyst brocken
 het lijf van een getrocken,
 maer, mits hy niet en sag,
 sy vluchtte met gelach.
 Wijl hy zich af ging wasschen
 aen de Phisonsche plasschen,

de vrouwe logt van aerd
 liep weg te veldewaert;
 sy docht, ick sal dien buffel
 wel draeijen eenen fuffel,
 waer ick maer hier of daer
 een jongeren gewaer.

Wijl sy in kwaê gedachten
 een kansje soud' afwachten,
 't serpent, een slim gebroedt,
 al fluyten wonder soet
 deed sijnen galm als swemmen:
 eene, onder andre stemmen,
 van *Kuyper goê gesel*,
 ging uyt 'er maten wel.

Vrauw Eva ging wat nader;
 sy docht, hier is den vader
 van vreugden en vermaeck.

Let, baes, op uwe saeck,
 het sal 'er hier gaen spannen:
 maer hy, dien slechten hannen!
 laet 't vrouwe mensch in 't wildt
 al loopen waer sy wilt;
 noch wilt haer niet eens wencken:
 hy kan het niet bedencken,
 dat men op sijnen kop
 nog iet kon setten op,
 het geen hy tot die dagen
 nog niet en had gedragen,
 hy was dan wel gerust;
 en Eva wel belust
 om sich van hem te vreken.
 Sy gaet den loer aenspreken,

en segt: 'Mijn weerden heer,
 mijn man verdient niet meer
 dat ick...' Na vele reden
 van gister en van heden,
 en ick en weet niet wat,
 seyde Eva: 'Mijnen schat...'
 Hoe schat! dat wilt iet seggen;
 ick kan 't u niet uytleggen,
 dat gaet my boven 't vel;
 sy bloosde weet ick wel.

Mijn schat, 'sey de goê vrouwe,'
 op wien ick my betrouwe,
 ick heb een vreemden lust,
 ach! kon hy zijn gebluscht!
 De slang sey: 'Wil maer spreken,
 daer sal u niets ontbreken.'
 'Ach!' segt sy, 'mijn vermaeck
 is op jenever-smaeck.
 Den oom van mijn vuyl vercken,
 kon van dien spuns verwercken,
 soo ick vernam, mins-slaegs
 ontrent een alster daegs.'
 'O!' sey de slimme beeste,
 'k ben van de selve leeste,
 gelijk dien koster-oom.
 Gy siet hier desen boom
 en sijne vruchten hangen:
 wil eene fruyt-bol langhen,
 en eten met er vlijt,
 gy sult in korten tijdt
 soo veel jenever swilgen
 als water-vocht de wilgen'.

Maer Eva stond verbrod:
 sy sey: 'k Heb een gebodt,
 dat my verbiedt te proeven.' -
 'Wat wilt gy u bedroeven
 daer over,' seyde' het spook:
 'dien man verboodt my oock
 de hand daer aen te steken:
 maer 'k lach met sulke treken;
 't is dat hy 't lieve nat,
 't welck dese vrucht bevat,
 voor sich alleen wilt houden.'

Toen sey vrouw Eva: '*souden?*'
 Vergeeft my dat kwaed woordt,
 't geen sy bracht effen voort,
 soo het hier is gesproken:
 had sy, *soud hy* ontloken
 't waer beter vlaemsch geweest:
 maer, die het schrift doorleest,
 sal lichtelijck bemercken,
 dat sy in Vondels wercken,
 of in Cats suyver bladt
 niet veel gebladert had.

Het is nochtans een wonder
 want Adam was besonder,
 een grooten yveraer
 der redenrijcke schaer:
 men sag de gilde dagen
 hem sijnen hoed-tros dragen
 door stadt, van 's morgens vroeg,
 schoon menig borger loech.
 En dikwils 's avonds late
 men hoorde tot op strate

't wijf, die met groot gedruys
 den duyvel mieck in huys,
 om den man aen 't dichten
 bleef 's avonds met de lichten
 verkwisten sijnen tijdt,
 dien hy met meerd'ren vlijt
 moest by zijn wijf besteden.
 By loo! het wijf had reden,
 misschien dat d'aerme siel
 het bed te koudrig viel
 om lang alleen te slapen.

Dan om weèr te betrapen
 't vervolg van mijne reên
 daer ick ben afgetreên:
 't serpent met sijne treken
 wist soo wel te besteken
 't bedriegelijck verhael
 van sijne logentael,
 dat uyt dien valschen hoofde
 vrouw Eva vast geloofde,
 dat wie die vrucht maer at
 't jenever-nat besat:
 voor 't lest moest sy maer weten,
 hoe met die fruyten t' eten
 sy dan jenever kreeg.
 Het spoock niet langer sweeg,
 maer sey: 'Het kan niet missen,
 gy sult jenever pissen
 soo dikwils gy dit ooft,
 sult eten afgeroofd.

Soo gauw de vrouw dit hoorde
 de boomvrucht sy doorboorde,

en atse gretig op,
 voor een jenever-kop.
 Maer daer mē niet te vreden,
 gaet in haer selven treden,
 docht, soo oock mijnen man
 jenever pissen kan,
 'k zal my dan eens verheugen
 met overgroote teugen,
 en in al mijne pijn
 eens lustig weeldig sijn.
 't Is nu de droncke loene
 om Adam al te doene;
 sy gaet er dan op uyt,
 voorsien van 't aerdig fruyt;
 sy staert als eene valcke
 speurt hem op eene balcke,
 waer hy sat met gemack
 en smoorde krul-taback.

Hy had op andre tijden
 het rooken moeten mijden,
 vermids dien vuylen bras
 voor jofvrouw Eva was
 te boersch om te verdragen,
 sy wierd daer af geslagen
 met de lusche oore-pijn.
 Nu riep-se: "t Mag wel sijn,
 mijn Adam, wil niet mijden,
 ick kan den rook wel lijden,
 mijn leven ick en was
 soo frisch als op dit pas.
 Ick heb daer iet gevonden
 den smaeck van alle monden,

noyt schonck de heete lucht
een aengenaemre vrucht;
gy vindt er alle smaken
waer menschen oyt na haken;
't is, mijnen lieven man,
al wat men eten kan.”
Soo haest hy met behagen
sijne oogen had geslagen
op d' aengeprese vrucht,
hy schiet een grooten sucht,
segt: “Wat hebt gy bedreven?
berooftster van ons leven;
't is het verboden ooft!” -
“Waer aen gy al gelooft,”
sey Eva, “aen die prullen!
Wilt daer op na maer smullen
van dese lekkre knol;
ick sweir, dat dese bol
meer sappen heeft alleene,
als d' andere in 't gemeene,
en dat sy, ver van kwaedt,
het al te boven gaet
in goeden smaeck en krachten.” -
“Ick sal my daer af wachten,”
seyd' Adam, “daer ick weet,
wat ons is aengeseed;
ick wil 't soo niet verbrodden.” -
“Tut! tut! al slechte vodden,
al kalen,” sey sy weêr,
en sette sich ook neêr.
Mijn lieven man moet weten,
dat ick reeds heb geëten

den krop tot berstens vol
 aen menig versche bol;
 en sie, ben ick bedorven?
 ben ick de dood gestorven?
 Gelooft niet al te slecht
 al 't gene men ons segt.
 Dat soet bevallig duyfke
 biedt hem hier om een snuyfke;
 sy wist wel, wat dit mul
 vermogt op haren smul.
 Ja men vindt in sijn leven
 heel nieuwelijcks beschreven,
 dat hy om eens voor niet
 te snuyven, geerne liet
 sijn hals eene ure hangen.
 Sy wist waer mē hem vangen;
 sy segt : ‘Grijp toe, snuyf op!’
 Hy duwt op eenen knop
 van sijne lijnen kiele :
 hy nam er, by mer siele!
 voor 't minst wel een half-loot;
 want had de duymen groot.

Vrauw Eva heel doorslepen
 docht, nu zijt gy gegrepen;
 nam dit gevallen waer,
 en sey: ‘Mijn liefste paer,
 vrees niet te sijn vermeten,
 ick sal er eerst van eten,
 en daer aen sult gy sien
 het krachteloos verbiēn.’
 Sy bijt: hy staet en gapen;
 sy stelt met een de trapen

van haer bevalligheên;
 om welke en andre reên
 en tootjens tusschen beyden
 sich Adam liet verleyden;
 hy neemt een ooft-bol aen,
 en wilt-se, onwijs beraên,
 door sijnen slok-darm jagen;
 maer soo hy sijn behagen
 wilt scheppen in de vrucht,
 hy gaept met eene vlucht
 om 't lok-aes t' overbijten;
 Ay! door 't wijdt open splijten
 van 't onderkinneback,
 't gewrichte segt: krack klack!
 en smijt zich uyt de panne.

Hadt gy die sotte tjanne,
 die Eva, daer sien staen,
 gy hadt u schier bedaen.
 Wie docht op sulke trape?
 Den aerd-man stond en gapen,
 onmogende den mondt
 te sluyten op dien stondt.

Met wijsen en met woorden
 die hy moest half vermoorden
 den man om hulpe riep.

Met een de vrouwe liep
 den wondemeester halen.
 Sy vindt hem te Bengalen,
 en siet, 't was bruyloft daer;
 den meester, die de snaer
 gewaer wierd, segt: 'Goê vrouwe,
 drinck eens op mijne trouwe;'

Hy schinckt daer op een glas
 van besten hippocras:
 sy raken onder 't drincken
 aen 't praten, singen, klincken;
 sy peyst voor desen keer
 op man noch fruyt-bol meer.
 Den man, die soo geëerd was
 in leute, haest gekeerd was,
 en Adam staet en gaept,
 wijl Eva droncke slaept.

Als Adam met verlangen
 wierd van den nacht bevangen,
 en geen heelmeester kwam,
 noch geene vrouwe vernam,
 'o!' riep hy, 'jonge knapen,
 leert u niet te vergapen
 soo los en dommelijck
 aen 't sorglijck huwelijck:
 waer aen den onbedreven
 denckt alle heyl te kleven,
 en meynt, dat allen lust
 daer woont in volle rust:
 de bruyloft kan vermeyden,
 de bruyloft kan verleyden;
 maer 't is een loose vreugdt,
 den inganck, die de jeugdt
 in 't huwelijck doet treden :
 en laes! hoe vele reden
 van angst en swarigheydt
 den mensch aldaer verbeydt!
 't Is daer dat roosen bloeijen,
 maer die in dorens groeijen;

elck wordt het aen sijn paer
als ick op nu gewaer.
Ick ben hier in het lijden;
en Eva, in verblijden
met punch of warmen wijn,
maeckt ergens 't droncke swijn;
dus die u wilt begeven
om in den echt te leven,
let wel op aerdt en sin
van 't voorwerp uwer min.
Laet gy u loos betrapen,
gy sult, als ick, staen gapen;
wat doen dan met de dil?
't beste is te swijgen stil⁽¹⁾.'

- (1) Dit stuk ontleen ik aen het: *Tydverdryf. Onderzoek op de Nederduytsche spraek-konst, met de noodige lessen op de Neder-duytsche versmaekerye, kort gesegd de schole der schol-meesters ende oefen-perk der Dichters....* door VAELANDE (*Van Daele*), van Ieper. 1805 en 1806, D. I, n^o 2 en 3, bl. 8-16 enz.

't Guesen ghejanck.**KEES.**

't Is wel een duvels dyngh om eeuwich te begecken,
dat onsen legher tocht zoo schandigh moeste trecken
uut Brabant, 't welck gheheel ten onder scheen gesmacht,
- alzo de mare gyngh, - van ons gevreesde macht,
de maer, dat Loven groot en Mechel Staets gheworden
met 't hofrijck Brussel was, dat 't legher oock ghetorden
was in het landt van Waes om Antwerp, 't schelde-rijck,
te brynghen oock in dwangh, en maken ons ghelijck.
Maer 't is al loghen maer. Hoe Brabant zoo bevochten
van Batavier en Zeeuw en Vries, en van de tochten
der Franschen zoo versterckt, nu teenemael verlost,
van zulck een machtigh heir ghevoedt op onsen kost?
Kost, ach! te groote kost, die 't Waterlands ghemeente
noch zughend is het bloedt en 't merch uut hun ghebeente,
en zulck een kost voor niet, rijck Amsterdam ghedoocht!
met noch zoo menigh maer in Brabant maer ghetooght,

daer niet is uut gherecht, dan alleen 't arme Thienen,
 - 't welck ons zal tot verwijt van bloedigh honden dienen, -
 zoo jamerlick verbrandt naer wreede moorderie,
 die verre boven gaet barbare tierannie.

Is dat niet schand' en spijt? Hoe prince van Oraeingen,
 ghy zijt zoo groot een heldt, en vreest ghy 't kyndt van Spaeinjen?
 dat ghy te rugghe keert te schandigh en vervaert
 voor wat Crouwaterie, een volck van duvels aerdt,
 't welck t'zijnder hulpe quam uut Duutschlandt toe gheschoten,
 was dat volck u te sterck en al de roo kapoten?
 Maer ziet waer Egbert komt! Den man werd oock voorwaer
 om dit vertreck ontstelt. Hoe is 't al lieve vaer?

EGBERT.

Al qualick, lieve Kees.

KEES.

Ja qualick, doch ghevaren
 is 't legher om 't vertreck uut Brabant.

EGBERT.

Kees, die maren
 en zijn oock wel niet goedt, maer daer schuult noch veel meer
 een maer, die argher is.

KEES.

Noch argher, lieven heer!

EGBERT.

Ja, argher veel.

KEES.

Wat is 't? is Maestricht nu verloren?

EGBERT.

Neen, 't is een ander plaets, heel Hollandt stater voren,

KEES.

Heel Hollandt!

EGBERT.

Ja, heel 't landt.

KEES.

Ké! lieve vaêr ghy raest

EGBERT.

Kees, ick en rase niet, ghy zullet hooren haest,
hebt ghy 't noch niet ghehoort?

KEES.

Is al ons volck versleghen?

EGBERT.

Neen 't, maer daer is zoo veel of noch meer an ghelegghen.

KEES.

Ba! 't is den duvel.

EGBERT.

Ja, zoo is ghekeert de kans.

KEES.

Wat goet jaer is 't dan, segh?

EGBERT.

Den stercken Schynckenschans.

KEES.

Hoe, hoe? den Schynckenschans?

EGBERT.

Den Schynckenschans ghenomen
als heden morghen vroegh, magh Hollandt niet wel schromen?

KEES.

Ké, Egbert, swijght, je lieght.

EGBERT.

Je lieght er zelf om Kees.

KEES.

Zoo 't waer is, noynt en quam in Hollandt meerder vrees.

EGBERT.

Dat weet ick ook wel, Kees. Batavia moet duchten,
en wy ons maken reê om 't Spaensche volck t' ontvluchten.

KEES.

Hoe, hoe, den Schynckenschans! Maer hoe is 't toe ghegaen?
is dese plaets verkocht, ghelevert oft verraên?

EGBERT.

Verkocht nocht niet verraên, ghenomen met ghewelde.

KEES.

Hoe, met gheweldt, waer was het Spaensche volck te velde?

EGBERT.

Men wiste van geen volck, noch min oock van beleggh,
nochtans stil onbekent was Spaeinjen op den wegh,
die wel achthondert sterck uut 't schadigh Gelder quamen,
en zoo recht toe recht an den wegh naer Cleve namen,

oock Schynckenschans voorby, en hebben op de Wael
 met schuten hun ghereedt, begeven teenemael,
 en quamen in den nacht al over zeer gheluckigh
 op ons sy' van de Wael - een zaeck voor Hollandt druckigh! -
 en gaende langst den dijck, heel versch en wel ghestelt,
 anvien voor den dagh de schans an met gheweldt;
 daer in was weynigh volck, den anslagh wel begonnen,
 heeft daer om 't weynigh deel te lichter overwonnen.
 Dit 's d'oorzaeck dat dat volck zoo licht ghenomen heeft
 d'onwinbaer Schynckenschans, Kees, daer zoo veel an kleeft.

KEES.

Ja toch, daer kleeft veel an, maer was dien schans ghelaten,
 ghy, Egbert, onvoorzien van vechtende soldaten?

EGBERT.

Ick zegh u ja hy, Kees: ons prins die noyt en dacht
 dat op den Schynckenschans zou vallen 's vyandts macht,
 heeft daerom desen schans ontbloot van strijdbaer mannen,
 om erghens eenigh stuck van oorlogh in te spannen,
 daer 't zelf hem dochte goedt; dat was al wel bespiedt,
 en die Papauwen boos en sliepen daerom niet;
 zy vielen daer op an, het welcke zoo gheluckte
 dat dat volck Hollandts slot en sluetel med' afruckte.

KEES.

ô Schyncken, Schyncken schans! ô Heer, wat maken wy!
 ons Betuwe voort an en zal noynt wesen vry!

EGBERT.

De Veluw insghelijcks, 't Spaensch volck zal 't al betrapen,
noynt zalmen nacht gherust in Hollandt moghen slapen.

KEES.

Wat een verlies is dat!

EGBERT.

Hoe, werd den Thienschen brandt
en moordt en schenderie ghewroken in ons landt?

KEES.

Dat volck werd over ons met reden onghenadigh.

EGBERT.

En noch dat meer is, Kees, hoe werdt ons steden schadigh
een Schynckenschans verlies? De vloedt van Wael en Rijn,
en alle koopmanschap zal afghesneden zijn:
het prachtigh Amsterdam zal teenemael beswijcken,
van schatrijck worden arm, 't magh Antwerp nu verrijcken,
ô Schyncken, Schynckenschans!

KEES.

'k En zie nu geenen raedt.

EGBERT.

Het schijnt dat hemel, aerdt nu Hollandt teghen gaet.

KEES.

Maer, Egbert, is 't niet waer?

EGBERT.

Nu, Kees, als wy verwachten
heel Brabant, Henegouw en Vlaender t' overmachten,
met Namen en Artois door onsen legher tocht
met zulcke trotsigheydt in Brabant anhebrocht.

KEES.

Och! hadt men 't niet ghedaen en 't volck ghehouden binnen,
men hadt den Schynckenschans zoo licht niet laten winnen.

EGBERT.

Maer ziet waer Langhe Lijs oock vol beroeren komt.

KEES.

Eylaes! de zoete moêr is bijster oock beschromt,

EGBERT.

Wel! Langhe Lijse? Moêr?

KEES.

Hoe staen oock uwe zaken?

LANGHE LIJSE.

Och! Egbert, lieve Kees, och! ick en weet wat maken!

EGBERT.

Wat hebt ghy Langhe Lijs?

LIJSE.

Och mijnen man, mijn man!

EGBERT.

Komt uwen man t'huus zieck?

KEES.

Kan hy noch op noch an?

LIJSE.

Och! 't is een ander dyngh! ô Trotsighe Papauwen!

EGBERT.

Wat is 't? wat schuulter dan?

LIJSE.

Och! ongheluckigh trouwen!

EGBERT.

Is uwen man versmoort of in den Spaenschen dwangh?

LIJSE.

Och! Duynkerck, och Oostend'! ô Schelmschen haryngh vangh?

EGBERT.

Maer Langhe Lijse, moêr, hoe is 't met haryngh vanghen?

LIJSE.

De busen zijn gheboort in grondt en 't volck ghevanghen.

KEES.

De busen al gheboort, Lijs, in de Noordsche zee?

LIJSE.

Ja, die vlote is geschendt eer zy quam op de reê,
want d' orloghschepen sterck, van Duynkerck afghevaren,
de busen vielen an, als zy vol vanghen waren,
en boorden in den grondt en vinghen groot ghetal
van visschers; mijnen man is een oock onder al
in Vlaender an ghebrocht. Wat sal ick nu bedrijven?
om raken an de kost, moet Japick achter blijven!

EGBERT.

Hoe, hoe, den harynghvangh versmoort en af ghezet?

KEES.

En was daer geen convoy, dat 't niet en heeft belet?

LIJSE.

Convoyers niet ghenoech, de Duykercksch orloghschepen
hun waren veel te sterck; de vlot is op ghenepen.

EGBERT.

De Noordsche zee gheschuimt, den Schynckenschans verrast,
den leghertocht voor niet, 't gemeent oock overlast
van schattyng uit-ghekeert, de neerynghen ghesloten,
met wat een plaghe, Kees, is Hollandt nu begoten?

LIJSE.

En onder al 't verdriet, wie datter lijden proeft,
geen vrouw en kan als ick met reden zijn bedroeft;
ick zie mijn man ghevaên, ick moet als wêve leven,
dies magh ick gansch en gaêr den moedt verloren geven.

KEES.

Zoo 't waer is, Langhe Lijs, hoe staen wy nu begaeyt?

EGBERT.

Hoe is de kansse-keer van Hollandt om ghedraeyt?

KEES.

Fortuna wankelbaer! ghy valt ons teghen-smertigh.

EGBERT.

Maer wat een pape-jaer is 't jaer van vijf-en-dertigh?

LJJSE.

Ja toch een pape-jaer: in 't eerste van den Mey
het gyngh al voor den wyndt gheheel naer onsen grey.

KEES.

Maer 't en gheduerde niet den tijdt van zeven weken.

EGBERT.

Den duyvel heeft zijn steert, ô Kees, daer in ghesteken!

KEES.

Jaen, Egbert, 't moet wel zijn.

LJJSE.

Ons staet nu toe den druck
en het beklaghen groot van al ons ongheluck;
maer ick magh aldermeest mijn droevigh handen vrynghen.

EGBERT.

Om Japick, Langhe Lijs.

KEES.

Laet ons gaen salmen zynghen:

Van uter diepten, Heer, van al dat droevigh queelt;
- terwijlen 't Paepsche volck *Laudamus* syngt en speelt -
dat tot den hemel toe ons stemmen lude galmen.

EGBERT.

Ja Kees, dat is goên raedt te zynghen droeve salmen
om roepen ons gheluck met d' ooghen al betraent,
nu weder van den Heer door salme-sangh vermaent.

Prins Hinderick van Oraeinjen met twee staten.

PRINS.

Den grooten duyvel heeft het Spaensche volck ghedreghen
in desen Schynckenschans en loopt ons schenen teghen.

EERSTEN STAET.

Maer is 't nu zoo gheschiedt? men moet haest nederslaên
het Spaensche volck daer uut, of Hollandt moet vergaen.

PRINS.

Het is wel haest ghezeydt, maer ghy moet overlegghen
dat eenen grooten bergh light tusschen 't doen en 't segghen.
Den schans is al te sterck, hoe wilje dat m' haer dwynghet,
met wallen geen 's gelijcks, met halve zeen omrynght,
ick zegghe halve zeen die de revieren maken.

TWEEDEN STAET.

Wel hoe, dat is men moet daer weder in gheraken.

PRINS.

Ghy seght al wel men moet, maer vraeght eerst of men kan?

TWEEDE STAET.

Den noodt seght dat men moet.

PRINS.

't Is waer; hoe wiljer an?
'k Heb Willem, mijnen neef, ghesonden metter haesten,
om aen den Schynckenschans te vallen t' aldernaesten
daer hy anvallen kan, het welck maer van den kant
der Betuwe kan zijn; 'k en zie geen ander landt.

EERSTEN STAET.

Wel dat men 't doet van daer met dapperlick beschieten.

PRINS.

Graef Willem zal 't wel doen, maer zeker 't werden nieten.

EERSTEN STAET.

't En magh niet zijn voor niet.

PRINS.

Kan 't anders wel gheschiên?

Den prince-cardinael komt haestigh, wel voorzien;
naer desen Schynckenschans om houden met ghewelde,
nu hy gheworden is een meester van den velde.

TWEEDEN STAET.

Hoe, meester van het veldt? Ontziet men u niet meer?

PRINS.

'k En wist wat segghen, neen 't, het is nu zijnen keer.
De hulpe was te groot van Duutslant hem ghesonden,
dies quam 't, dat wy in 't landt van Brabant niet en stonden,
maer gynghen voor hem wegh, ô schand', ô Schynckenschans!
hoe werd hierom bevleekt d'Orainje leliglans,
die om 't sterck Maestricht was zoo lovelick verheven,
als 't ons, met steden meer, in handen was ghegeven,
oock als 's Hertogenbosch, - dat driemael heeft ghejaeght
mijn broeders heir van daer, en trotsigh bleef als maeght, -
quam onder mijnen dwangh, was 't niet al voor Orainjen
dat doen de Fame gyngh verswijghend het groot Spaeinjen?

als Rijnsbergh oock vermant was van mijn stalen tocht,
doorklonck Nasauwen niet lofbarelick de locht,
waer heb ick oint ghekeert meer schandigh mijnen rugghe?

EERSTEN STAET.

Den prins swijght van Breda en van de stad van Brugghe.

PRINS.

Ach! moet nu al gheheel beswijcken mijn ghemoedt!

TWEEDEN STAET.

Als Spynola vertrack, dan was 't al voor ons goedt;
veel sochten Spaeinjen af verradelick te wijcken,
het welck een oorzaeck was van ons ghewins verrijcken.

EERSTEN STAET.

't Was daerom dat men u gaf over stadt en slot,
maer of 't al was met eer ghewonnen, dat weet Godt.

TWEEDEN STAET.

Ghy naemt het hebben waer, ghy naemt al dat men jonde,
en ghy liet dat men niet met macht verkrijghen konde.

EERSTEN STAET.

Dan was het vyandts landt vol heeren zonder hoofdt,
ghetrouwigheid wiert min dan stil verraedt ghelooft;
doen was 't al 't onser baet, maer doen een Ferdinande
uut Spaeinjen quam in 't landt, quam trauw oock bin den lande.

TWEEDEN STAET.

't Is daer af al ghenoech op desen tijdt ghepraet,
men moet den Schynckenschans, met kort en rijp beraedt,
wel heftigh vallen an en Spaeinjen daer uut drijven.

PRINS.

't Anvallen, seggh' ick, zal heel in de brodde blijven.

EERSTEN STAET.

Wij segghen noch 't en magh, 't moet zijn in korten tijdt,

TWEEDEN STAET.

Of wy zijn, zoo ick zie, het gansche Hollandt quyt,

EERSTEN STAET.

't Gemeente loopt te hoop, 't is druck an alle zijden,

PRINS.

Kan 't niet ghebetert zijn, men moet de pijnne lijden.

TWEEDEN STAET.

Zoo niet, doorluchten Prins, ziet dat ghy weêr verheft
uw afgevallenen eer, en Spaeinjen overtreft.

EERSTEN STAET.

Maeckt weder u ontzien en boven al ghepresen,
en houd noch onsen staet in sijn bestier en wesen.

TWEEDEN STAET.

Hoort hoe 't ghemeente klaeght om desen nieuwen gru.

EERSTEN STAET.

Hoort, hoort, doorluchtigh heldt, en ziet, het komt tot u.

Egbert, Kees, Langhe Lijse, *kommen al droevig synghende.*

Uter diepten, ô Heere,
van den Hollandtschen druck,
roepen wy, haest u zeere,
keert weder ons gheluck.
Heer, wilt ons stem verhooren
eer wy verdwynen gans,
wij hebben, Heer, verloren,
den stercken Schyncken-schans.

En wilt doch niet vergeten
ons broeders van dit landt,
die dryncken en die eten
al wat komt van uw handt.

Wilt d'orlogh van ons drijven,
jaegt de Papauwen uut,
ô Heer, eer dat wy blijven
heel Spaeninjen tot een buut.

Wij zijn de gon', die lesen
den Bijbel en u Woordt;
wilt ons ghenadigh wesen,
geeft troost en ons verhoort.
Ziet, Heer, hoe dat wy zuchten,
met tranen op de wangh,
doet de Krawaten vluchten,
de broeders zijn zoo bang.

Wie zal uw Zalmen zynghen,
Heer, laet gy ons vergaen?
Wie zal de Schrift voortbrynghen
en Bijbel om verstaen?
Heer, laet ghy ons verjaghen
door desen overlast,
beschermt toch t' allen daghen
het volck Capitel vast.

KEES.

ô Heere, wat een rooy!

EGBERT.

Kees; gaen wy naer de Staten
en naer d'Oracinen prins en bijster ons ghelaten.

LIJSE.

Ja, Egbert, laet ons gaen,

KEES.

en roepen overhoop
om d'orlogh quyt te zijn uut een ghemeene loop.

EGBERT.

Ja, roepen om een paeys of langh bestandt te hebben,
want d'orlogh hebben wy te naer op onse rebben,
met desen Schynckenschans.

KEES.

Wy hadden van te voor
maer d'orlogh onghezien van verr' in ons ghehoor.

EGBERT.

Maer te ghevoelen nu in onse vette landen
des oorloghs beten wreedt, het zijn te scherpe tanden.

LIJSE.

Wel! gaen wy dan ghelijck de Staten vallen an,
naer dien men in ons landt geen krijgh verdraghen kan.

KEES.

Ja, ghy zult uwen man te beter wederkrijghen.

EGBERT.

Wel! gaen wy dan het volck oprocken en niet swijghen
om roepen naer den paeys, om Nederlandt t' ontslaèn
van 't orloghs sware last, en blijven *Licht-ghelaên*.

Lied.

Ghy die t' Yper zijt ghezeten
met den snoffel in den nues,
rieckers, met der herten gues,
gaet en wilt oock niet vergeten
van te synghen 't zalm-ghemeew,
of Dathenes kalver-schreeuw.

Ergkens in uw trevel-nesten,
daer men van den Bijbel spreeckt,
en wel op zijn geussche preeckt;
of wel achter d' oude vesten,
daer ghy vry zijt onghezien
niet van God, maer van de liên.

Syngt daer Zalmen al te gare,
met een spijttigh droef ghedacht
gues, om dat men met u lacht,
songhen wy in 't openbare?
(daer wel op magh zijn ghelet)
't uwe werd in 't voskens zet.

En ghy, vrome Chatolijcken,
die by 't Roomsch volstandigh blijft,
(daer de ziele med' beklijft),
gaet ulieder vreugdt verrijcken,
nu Gods graci ons gheluckt
en des vyandts landt verdruckt.

EINDE.